

Poročilo C4.1, Vol. 1, Zvezek 3

Podnebno ogledalo 2018

Pregled izvajanja ukrepov

Končno poročilo

LIFE ClimatePath2050 (LIFE16 GIC/SI/000043)

Poročilo Pregled izvajanja ukrepov je tretji zvezek Podnebnega ogledala 2018, pripravljenega v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050, Slovenska podnebna pot do sredine stoletja (LIFE ClimatePath2050 »*Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target*,« LIFE16 GIC/SI/000043). Projekt izvaja konzorcij, ki ga vodi Institut »Jožef Stefan« (IJS), s partnerji: ELEK, načrtovanje, projektiranje in inženiring, d. o. o., Gradbeni Inštitut ZRMK (GI ZRMK), d. o. o., Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER), Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o., Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) in zunanji izvajalci.

ŠT. POROČILA/REPORT No.:

IJS-DP-12535, ver. 1.0

DATUM/DATE:

13. april 2018

AVTORJI/AUTHORS:

mag. Barbara Petelin Visočnik
Matjaž Česen, *univ. dipl. meteorol.*
Marko Đorić, *univ. dipl. inž. el.*
Tadeja Janša, *mag. posl. ved*
dr. Matevž Pušnik
Gašper Stegnar, *univ. dipl. inž. grad.*
Katarina Trstenjak, *univ. dipl. geog., M.Sc.*
mag. Andreja Urbančič, *vsi IJS*
dr. Jože Verbič, *Kmetijski inštitut Slovenije*

REPORT TITLE/NASLOV POROČILA:

Deliverable C4.1, Vol.1/3 : The First Climate Action Mirror and Accompanying Reports, Part 3: Catalogue of Measures, final report

Poročilo projekta št. C4.1, volumen 1/zvezek 3: Podnebno ogledalo 2018, Zvezek 3: Pregled izvajanja ukrepov, končno poročilo

Vsebina

UVOD	4
1 ZELENA GOSPODARSKA RAST	6
2 STAVBE	11
2.1 PRIMER KATALOŠKEGA ZAPISA UKREPA ZA STAVBE	23
3 PROMET	25
3.1 PRIMER KATALOŠKEGA ZAPISA DVEH UKREPOV ZA PROMET	34
4 KMETIJSTVO	38
4.1 PRIMER KATALOŠKEGA ZAPISA DVEH UKREPOV ZA KMETIJSTVO	41
5 DRUGI SEKTORJI ESD	45
5.1 INDUSTRIJA NEETS – RABA GORIV IN PROCESNE EMISIJE	45
5.2 ODPADKI	48
5.3 ENERGETIKA NEETS	50
6 VEČSEKTORSKI UKREPI	52
6.1 OSTALI VEČSEKTORSKI UKREPI	52
6.2 USPOSABLJANJE, IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN PROMOCIJA	54
6.3 SPREMLJANJE IZVAJANJA OP TGP IN MEDNARODNO POROČANJE	61
7 ORGANIZACIJA IZVAJANJA	63
8 FINANCIRANJE IZVAJANJA UKREPOV	65
8.1 VIRI FINANCIRANJA	65
8.2 SPODBUDE PO SEKTORJIH IN NJIHOVI UČINKI	66
9 OZNAKE, SLIKE IN TABELE	70
9.1 SEZNAM OZNAK IN KRATIC	70
9.2 SEZNAM SLIK	72
9.3 SEZNAM TABEL	72
9.4 SEZNAM UKREPOV OP TGP	72

Uvod

V okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050¹ je bilo pripravljeno **Podnebno ogledalo 2018**, dokument, v katerem so predstavljene glavne ugotovitve spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP) za leto 2017. Pripravljene strokovne podlage hkrati vključujejo vse elemente vsebine, potrebne za pripravo **Tretjega letnega poročila o izvajanju Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (v nadaljevanju OP TGP)**, kot so ti opredeljeni v samem OP TGP.

Podnebno ogledalo sestavlja več zvezkov:

- **Zvezek 0: Povzetek za odločanje**, kjer so izpostavljena glavna priporočila za izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP iz OP TGP v prihodnjem letu;
- **Zvezek 1: Povzetek strokovnih podlag**, v katerem so povzete vse glavne ugotovitve glede doseganja ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP in izvajanja ukrepov iz OP TGP, vključno s priporočili za nadaljnje delo;
- **Zvezek 2: Kazalci za spremljanje izvajanja OP TGP**, ki vključuje celotno analizo kazalcev izvajanja OP TGP za leto 2016, skupaj s preglednim prikazom kazalcev in kvalitativnih ocen glede doseganja njihovih ciljev in dolgoročnega obvladovanja emisij;
- **Zvezek 3: Pregled izvajanja ukrepov**, kjer je po sektorjih predstavljeno izvajanje ukrepov iz OP TGP leta 2017 in njihovo predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019, skupaj z njihovim financiranjem. Podatki o izvajanju so bili pridobljeni neposredno od pristojnih ministrstev in iz javno dostopnih virov;
- **Zvezek 4: Ukrep v središču – Energetska revščina**, kjer je bila narejena podrobnejša analiza ukrepov URE in izrabe OVE v gospodinjstvih za ranljive skupine prebivalstva in pripravljena priporočila za nadaljnje delo;
- **Zvezek 5: Ukrep v središču – Električna mobilnost**, v katerem je vključena podrobnejša analiza stanja na področju e-mobilnosti v Sloveniji in EU ter predlagani ukrepi za nadaljnji razvoj tega področja;
- **Zvezek 6: Ukrep v središču – Spodbujanje sistemov daljinskega ogrevanja**, ki vključuje pregled stanja na področju daljinskega ogrevanja v Sloveniji, ukrepa, ki v OP TGP sicer ni vključen, je pa zlasti pomemben za doseganje sinergij podnebne politike z ukrepi varstva zraka;
- **Zvezek 7: Emisije TGP in sektor EU-ETS**, kjer so za sektor, ki sicer ni vključen v OP TGP, je pa pomemben s stališča zmanjševanja emisij TGP, prvič pripravljene kazalci ter pregled stanja in izvajanja ukrepov v tem sektorju.

Pričujoči dokument je **Zvezek 3: Pregled izvajanja ukrepov**. V njem sta vključena:

- **Pregled izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij TGP iz OP TGP po sektorjih**, v katerem so za sektorje zelena gospodarska rast, stavbe, promet, kmetijstvo, drugi

1 LIFE ClimatePath2050 (Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target)

sektorji ESD ter za večsektorske ukrepe in organizacijo izvajanja OP TGP povzete glavne ugotovitve spremljanja izvajanja ukrepov iz OP TGP v letu 2017. Po sprejemu OP TGP je bila sprejeta še vrsta odločitev o politikah in ukrepih za zmanjšanje emisij v okviru drugih programskih dokumentov (npr. Operativni program izvajanja kohezijske politike v Sloveniji, OP EKP), zato so za vsak sektor posebej navedeni tudi ti dokumenti, v pregled ukrepov OP TGP pa so bili vključeni tudi dodatni ukrepi iz teh dokumentov. Z upoštevanjem vseh ukrepov smo dosegli usklajenost s pregledi ukrepov v okviru mednarodnega poročanja Slovenije Evropski komisiji in *Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja* (UNFCCC). Za nekatere izbrane ukrepe je dodan tudi primer kataloškega zapisa.

- **Financiranje izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij TGP**, kjer so povzeti glavni viri finančnih sredstev za izvajanje ukrepov OP TGP in njihovi učinki.

1 Zelena gospodarska rast

Po sprejemu OP TGP je Vlada RS sprejela še naslednje programske in akcijske dokumente, ki vplivajo na izvajanje ukrepov za zmanjšanje emisij TGP na področju zelene gospodarske rasti:

- *Operativni program izvajanja Evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020* (OP EKP), 2015;
- *Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo* (OPZG) z *Akcijskim načrtom izvajanja OPZG* (ANi OPZG) in *Načrtom aktivnosti ministrstev in vladnih služb* (NAMVS) za leti 2015 in 2016;
- *Strategijo razvoja Slovenije 2030*, 2017.

Ukrepe OP TGP pregledujemo skupaj z drugimi ukrepi, ki prispevajo k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov iz zgoraj navedenih najnovejših strateških dokumentov, in z ukrepi, ki se izvajajo na podlagi veljavne zakonodaje. S tem je pregled usklajen s pregledi ukrepov v okviru mednarodnega poročanja. V tabeli je predstavljeno izvajanje ukrepov v letu 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019. Podatki o izvajanju ukrepov so pridobljeni neposredno od pristojnih ministrstev in iz javno dostopnih virov.

Tabela 1: Pregled izvajanja ukrepov na področju zelene gospodarske rasti leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor-nost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE ZA RAZISKAVE IN INOVACIJE TER TRŽNI PRODOR NIZKOOGLJIČNIH TEHNOLOGIJ IN IZDELKOV						
Spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD	OP TGP: NR-1 OP TGP: NR-2 OP EKP	Finančne spodbude za raziskave in inovacije, ki se uporabljajo za doseganje ciljev v zvezi s podnebnimi spremembami, so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi: <i>Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva</i> v višini 68,2 mio EUR sredstev. Ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje emisij TGP, se izvajajo zlasti v okviru prednostnih naložb: 002 <i>Raziskave in inovacijski procesi v velikih podjetjih</i> ; 003 <i>Produktivne naložbe v velikih podjetjih v povezavi z nizkoogljičnim gospodarstvom</i> ; 062 <i>Prenos tehnologije ter sodelovanje med</i>	SVRK MGRT MIZŠ	MGRT je leta 2017 dodelil podpore projektom, izbranim na razpisu <i>Podpora strateškemu razvoju inovacijskim partnerstvom (SRIP) na prioritetnih področjih pametne specializacije</i> , med temi tudi naslednjim projektom <i>Pametne stavbe in dom, Tovarne prihodnosti, Pametna mesta in skupnosti, Strateško razvojno inovacijsko partnerstvo na področju mobilnosti, Krožno gospodarstvo, Razvoj materialov kot produktov</i> , v vrednosti 0,09 mio EUR za projekt. MGRT in MIZŠ sta v letih 2016 in 2017 dodelila podpore projektom,		Portal EU-skladi

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor -nost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
		univerzami in podjetij predvsem v korist MSP; 063 Podpora grozdom in poslovnim mrežam predvsem v korist MSP; 064 Raziskave in inovacijski procesi v MSP; 065 Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu.		izbranim na razpisih za raziskovalno-razvojne in inovacijske (RRI) dejavnosti v verigah in mrežah vrednosti na prednostnih področjih »S4«². Med drugimi tudi naslednjim projektom: <i>Ekološki Varen Avtomobil za zeleno mobilnost - EVA4green</i>, <i>Trajnostno in inovativno gradbeništvo za pametne stavbe – TIGR4smart</i>, <i>Inteligentni dom nove generacije</i>, <i>Eko Sistem Pametnega Mesta</i>, <i>Materiali in tehnologije za nove aplikacije</i>, katerim skupna podpora znaša 42,2 mio EUR.		
Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD	OP TGP: NR-3 OP EKP	Finančne spodbude za razvoj podjetništva, ki se uporabljajo za cilje v zvezi s podnebnimi spremembami, so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi: <i>Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast</i> v višini 86,4 mio EUR sredstev. Ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje emisij TGP, se izvajajo zlasti v okviru prednostnih naložb: 068 Energetska učinkovitost in predstavitevni projekti v MSP ter podporni ukrepi; 069 Podpora okolju prijaznim proizvodnim procesom in učinkoviti rabi virov v MSP; 071 Razvoj in spodbujanje podjetij, specializiranih za storitve, ki prispevajo k nizkoogljičnemu gospodarstvu in odpornosti proti podnebnim spremembam.	SVRK MGRT	Slovenski regionalno razvojni sklad je letih 2016 in 2017 dodelil podpore projektom izbranim na javnih razpisih za Spodbude za MSP v lesarstvu in spodbude za rast podjetij na področju lesa v skupni višini 6 mio EUR. Projekti zmanjšujejo emisije TGP posredno in sicer zaradi manjšega ogljičnega odtisa izdelkov.	MGRT načrtuje spodbude za razvoj lesarstva za področju polproizvodov v višini 10 mio EUR v letu 2018.	Portal EU-skladi
Demonstracijski projekti	OP TGP: NS-5 OP TGP: NI-5 AN URE: J.2, I.4 OP EKP	Finančne spodbude za demonstracijske projekte na področju stavb so predvidene v okviru OP EKP, prednostne osi <i>Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja</i>. Predvidena je izvedba petih pilotnih projektov celovite energetske prenovе različnih tipov stavb v javnem in stanovanjskem sektorju po merilih skoraj ničenergijske prenovе (stavbe osrednje oz. ožje vlade, stavbe kulturne dediščine, večstanovanjske stavbe). Namen demonstracijskih projektov je, da vpeljujejo nova znanja in postopke pri izvajanju prenov. Preverja se primernost financiranja po	SVRK MZI DE MGRT	Leta 2017 je potekala izvedba treh pilotnih projektov energetske prenovе stavb po modelu energetskega pogodbeništva (glej ukrep z oznako OS-11), potrjen pa je bil tudi pilotni projekt na področju prenovе stavb kulturne dediščine (glej ukrep z oznako NS-6). Vsebinska petega pilotnega projekta še ni določena. Dopolnitev DSEPS predvideva pilotni projekt energetske prenovе stavbe javnega sektorja, v okviru katerega bi	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa.	MZI, Portal energetika, Projektna pisarna za energetsko prenovu Dopolnitev DSEPS, februar 2018 Portal EU-skladi

2 Po lestvici stopenj tehnološkega razvoja Evropskega združenja raziskovalnih in tehnološko razvojnih organizacij European Association of Research and Technology Organisations (EARTO).

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor -nost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
		modelu energetskega pogodbenišтва. Finančne spodbude za demonstracijske projekte na področju razvoja in testiranja inovacij v praksi so predvidene v okviru OP EKP, prednostne osi <i>Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva</i>.		se preverjala izvedba projekta po modelu energetskega pogodbenišтва, pri čemer bi se testno uporabil eden izmed finančnih instrumentov, razvit skladno z usmeritvami Dopolnitve DSEPS. SPIRIT je leta 2017 dodelil sredstva sedmim projektom, izbranimi na javnem razpisu »Pilotni/ demonstracijski projekti – I. sklop: pretvorba, distribucija in upravljanje energije«. (razpisovalec SPIRIT) v skupnem znesku 7,4 mio EUR.	Priporočilo: Pilotne projekte za področje stavb vsebinsko opredeljuje Dopolnitev DSEPS. Priporočamo dosledno izvajanje. V prihodnje bi bilo smiselno razmisliti tudi o pilotnem projektu celovite energetske prenove večstanovanjske stavbe po merilih skoraj ničenergijske prenove, po možnosti po modelu energetskega pogodbenišтва.	
DAVKI IN TAKSE						
Okoljska dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida	ZVO	Okoljska dajatev se plačuje za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida za fosilna goriva, zlasti rabo za ogrevanje in v prometu. Višina dajatve je sorazmerna z emisijo CO₂ v gorivu in daje cenovni signal, ki usmerja porabnike, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijami. Ukrep je bil uveljavljen leta 1997. Od takrat so se večkrat spremenili nabor sektorjev in toplogrednih plinov za katere se dajatev plačuje, ter višina dajatve. V preteklosti je bila uveljavljena tudi shema oprostitve dajatve ob izvajanju ukrepov za zmanjšanje emisij TGP.		Višina dajatve od 1. aprila 2016 znaša 17,3 €/t CO ₂ .	Spremembe niso načrtovane.	
Projekt Zelena proračunska reforma (Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področjih: davkov in taks)	OP TGP: NORG-3a	Na področjih, ki so za zmanjševanje emisij TGP zelo pomembna, je priprava ukrepov zahtevnejša zaradi kompleksnosti področja, OP TGP načrtuje: nadgradnjo procesa sodelovanja deležnikov za pripravo ukrepov zmanjševanja emisij, oz. vzpostavitev strukturiranega procesa sodelovanja. Delovna skupina za Zeleno proračunsko reformo je bila ustanovljena leta 2016 znotraj <i>Okvirnega programa za prehod v zeleno gospodarstvo</i> z namenom oblikovanja politik, instrumentov in ukrepov, ki bodo spodbujali hkraten razvoj trajnostnega in konkurenčnega gospodarstva in jo vodi ki jo vodi Ministrstvo za finance.		Vlada je marca 2017 potrdila začetek strateškega razvojnega projekta <i>Zelena proračunska reforma</i> na podlagi zagonskega elaborata. Projekt se trenutno izvaja. Delovna skupina je koncem leta 2017 obravnavala pregled spodbud, razvrščenih glede na njihov vpliv na okolje.	V letu 2018 je do konca aprila načrtovana analiza obstoječega stanja in opredelitev nabora možnih ukrepov. Projekt se izvaja kot vladni strateški razvojni projekt.	

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor -nost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Spodbujanje energetske učinkovitosti in izkoriščanja obnovljivih virov energije v okviru drugih davkov na energente	OP TGP: OS-3 AN OVE: 36	Ministrstvo za finance v kombinaciji z drugimi ukrepi, ki jih vodi Ministrstvo za infrastrukturo, vodi tako trošarinsko politiko, ki bo zagotavljala konkurenčnost obnovljivih virov energije (biomase in biogoriv) v primerjavi s fosilnimi energenti za ogrevanje. Obdavčevanje energije je eden izmed najpomembnejših instrumentov, ki jih ima država na voljo, da vpliva na končno ceno posameznih energentov in cenovna razmerja med njimi ter s tem na doseganje ciljev okoljske in energetske politike. Leta 2014 je bila odpravljena oprostitve plačila trošarine za biogoriva, ki se primešavajo fosilnim gorivom.		V letu 2017 ni bilo sprememb na področju trošarinske politike. V strategiji razvoja Slovenije 2030 je poudarjeno načelo vključitve zunanjih stroškov po načelu onesnaževalec plača v cene.	Nadaljnje spremembe so v pripravi v okviru projekta <i>Zelena proračunska reforma</i> .	
Postopno zmanjševanje subvencij fosilnim gorivom	OP TGP: OR-2 NORG-3	Ukrep OP TGP naslavlja širše področje subvencij, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja TGP. Cilj ukrepa je preprečevanje okolju škodljivih praks, ki so dolgoročno škodljive tudi za konkurenčnost poslovnih subjektov in družbe. Pomemben cilj ukrepa je tudi zmanjšanje stroškov za izvajanje OP TGP, saj vsako povečanje emisij zahteva dodatne ukrepe za zmanjševanje emisij in finančna sredstva zanje. Prehod je načrtovan postopno. Da bi zagotovili postopnost prehoda in ublažili potencialne kratkoročne negativne vplive na konkurenčnost proizvodnih subjektov, je ukrep dopolnjen s spodbudami za izboljšanje učinkovitosti rabe energije in zamenjavo goriv.		V letu 2017 ni bilo sprememb na tem področju. Sprejeta sta bila dva pravilnika o vračilu trošarine (za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije, za industrijsko-komercialni namen, in za komercialni prevoz), ohranjata dosedanje ureditev glede vračila trošarin.	Nadaljnje spremembe so v pripravi v okviru projekta <i>Zelena proračunska reforma</i> .	
ZELENO JAVNO NAROČANJE IN JAVNO NAROČANJE INOVACIJ						
Razširitev in nadgradnja sistema zelenega javnega naročanja (ZeJN), vključno z uvajanjem javnega naročanja inovacij	OP TGP: OR-4, OS-13, OP-6 AN URE: J.1 AN OVE: 22, 34 OP EKP NAMVS	Cilj OP TGP je, da bodo na ravni države in lokalnih skupnosti sprejeti dodatni ukrepi za povečanje deleža zelenih javnih naročil na 50 %. Načrtovano je, da bo uveljavljeni sistem razširjen na nove kategorije izdelkov za področje učinkovite rabe energije, v skladu z že potrjenimi programskimi dokumenti AN URE in na drugih področjih, v zvezi z zmanjšanjem emisij TGP. OP EKP načrtuje tudi podporo projektom komercializacije razvitih rešitev ter vstopu novih tehnologij na trg za pridobitev referenc preko javnih naročil za inovacije, pred-komercialnih	MJU MF	V letu 2017 je bila sprejeta <i>Uredba o zelenem javnem naročanju</i> (Ur.l. 51/2017) in je začela veljati 1.1.2018. ZeJN je obvezno za 20 skupin predmetov (prej 12). Razširilo se je na naslednje predmete naročanja: cestno razsvetljavo in prometno signalizacijo, grelnike vode, tovarnjake za zbiranje odpadkov. S spremembo uredbe ZeJN ni več obvezno za stavbe.	Predvidene sistemske in podporne dejavnosti in poddejavnosti na področju ZeJN, med drugim priprava vzorčne dokumentacije, zbirke podatkov o dobrih praksah, prenos znanja, redna usposabljanja in pomoč, pilotni projekti in natečaj z nagrado za najbolj inovativno zeleno javno naročilo, najbolj zelen naročnik.	

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor-nost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
		javnih naročil in demonstracijskih projektov in sicer tudi v okviru tehnične pomoči. V sklopu <i>Načrta aktivnosti ministrstev in vladnih služb za prehod v zeleno gospodarstvo je 2015-2016 (NAMVS)</i> , je načrtovanih vrsta podpornih aktivnosti na področju ZeJN.				
OZNAČEVANJE IN MINIMALNI STANDARDI ZA IZDELKE IN NAPRAVE						
Energijsko in okoljsko označevanje in minimalni standardi za izdelke in naprave	OP TGP: OR-1 AN URE: V.2	Med obveščanje potrošnikov sodi tudi energijsko označevanje proizvodov. Zahteve zanj so opredeljene v <i>Energetskem zakonu (EZ-1)</i> , izhajajo pa iz <i>Direktive 2010/30/EU</i> , ki jo je leta 2017 na evropski ravni nadomestila <i>Uredba (EU) 2017/1369 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami</i> . Ravno tako so v <i>EZ-1</i> opredeljene tudi zahteve za okoljsko primerno zasnovo proizvodov, povezanih z energijo, ki izhajajo iz <i>Direktive 2009/125/ES</i> .	MzI DE Tržni inšpektorat RS	Zahteve se v slovenski pravni red prenašajo neposredno z uredbami Evropske komisije. Leta 2017 je bila sprejeta <i>Uredba (EU) 2017/1369 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami</i> , ki uvaja postopen prehod v označevanje proizvodov z enostavnejšo lestvico z energijskimi razredi od A do G. Energijsko označevanje proizvodov se uporablja tudi kot sestavni del zelenega javnega naročanja. Nadzor nad tem ukrepom izvajata Tržni inšpektorat RS in Inšpektorat RS za infrastrukturo. Tržni inšpektorat je leta 2017 opravil inšpekcijski nadzor nad 168 klimatskimi napravami v klasičnih trgovinah in spletnih prodajalnah. Več kršitev je bilo ugotovljenih v spletnih prodajalnah, kjer z energijsko nalepko ni bilo opremljenih kar 78 % vseh pregledanih proizvodov. Preverjanje izpolnjevanja zahtev za okoljsko primerno zasnovo proizvodov je bil izvedeno za gospodinjske pečice.	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa.	Evropska komisija Tržni inšpektorat RS, Poslovno poročilo 2017

2 Stavbe

Po sprejemu OP TGP so bili sprejeti še naslednji programski in akcijski dokumenti, ki vplivajo na izvajanje ukrepov za zmanjšanje emisij TGP v stavbah:

- *Dolgoročna strategija za spodbujanje naložb energetske prenove stavb* (DSEPS), 2015, Vlada RS;
- *Dopolnitev Dolgoročne strategije za spodbujanje naložb energetske prenove stavb* (DSEPS), 2018, Vlada RS;
- *Akcijski načrt za učinkovito rabo energije za obdobje 2014–2020* (AN URE), 2015, Vlada RS;
- *Akcijski načrt za učinkovito rabo energije za obdobje 2017–2020* (AN URE), 2017, Vlada RS;
- *Operativni program izvajanja Evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020* (OP EKP), 2015, Vlada RS;
- *Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018*, 2016, Vlada RS.

Ukrepe OP TGP pregledujemo skupaj z drugimi ukrepi, ki prispevajo k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov iz zgoraj navedenih najnovejših strateških dokumentov, in ukrepi, ki se izvajajo na podlagi veljavne zakonodaje. S tem je pregled usklajen s pregledi ukrepov v okviru mednarodnega poročanja. V tabeli je predstavljeno izvajanje ukrepov v letu 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019. Podatki so pridobljeni neposredno od pristojnih ministrstev in iz javno dostopnih virov.

Tabela 2: Pregled izvajanja ukrepov v stavbah leta 2017 in predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
SPodbujanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije v stavbah na splošno						
Spremembe in dopolnitve predpisov za energetska učinkovitost stavb	OP TGP: NS-1 AN URE: V.1	Predvidena je dopolnitev obstoječih predpisov (npr. PURES) z zahtevami za uvajanje skoraj ničenergijskih stavb in njihova nadgradnja glede zahtev za prenovo stavb, rabo OVE v stavbah in zmanjševanja emisij TGP v življenjski dobi.	MOP Mzi DE	MOP je konec leta 2015 objavil javni razpis za pripravo <i>Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o učinkoviti rabi energije</i> (PURES-2) in <i>Tehnične smernice za graditev TSG-1-004:2010 Učinkovita raba energije</i> . Strokovne podlage so bile izdelane konec leta 2016 in so vključevale tudi nadaljnje usmeritve za celovito prenovo predpisa. Leta 2017 je bil prenovljen DSEPS. V njegovi dopolnitvi so opredeljene tudi nekatere vsebine, ki jih je potrebno vključiti v PURES-2 (npr. uskladitev	Predpis bo predvidoma sprejet v letu 2018. Priporočilo: Ključno je, da MOP zagotovi uveljavitev PURES-2 v zastavljenem časovnem roku in pri tem upošteva tudi smernice iz Dopolnitve DSEPS.	MOP Mzi, Portal energetika Dopolnitev DSEPS, februar 2018

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				minimalnih zahtev za energijsko učinkovitost stavb in njihovo oblikovanje v skladu z ugotovljeno stroškovno optimalno minimalno ravnijsko energijske učinkovitosti itd.).		
Podporna shema za prenovu stavbne kulturne dediščine	OP TGP: NS-6 AN URE: J.6 OP EKP	V okviru ukrepa bodo pripravljena merila za prenovu stavbne kulturne dediščine in drugih posebnih skupin stavb. Predvidena je izvedba demonstracijskih projektov, razvoj in uvajanje primernih tehnologij, vzpostavitev sheme finančne podpore in zagotovitev finančnih sredstev za obdobje 2014–2020.	MZI DE	Leta 2017 je bil na področju prenove stavbne kulturne dediščine potrjen pilotni projekt energetske prenove petih stavb Ministrstva za kulturo. Ukrep je bil nadgrajen tudi v okviru Dopolnitve DSEPS, in sicer je predvideno preoblikovanje meril za dodeljevanje nepovratnih sredstev, da bodo stavbe kulturne dediščine deležne enakopravnejše obravnave, in prilagoditev višine dodeljenih sredstev glede na zahtevnost in obseg posegov.	Predvideno je izvajanje pilotnega projekta.	MZI, Portal energetika, Projektna pisarna za energetske prenov Dopolnitev DSEPS, februar 2018
				Opozorilo: Ukrep se izvaja deloma. Shema finančnih podpor za projekte energetske prenove stavb kulturne dediščine še ni vzpostavljena, kar bi bilo zaradi velikega deleža javnih stavb, ki so v celoti ali delno spomeniško zaščitene, nujno. Za delovanje sheme bo potrebno zagotoviti ustrezne finančne spodbude.	Priporočilo: Priporočamo, da se čim hitreje vzpostavi izvajanje ukrepa v obsegu iz Dopolnitve DSEPS in zagotovi finančne spodbude za energetske prenovu stavb kulturne dediščine (npr. tudi v ločenih razpisih oz. pozivih v okviru izvajanja OP EKP).	
Energetsko pogodbeništv	OP TGP: OS-11 AN URE: H.1 OP EKP	Vzpostavljeno bo podporno okolje za izvedbo ukrepov energetskega pogodbeništv in spodbujanje izvajanja projektov energetskega pogodbeništv (EPO), še zlasti v okviru energetske prenove stavb javnega sektorja in znotraj tega osrednje oziroma ožje vlade. Predvideni so tudi razvoj in testiranje novih finančnih produktov, izvedba pilotnih projektov, zagotovitev sistemskih spodbud za pripravo projektov EPO, vzpostavitev sistema za kvalifikacijo ponudnikov EPO in usposabljanje odgovornih za energetske prenovu na vseh ravneh priprave in izvedbe projekta EPO.	MZI DE	Leta 2017 je bil končan izvedbeni del treh pilotnih projektov energetske prenove stavb po modelu energetskega pogodbeništv, ki so bili podprti z 1,3 milijona evrov sredstev v okviru OP EKP. Potrjen je bil tudi pilotni projekt energetske prenove stavb kulturne dediščine (glej tudi ukrep z oznako NS-6). V okviru razpisov za energetske prenovu stavb v lasti in rabi občin (JOB2016 in JOB2017), je v projekte JZP vključenih 54 % vseh stavb, pri energetski prenovi stavb širšega javnega sektorja v lasti države (ŠJS 2016 in ŠJS 2017), 43 % vseh stavb,	Leta 2018 bo po modelu EPO izveden še četrti pilotni projekt, gre za energetske prenovu petih stavb kulturne dediščine Ministrstva za kulturo, ki je bil podprt z 1,6 milijona evrov sredstev v okviru OP EKP. Nadaljevalo se bo tudi spodbujanje izvajanja projektov EPO v okviru novih razpisov za energetske prenovu stavb javnega sektorja v okviru OP EKP. MZI je leta 2018 objavil tudi razpis za podelitev koncesije za izvedbo projekta energetskega pogodbeništv za celovito energetske prenovu določenih	Projektna pisarna za energetske prenov MZI, Portal energetika, Projektna pisarna za energetske prenov Dopolnitev DSEPS, februar 2018 Prenova AN URE 2020, december 2017

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				pri energetske prenovi stavb ožjega javnega sektorja (OJS 2016 in OJS 2017), pa skoraj 90 % vseh stavb. Skupno je takih stavb tako 115 ali 62 % vseh, katerih prenova je bila podprta v okviru OP EKP. Med projekti, ki so pridobili sredstva v okviru OP EKP, so tudi projekti, ki so bili na pobudo več občin pripravljeni v okviru projektov mednarodne tehnične pomoči ELENA. Leta 2017 je bilo MzI odobrenih do 1,7 milijonov evrov mednarodne tehnične pomoči ELENA za sofinanciranje izdelave tehnične in ekonomske dokumentacije za projekte energetske prenov javnih stavb, ki se bodo potegovali za nepovratna sredstva v okviru OP EKP, kar vključuje tudi presojo primernosti in pripravo dokumentacije za izvedbo projektov po modelu EPO. Leta 2017 sta bila prenovljena AN URE 2020 in DSEPS. Dopolnitev DSEPS tako za doseganje večjega obsega energetskih prenov po modelu EPO predvideva razvoj ustreznih finančnih produktov, zanje so sredstva načrtovana tudi v okviru OP EKP, prenova AN URE 2020 pa to dopolnjuje še z drugimi podpornimi ukrepi npr. testiranjem finančnih produktov na pilotnih projektih, zagotovitvijo sistemskih spodbud za pripravo projektov EPO, vzpostavitev sistema za kvalifikacijo ponudnikov EPO in pospeševalcev projektov EPO, pripravo priročnika za izvedbo projektov EPO itd. Z ukrepom je bilo že do zdaj predvideno tudi usposabljanje vseh akterjev, vključenih v pripravo in izvedbo projektov EPO, ki pa se še ne izvaja.	objektov MNZ in MzI. Glej tudi ukrepe: demonstracijski projekti (oznaka NS-5), projektna pisarna za energetske prenov javnih stavb (oznaka J.5), nepovratne investicijske finančne spodbude za energetske sanacije stavb v javnem sektorju, usmerjene v povečanje deleža projektov izvedenih z energetskim pogodbeništvom (oznaka NS-3), sheme povratnih sredstev za energetske učinkovitost v javnem sektorju (oznaka NS-2b) in finančne spodbude za energetske učinkovitost in rabo OVE v stanovanjskih stavbah (OS-7). Priporočilo: Za doseganje večjega obsega energetskih prenov po modelu EPO je bil ukrep nadgrajen v okviru dopolnitve DSEPS in prenov AN URE. Čim hitreje je treba vzpostaviti izvajanje ukrepa v novem obsegu.	

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Izdelava trajnostnih kriterijev za stavbe	AN URE: J.7	Predvidena je priprava trajnostnih kriterijev kot inštrumenta za odločanje oz. presoje ekonomskih, okoljskih in družbenih vplivov gradnje in prenove stavb, še posebej javnih stavb. Poudarek je tudi na upoštevanju okoljskih učinkov v življenjski dobi stavb.	MOP MZI DE	MOP je leta 2017 zaključil projekt <i>Pregled sistemov trajnostnih kriterijev s predlogom prenosa</i>, ki izpostavlja vrzeli med komercialno dostopnimi shemami za trajnostno vrednotenje stavb in potrebo po vzpostavitvi trajnostnih kazalnikov v Sloveniji, ki bodo upoštevali okoljske vplive tekom celotne življenjske dobe stavbe. Na podlagi rezultatov študije je bil pripravljen predlog nabora trajnostnih kriterijev ter predlog akcijskega načrta za vpeljavo sistema trajnostnih kazalnikov. Predviden je bil prenos trajnostnih kazalnikov v Uredbo o zelenem javnem naročanju (ZejN), ki pa od septembra 2017 ne predpisuje več Priloge 7 s pogoji za projektiranje, gradnjo in prenovo stavb. Novost je, da je alternativa še vedno ohranjeni zahtevi za 30-odstotni delež lesa v stavbah v okviru ZejN, uporaba »katerega od priznanih sistemov gradnje in certificiranja trajnostne gradnje«. Ukrep je bil z vzpostavitvijo sistema za spodbujanje celostnih trajnostnih prenov nadgrajen tudi v okviru Doplnitve DSEPS.	Predvideno je izvajanje akcijskega načrta in nadaljnje preverjanje možnosti prenosa trajnostnih kazalnikov v slovenski prostor, pri čemer bo MOP sledil smernicam Evropske komisije, ki je konec leta 2017 izdala <i>Skupni evropski okvir ključnih kazalnikov trajnostne gradnje Level(s)</i>. Priporočilo: Potrebno je vzpostaviti sistem trajnostnih kazalnikov za slovenski prostor, shemo certificiranja, usposabljanja in sistem vzdrževanja celotnega sistema ter zagotoviti financiranje zanje. Priporočamo tudi, da se čim prej začne z izvajanjem ukrepa v obsegu iz Doplnitve DSEPS, začne pristojna ministrstva začnejo s pripravo podlag za spodbujanje trajnostne prenove stavb vključno z načrtom financiranja za tovrstne preнове.	Portal enarocanje, MOP Dopolnitev DSEPS, februar 2018
SPodbujanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije v stavbah v gospodinjstvih						
Shema pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine prebivalstva	OP TGP: OS-6 AN URE: G.3, G.10 OP EKP	Predvideno je izvajanje ukrepov za učinkovitejše ravnanje z energijo v gospodinjstvih, ki imajo težave z energetsko revščino. Ukrepi so namenjeni tako investicijam kot tudi svetovanju in spremembi vedenjskih navad.	MZI DE Eko sklad ENSVET MOP	Socialno šibki občani so bili pri razpisih Eko sklada za dodeljevanje subvencij za energetsko prenovo večstanovanjskih stavb upravičeni do spodbude v višini 100 % priznanih stroškov naložbe ter do 100 % priznanih stroškov pri zamenjavi starih kurilnih naprav na trdna goriva. Leta 2017 je bilo podprtih 16 naložb zamenjave starih kurilnih naprav na trdna goriva in izplačanih 12 spodbud za socialno šibke v okviru večjih naložbah v starejših večstanovanjskih	Eko sklad ima za svetovanje o ukrepih URE in nakup blaga socialno šibkim gospodinjstvom za reševanje energetske revščine preko ENSVET iz Sklada za podnebne spremembe v letu 2018 predvidenih do 150.000 evrov. Pri nepovratnih finančnih spodbudah socialno šibkim občanom za zamenjavo starih kurilnih naprav na trdna goriva Eko sklad načrtuje, da se bo nabor upravičenih oseb razširil, in sicer na upokojene	Projekt REACH Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2017 MZI DE, Jani Turk Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018 (Ur. l.

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				stavbah. Do začetka leta 2017 je potekal projekt <i>REACH</i> (partner društvo FOCUS), v okviru katerega je bilo energetske svetovanje izvedeno v 410 socialno šibkejših gospodinjstvih v Zasavju in Pomurju. V letu 2017 je Eko sklad iz Centrov za socialno delo prejel 144 prijavnic upravičenih občanov za obisk in paket ZERO (zmanjševanje energetske revščine – asistenca energetske revnim občanom): 10 občanov je odstopilo, 60 svetovanj s podelitvijo paketov je bilo izvršenih, ostali pa so v izvajanju med svetovalcem in občanom in bodo predvidoma zaključeni v januarju in februarju 2018. Z letom 2017 so se začeli sestanki regijskih koordinacij direktorjev Centrov za socialno delo, kar se je izkazalo kot nujno za učinkovitejše izvajanje projekta ZERO. V OP EKP je za obdobje 2014-2020 predvidenih 5 milijonov evrov za subvencioniranje ukrepov URE v 500 gospodinjstvih z nizkimi prihodki. MZI je začel s pripravo javnega razpisa za dodelitev teh sredstev. Ukrep je bil nadgrajen tudi v okviru Dopolnitve DSEPS in prenove AN URE, in sicer je predvidena nadgradnja modela financiranja socialno šibkih občanov na podlagi presoje smiselnosti uvedbe dodatnega modela diferenciacije lastnikov glede na socialno in finančno stanje njihovih gospodinjstev ter presoje smiselnosti uvedbe delne prilagoditve višine sofinanciranja.	občane in občine kot lastnice stanovanj. Razširitev kroga potencialnih prejemnikov je predvidena tudi pri skupnih naložbah v večjo energijsko učinkovitost starejših večstanovanjskih stavb. Podpora naložbam in svetovanju ter ukrepom za spremembe vedenjskih navad v okviru energetske prenove gospodinjstev, ki se soočajo z energetske revščine, je predvidena tudi v OP EKP. Za obdobje 2018–2022 je pripravljen načrt porabe načrtovanih sredstev, ki se nagiba k opciji izvedbe javnega poziva za izbor promotorjev, ki bi poiskali zainteresirane izvajalce za izvedbo ukrepov URE v 500 gospodinjstvih z nizkimi prihodki. Pripravljen je tudi že osnutek projektne naloge, na podlagi katere bo določen postopek izbora promotorjev. Priporočilo: Priporoča se dosledno izvajanje ukrepa v novem obsegu, predvidenem z Dopolnitvijo DSEPS in prenovo AN URE.	RS, št. 84/16), priloga Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018 Dopolnitev DSEPS, februar 2018 Prenova AN URE 2020, december 2017
Finančne spodbude za energetske učinkovitost in rabo OVE v stanovanjskih stavbah	OP TGP: OS-7 AN URE: G.1, G.2	Glavni ukrep za večjo energetske učinkovitost in rabo OVE v gospodinjstvih so finančne spodbude, ki jih naložbam v eno- in dvostanovanjskih stavbah od leta 2008, v večstanovanjskih stavbah pa od leta 2009	MZI DE MOP Eko sklad	Nepovratna sredstva Eko sklada se od leta 2014 financirajo iz dveh virov: iz prispevka na rabo energije za povečanje energetske učinkovitosti in Sklada za podnebne spremembe. Leta	V letih 2018 in 2019 ima Eko sklad za izvedbo ukrepov URE in OVE v stanovanjskih stavbah na letni ravni predvidenih do 44 milijonov evrov (28 milijonov evrov iz prispevka in do	Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2017

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
	OP EKP AN OVE	dodeljuje Eko sklad. Ukrep je z vključitvijo sredstev v okviru OP EKP nadgrajen z demonstracijskimi projekti energetske prenove večstanovanjskih stavb zasebnega in javnega sektorja v okviru energetskega pogodbenišтва, demonstracijskimi projekti celovite energetske prenove večstanovanjskih stavb po merilih skoraj ničenergijske prenove in energetske prenove stavb v okviru celostnih teritorialnih naložb (CTN) v izbranih urbanih mestnih območjih. V okviru izvajanja ukrepa je pri Eko skladu predviden tudi razvoj novih finančnih instrumentov za stanovanjski sektor in okrepitev spremljajočih programov obveščanja in ozaveščanja. Za naložbe v OVE je mogoče pridobiti nepovratna sredstva tudi v okviru Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020 (PRP).	MKGP	2017 je bilo za izvajanje ukrepov URE in OVE v gospodinjstvih izplačanih 17,1 milijonov evrov, kar je skoraj petino manj kot leta 2016 in hkrati najmanj v obdobju 2011-2017. Izplačani znesek zaostaja za načrtovanim v AN URE, kar ima za posledico tudi zaostanek pri doseganju cilja v skladu s 7. členom Direktive o energetske učinkovitosti (EED). V okviru povabila k oddaji vlog za sofinanciranje energetske prenove večstanovanjskih stavb v nad 75-odstotni javni lasti v okviru izvajanja celostnih teritorialnih naložb (CTN) v OP EKP, ki ga je marca 2017 objavilo Združenje mestnih občin Slovenije (ZMOS), je bilo v prvi fazi postopka izbranih 9 projektov, za katere predvidena vrednost sofinanciranja znaša 1,6 milijona evrov. Zaključek druge faze postopka je predviden avgusta 2018. Leta 2017 je bil prenovljen DSEPS. V njegovi dopolnitvi je predvidena nadgradnja dejavnosti Eko sklada, in sicer tudi z analizo ovir za povečanje izvajanja ukrepov URE in OVE v gospodinjstvih ter razvojem novih finančnih instrumentov in krepitevjo spremljajočih programov obveščanja in ozaveščanja za to ciljno skupino. O naložbah v OVE v okviru PRP nimamo podatkov, razpisi za izvedbo demonstracijskih projektov pa še niso bili objavljeni. Glej tudi ukrep demonstracijski projekti z oznako NS-5.	16 iz Sklada za podnebne spremembe). Za sofinanciranje energetske prenove stanovanjskih stavb v okviru CTN je predvidenih 11,8 milijonov evrov sredstev iz Kohezijskega sklada. Glede na povabilo iz leta 2017, je trenutno nerazporejenih še 10,2 milijona evrov sredstev. Priporočilo: Za zagotovitev izvajanja načrtovanih ukrepov v načrtovanem obsegu je bil ukrep nadgrajen v okviru Doplnitve DSEPS. Čim hitreje je treba vzpostaviti izvajanje ukrepa v novem obsegu. Priporočamo tudi, da Eko sklad skladno s predlogom prenove AN OVE do leta 2020 podpre najmanj 33 ktOE dodatne proizvodnje toplote in hlada iz OVE v gospodinjstvih. Čim prej je potrebno začeti tudi z izvajanjem demonstracijskih projektov, financiranih v okviru OP EKP (glej ukrep z oznako NS-5).	Eko sklad, Poslovna politika Eko sklada v obdobju od 2016 do 2020 Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018 (Ur. l. RS, št. 84/16), priloga Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018 ZMOS, Celostne teritorialne naložbe Dopolnitev DSEPS, februar 2018 Prenova AN URE 2020, december 2017

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Instrumenti za financiranje prenove v stavbah z več lastniki	OP TGP: OS-8 AN URE: G.6	Ukrep je usmerjen v spremembo predpisov s področja stvarnega prava, stanovanjske zakonodaje in zakonodaje s področja poslovnih prostorov, ki urejajo odločanje (o prenovi, zadolževanju) v stavbah z več lastniki.	Eko sklad Mzi DE MF SVRK	Podlaga za spremembo predpisov stanovanjske zakonodaje je <i>Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu 2015-2025 (ReNSP15–25; Ur. l. RS, št. 92/15)</i> . Akcijski načrt te Resolucije predvideva ukrepe, znotraj katerih bodo ministrstva, pristojna za pravosodje, finance in stanovanja, lahko aktivno poiskala načine reševanja problema pridobivanja soglasja za izvedbo in kreditiranja projektov energetske prenove večstanovanjskih stavb. Ukrep na tem področju zaenkrat ni doživel nobenih sprememb. Ukrep je bil nadgrajen v okviru Dopolnitve DSEPS in prenove AN URE. Predvidena je vključitev poslovnih bank v proces oblikovanja finančnih instrumentov v skladu z opredeljenimi problemi trga ter njihovo informiranje, izobraževanje in usposabljanje s področja energetske prenove stavb.	Priporočilo: Priporočamo izvedbo ukrepa v obsegu iz Dopolnitve DSEPS in prenove AN URE.	Dopolnitev DSEPS, februar 2018 Prenova AN URE 2020, december 2017
Obvezna delitev in obračun stroškov za toploto v večstanovanjskih stavbah	OP TGP: OS-9 AN URE: G.4	Ukrep uvaja obvezno delitev in obračun stroškov za toploto glede na dejansko rabo v večstanovanjskih in drugih stavbah z najmanj štirimi posameznimi deli, ki se oskrbujejo s toploto iz skupnega sistema ogrevanja.	Mzi DE	Delitev in obračun stroškov za toploto sta postala obvezna s 1. oktobrom 2011. Podatkov o tem, ali je bil ukrep ustrezno in v celoti izveden, ni. Ukrep ni leta 2017 doživel nobenih sprememb.	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa.	Mzi, Portal energetika, Pravilnik o načinu delitve in obračunu stroškov za toploto v stanovanjskih in drugih stavbah z več posameznimi deli
Energetsko svetovalna mreža za občane – ENSVET	OP TGP: OS-10 AN URE: G.5	Mreža energetske svetovalnih pisarn ENSVET, ki je aktivna že od leta 1993, zagotavlja občanom neodvisno energetske svetovanje ter informacijske, izobraževalne in ozaveševalne aktivnosti za promocijo ukrepov učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije v lokalnem okolju. Sodeluje tudi v okviru sheme pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine prebivalstva.	Mzi DE Eko sklad	Leta 2017 je v 50 pisarnah mreže ENSVET delovalo 66 usposobljenih neodvisnih energetske svetovalcev, ki so realizirali 8.838 aktivnosti (nasveti s pisnim poročilom, e-nasveti, članki, RTV prispevki, predavanja, šole itd.). Svetovalci so na terenu tudi obiskali in ocenili kakovost izvedbe 56 projektov, podprtih z nepovratnimi sredstvi Eko sklada. Potekala je nadgradnja spletnega portala www.ensvet.si . Sodelovanje v okviru sheme pomoči	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Letni program dela za leto 2018 predvideva 8.000 nasvetov na osnovi neposrednega razgovora. Ta normativ se bo na letni ravni povečeval, z namenom doseganja zastavljenega cilja 10.000 nasvetov v letu 2020. Priporočilo: Priporočamo izvedbo ukrepa v obsegu iz Dopolnitve DSEPS in prenove AN URE.	Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2017 Dopolnitev DSEPS, februar 2018 Prenova AN URE 2020, december 2017

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				za ranljive skupine je opisano pri ukrepu z oznako OS-6. Uvedena sta bila dan energetskega svetovanja, ki je potekal aprila 2017 v izbranih trgovskih centrih Merkur, in Teden energetskega svetovanja, ki je potekal od 14. do 22. 10. 2017 na desetih lokacijah izbranih trgovskih centrov po Sloveniji. Ukrep je bil nadgrajen v okviru Dopolnitve DSEPS in prenove AN URE. Predvidena je okrepitev prepoznavnosti ENSVET (promocija, mobilna informacijska enota, nadgradnja svetovalne ponudbe z novimi storitvami, organizacija in izvedba izobraževanj) in okrepitev usposabljanja ENSVET svetovalcev.		
Sheme povratnih sredstev za energetske učinkovitost v gospodinjstvih: posojila Eko sklada in spodbude drugih ponudnikov zelenih posojil za stanovanjski sektor	OP TGP: NS-2a AN URE: G.1, G.2	Eko sklad spodbuja okoljske naložbe v gospodinjstvih s posojili z ugodno obrestno mero. Za energetske prenove stanovanjskih stavb je mogoče pridobiti tudi posojila nekaterih drugih ponudnikov.	Eko sklad Poslovne banke	Ukrep se izvaja. Leta 2017 je Eko sklad z občani podpisal 901 kreditno pogodbo za izvedbo naložb v ukrepe URE in izrabe OVE v skupni vrednosti 13,2 milijona evrov, kar je 57 % več kot leto prej. Za prenovo stanovanjskih stavb je mogoče pridobiti tudi posojila lokalnih skupnosti (npr. Javni stanovanjski sklad MOL) in posojila bank (preko sheme SID banke). Glej tudi poglavje Večsektorski ukrepi.	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Eko sklad bo v letih 2018 in 2019 za občane predvidoma letno razpisal za 8 milijonov evrov kreditnih sredstev oz. še več, v koliko bo dovolj razpoložljivih sredstev in potreb po kreditih. V večstanovanjskih stavbah bi pridobivanje posojil olajšala garancijska shema. Glej tudi ukrep Vzpostavitev garancijske sheme z oznako H.9.	Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2017 Eko sklad, Poslovna politika Eko sklada v obdobju od 2016 do 2020
Delitev spodbud med lastnike in najemnike v večstanovanjskih stavbah	AN URE: G.8	Predvidena je vzpostavitev možnosti delitve koristi ukrepov energetske učinkovitosti med lastnike in najemnike v večstanovanjskih stavbah.	MZI DE MOP	V okviru prenove AN URE se skladno z <i>Resolucijo o nacionalnem stanovanjskem programu 2015-2025 (ReNSP15–25; Ur. l. RS, št. 92/15)</i> predvideva sprememba najemninskega modela. Opozorilo: Ukrep se ne izvaja.	Priporočilo: Potrebno je zagotoviti izvedbo ukrepa.	Prenova AN URE 2020, december 2017
Vzpostavitev garancijske sheme	AN URE: G.9	Vzpostavljena bo garancijska shema, ki bo omogočala zavarovanje kreditov, najetih v okviru rezervnega sklada večstanovanjske stavbe.	Eko sklad MZI DE MF SVRK	V okviru prenove AN URE je v tem ukrepa predvideno zagotavljanje lažjega dostopa do finančnih sredstev, ki bi izboljšala kreditno sposobnost fizičnih oseb, v Dopolnitvi DSEPS pa je vzpostavitev garancijske sheme	Priporočilo: Potrebno je zagotoviti izvedbo ukrepa.	Prenova AN URE 2020, december 2017 Dopolnitev DSEPS, februar

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				omenjena samo kot ena od možnosti za razvoj novih finančnih instrumentov.		2018
				Opozorilo: Ukrep se ne izvaja.		
SPodbujanJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI IN RABE OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE V STAVBAH JAVNEGA SEKTORJA						
Upravljanje z energijo v javnem sektorju	OP TGP: OS-12 AN URE: J.3	Upravljanje z energijo v javnem sektorju uvaja Energetski zakon. Skladno z <i>Uredbo o upravljanju z energijo v javnem sektorju</i> (Ur. l. RS, št. 52/16) je upravljanje z energijo sestavljeno iz energetskega knjigovodstva, izvajanja ukrepov URE in rabe OVE ter poročanja o stroških energije in izvajanju ukrepov.	MZI DE	V letu 2017 je MZI DE vzpostavil sistem energetskega knjigovodstva za stavbe javnega sektorja za poročanje zavezancev.	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Za zavezanca je predvidena izvedba usposabljanj za poročanje v skladu z Uredbo. Priporočilo: MZI priporočamo, da nadgradi Uredbo o upravljanju z energijo v javnem sektorju in sistem upravljanja z energijo v javnem sektorju tako, da skladno z zahtevami EZ-1 zagotovi stalen proces spremljanja rabe energije in izvajanja ukrepov v javnem sektorju, in zagotovi ustrezno organiziranost, vključno z imenovanjem energetskega menedžerja, usposabljanjem, in vzpostavitvijo procesov stalnih izboljšav. Priporočamo tudi pripravo navodil za izvajanje energetskega knjigovodstva, vključno z navodili za ustrezno poročanje zavezancev o rabi energije, izvajanju ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti in s tem povezanimi stroški.	MZI, Portal energetika, Upravljanje z energijo v javnem sektorju
Sheme povratnih sredstev za energetske učinkovitost v javnem sektorju	OP TGP: NS-2b AN URE: J.2	Eko sklad spodbuja okoljske naložbe v javnem sektorju s posojili z ugodno obrestno mero. Ukrep predvideva pridobitev finančnih sredstev za delovanje sheme tudi iz sredstev mednarodnih finančnih institucij. Predvidena je povezava s spodbudami za uveljavitev energetskega pogodbenišтва.	Eko sklad	Ukrep se izvaja. Potem ko leta 2016 z lokalnimi skupnostmi ni bil podpisana nobena kreditna pogodba, je Eko sklad leto kasneje za posojila tej ciljni skupini namenil 6,6 milijonov evrov kreditnih sredstev. Glej tudi poglavje Večsektorski ukrepi.	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Eko sklad bo v letih 2018 in 2019 za občine predvidoma letno razpisal za 13 oz. 8 milijonov evrov kreditnih sredstev.	Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2017 Eko sklad, Poslovna politika Eko sklada v obdobju od 2016 do 2020
Nepovratne investicijske finančne spodbude za energetske sanacije	OP TGP: NS-3	Ukrep se v obdobju 2014–2020 nadaljuje s financiranjem v okviru OP EKP. Predvidena je energetska prenova stavb javnega sektorja, ki	MZI DE Eko sklad	V okviru razpisov za energetske prenove stavb v lasti in rabi občin je bila s 14,5 milijonov evrov podprta	Leta 2018 je MZI za energetske prenove stavb javnega sektorja ponovno razpisal nepovratne	Projektna pisarna za energetske

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
stavb v javnem sektorju, usmerjene v povečanje deleža projektov izvedenih z energetskim pogodbeništvom	AN URE: J.2	so v lasti in rabi neposrednih in posrednih proračunskih uporabnikov ter občin, izvedba projektov energetske sanacije stavb javnega sektorja v okviru energetskega pogodbenišтва, leta 2014 naj bi bilo 25 %, leta 2020 pa 80 % vseh finančnih podpor za energetsko sanacijo javnih stavb usmerjenih v spodbujanje energetskega pogodbenišтва, in izvedba demonstracijskih projektov celovite energetske obnove različnih tipov stavb javnega sektorja po merilih skoraj ničenergijske prenove, kjer bo to mogoče (stavbe osrednje oz. ožje vlade, stavbe kulturne dediščine).		prenova 111 stavb (JOB2016 in JOB2017), energetska prenova 21 stavb širšega javnega sektorja v lasti države je bila podprta s 5,5 milijoni evrov (ŠJS 2016 in ŠJS 2017), za energetsko prenovo stavb ožjega javnega sektorja pa so bili za prenovo 52 stavb dodeljeni 4 milijoni evrov (OJS 2016 in OJS 2017). 62 % teh stavb bo prenovljenih v okviru JZP. V okviru teh šestih razpisov je bilo sicer skupno razpisanih 64,5 milijonov evrov nepovratnih sredstev, dodeljenih pa le 37 % te vrednosti. Črpanje sredstev je bilo najslabše pri stavbah širšega javnega sektorja v lasti države. Vključno z vsemi pilotnimi projekti na tem področju (glej tudi ukrepa energetskega pogodbenišтва z oznako OS-11 in demonstracijskih projektov z oznako NS-5), bo s skupno 27 milijoni nepovratnih sredstev prenovljenih 194 stavb s skupno ogrevano površino 404.000 m². V okviru javnega poziva Eko sklada, namenjenega občinam za nove naložbe v gradnjo skoraj ničenergijskih stavb splošnega družbenega pomena, iz leta 2016, je bilo za 13 naložb odobrenih 6,2 milijona evrov (40SUB-LS16), za pol milijona sredstev, namenjenih energetski prenovi stavb, ki so v upravljanju Ministrstva za obrambo, pa ni bilo zanimanja (43SUB-MORS16).	finančne spodbude iz sredstev Kohezijskega sklada, in sicer za občine v vrednosti 17,6 milijonov evrov (JOB2018), za stavbe širšega javnega sektorja v lasti države v vrednosti 14,1 milijonov evrov (ŠJS 2018) in za stavbe ožjega javnega sektorja v vrednosti 7,6 milijonov evrov (OJS 2018). Vsi razpisi so odprti do porabe sredstev oz. najkasneje do sredine novembra 2018, projekti pa morajo biti zaključeni do septembra 2020. MZI je leta 2018 objavil tudi razpis za podelitev koncesije za izvedbo projekta energetskega pogodbenišтва za celovito energetsko prenovo določenih objektov MNZ in MZI. Pri Eko skladu so bili v drugi polovici leta 2017 objavljeni trije pozivi za javni sektor. Za gradnjo skoraj ničenergijskih stavb splošnega družbenega pomena je občinam in ministrstvu namenjenih 12 milijonov evrov nepovratnih sredstev (56SUB-LSRS17), 1 milijon evrov je namenjen energetski prenovi stavb Ministrstva za obrambo (58SUB-MORS17), 4 milijone evrov pa občinam in ministrstvu za posamične ukrepe URE in izrabe OVE (52SUB-JS17). Za prenove javnih stavb ima Eko sklad sicer v obdobju 2018-2019 letno predvidenih 1,5 milijona evrov nepovratnih sredstev, za ukrepe URE in izrabe OVE v industriji, storitvah in javnem sektorju pa 2,5 milijona evrov. Glej tudi ukrepa: energetsko pogodbenišтво (oznaka OS-11) in demonstracijski projekti (oznaka NS-5).	prenovo MZI, Portal energetika, Projektna pisarna za energetsko prenovo Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2017 Eko sklad, Poslovna politika Eko sklada v obdobju od 2016 do 2020

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Zagotavljanje kakovosti projektov energetske sanacije stavb v javnem sektorju	OP TGP: NS-4 AN URE: J.2, J.8 DSEPS	Ukrep zagotavljanja kakovosti naj bi se izvajal na vseh ravneh priprave in izvedbe projektov energetske sanacije stavb v javnem sektorju. Predvideni instrumenti obsegajo: zagotavljanje meril kakovosti v javnem naročanju, uvajanje sistemov za upravljanje energije, programe usposabljanja, uveljavljanje nacionalnih ali mednarodnih standardov kakovosti tako za vgrajeno opremo kot tudi za inštalaterje oziroma monterje, razvoj standardov kakovosti za storitve kot je energetska pogodbenišтво in uvajanje certificiranja izvajalcev in procesov. Po DSEPS in AN URE je zagotavljanje kakovosti na področju učinkovite rabe energije v državnih stavbah ena od nalog Projektne pisarne za energetska prenova javnih stavb.	MZI DE Projektna pisarna	Ukrep je bil leta 2017 v okviru Dopolnitve DSEPS in prenove AN URE razširjen na vse stavbe (ukrep J.8, Upravljanje kakovosti energetske prenove). Predvidena je priprava smernic, ki bi določale načela zagotavljanja kakovosti, ob tem, da se: - izpelje strukturiran proces sodelovanja deležnikov (naročniki in izvajalci prenov, proizvajalci opreme, zbornice, strokovnjaki itd.) pri oblikovanju in vzpostavitvi celovitega sistema zagotavljanja kakovosti energetske prenove stavb; - okrepi usposabljanje oseb, odgovornih za energetska prenova, na vseh ravneh priprave in izvedbe projekta; - uvede certificiranje izvajalcev in procesov; - poveže ukrep z vzpostavljanjem trajnostnih kriterijev za stavbe (glej ukrep z oznako J.7).	Priporočilo: Potrebno je zagotoviti izvedbo ukrepa.	Prenova AN URE 2020, december 2017 Dopolnitev DSEPS, februar 2018
Projektna pisarna za energetska prenova javnih stavb	AN URE: J.5 AN OVE	Pisarna nudi podporno okolje pri pripravi ustrezne investicijske dokumentacije, strokovno podporo posredniškim in izvajalskim organom ter drugim deležnikom pri prenovi. Vodi evidenco javnih stavb ožjega javnega sektorja, ki bodo energetska prenovljene, ter spremlja in izvaja kontrolo nad operacijami. Eden izmed informacijskih ciljev je tudi prenos znanja in izkušenj pri naložbah v prenova stavb med različnimi segmenti javne uprave. V skladu s prenovo AN URE in dopolnitvijo DSEPS je obseg dela pisarne razširjen še z usposabljanjem oseb, odgovornih za energetska prenova na vseh ravneh priprave in izvedbe projektov, in nekaterimi razvojnimi nalogami (npr. vzpostavitev sistema kakovosti za projekte energetske prenove javnih stavb, ekonomska analiza in analiza kakovosti že izvedenih projektov itd.).	MZI DE	MZI od leta 2016 operativno izvaja projekt <i>Energetske prenove stavb v državni in občinski lasti</i> v okviru izvajanja OP EKP. Pisarna izvaja oz. je izvedla naslednje naloge: - v obdobju 2016-2017 je objavila skupno šest razpisov za energetska prenova stavb občin, stavb širšega javnega sektorja v lasti države in stavb ožjega javnega sektorja; - posodobila je evidenco stavb v lasti in uporabi ožjega javnega sektorja na presečni dan 1. 1. 2017; - vodi pripravo in spremlja izvedbo pilotnih projektov; - pridobila je do 1,7 milijonov evrov mednarodne tehnične pomoči ELENA za sofinanciranje izdelave tehnične in ekonomske	V začetku leta 2018 je pisarna: - posodobila dokumente, namenjene podpori celovite energetske prenove javnih stavb; - objavila razpis za podelitev koncesije za izvedbo projekta energetskega pogodbenišťva za celovito energetska prenova določenih objektov MNZ in MZI; - objavila tri nove razpise za energetska prenova stavb občin, stavb širšega javnega sektorja v lasti države in stavb ožjega javnega sektorja. Projektna pisarna je že pripravila podatkovno bazo in podlogo poročila za spremljanje kazalnikov energetske prenove javnih stavb, kar bo osnova za različne analize že	Projektna pisarna za energetska prenova MZI, Portal energetika, Projektna pisarna za energetska prenova Dopolnitev DSEPS, februar 2018 Prenova AN URE 2020, december 2017

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
		Projektna pisarna je načrtovana in tudi sofinancirana v okviru Tehnične pomoči za OP EKP, prednostne osi <i>Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja</i> .		dokumentacije za projekte energetske prenove javnih stavb, ki se bodo potegovali za nepovratna sredstva v okviru OP EKP. Glej tudi ukrepe: energetsko pogodbenišтво (oznaka OS-11), demonstracijski projekti (oznaka NS-5), zagotavljanje kakovosti projektov energetske sanacije stavb v javnem sektorju (oznaka NS-4) in nepovratne investicijske finančne spodbude za energetsko sanacijo stavb v javnem sektorju, usmerjene v povečanje deleža projektov izvedenih z energetskim pogodbeništvom (oznaka NS-3).	izvedenih projektov. Za izvajanje podpore pripravi projektov s sofinanciranjem v okviru mednarodne tehnične pomoči ELENA se bo pisarna kadrovsko okrepila v prvi polovici leta 2018. Vzpostavitev sistema kakovosti za projekte energetske prenove javnih stavb je predvidena v obdobju 2019–2020. Priporočila: Čim prej je potrebno zagotoviti ustrezne kadrovske in finančne pogoje za izvajanje dodatnih nalog pisarne, opredeljenih v okviru Dopolnitve DSEPS in prenove AN URE, in začeti z njihovim izvajanjem v predvidenem obsegu. Okrepiti je treba proces priprave projektov energetske prenove javnih stavb, in sicer tudi z usposabljanjem oseb, odgovornih za energetsko prenovo na vseh ravneh priprave in izvedbe projektov, saj je trenutno ponudba nepovratnih sredstev večja od povpraševanja po njih. V predlogu prenove AN OVE je bilo med cilji za javni sektor predvideno tudi, da se do leta 2020 spodbudi 15 ktOE dodatne proizvodnje toplote in hladu iz OVE. Povečanje proizvodnje energije iz OVE v okviru razpisov projektne pisarne se trenutno, razen z dodatnimi točkami pri ocenjevanju prijav, ne usmerja ciljno. Za vse stavbe, katerih prenova je bila do zdaj podprta v okviru OP EKP, je v prijavah skupno predvideno povečanje proizvodnje energije iz OVE za 0,7 ktOE, kar je daleč od predlaganega indikativnega cilja.	

2.1 Primer kataloškega zapisa ukrepa za stavbe

V okviru Podnebnega ogledala 2019 bo izvajanje ukrepov predstavljeno s kataloškiimi zapisi, ki bodo dostopni tudi na spletu. V nadaljevanju vzorčno prikazujemo primer kataloškega zapisa za ukrep *Shema pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine* v sektorju stavb.

SHEMA POMOČI ZA UČINKOVITO RABO ENERGIJE V GOSPODINJSTVIH ZA RANLJIVE SKUPINE PREBIVALSTVA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	OP TGP: OS-6, AN URE: G.3, G.10, OP EKP
UČINEK V SEKTORJU	stavbe v gospodinjstvih
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS
TGP NA KATERE VPLIVA UKREP	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA UKREPA	informiranje in ozaveščanje, investicijske spodbude
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	ministrstvo, pristojno za energijo
UČINEK	zmanjšanje emisij TGP, zmanjšanje rabe energije, zmanjšanje energetske revščine
KRATEK OPIS	Predvideno je izvajanje ukrepov za učinkovitejše ravnanje z energijo v gospodinjstvih, ki imajo težave z energetsko revščino. Ukrepi so namenjeni tako investicijam kot tudi svetovanju in spremembi vedenjskih navad.

ZAKONODAJNI OKVIR

EU ZAKONODAJA	Direktiva o energetske učinkovitosti 2012/27/EU
NACIONALNA ZAKONODAJA	Pravne podlage: Energetski zakon (EZ-1) Strateške podlage: Prenova AN URE 2020, december 2017 Dopolnitev DSEPS, februar 2018

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2017

POTEK IZVAJANJA	Socialno šibki občani so bili pri razpisih Eko sklada za dodeljevanje subvencij za energetske prenove večstanovanjskih stavb upravičeni do spodbude v višini 100 % priznanih stroškov naložbe ter do 100 % priznanih stroškov pri zamenjavi starih kurilnih naprav na trdna goriva. Leta 2017 je bilo podprtih 16 naložb zamenjave starih kurilnih naprav na trdna goriva in izplačanih 12 spodbud za socialno šibke v okviru večjih naložbah v starejših večstanovanjskih stavbah. Do začetka leta 2017 je potekal projekt REACH (partner društvo FOCUS), v okviru katerega je bilo energetske svetovanje izvedeno v 410 socialno šibkejših gospodinjstvih v Zasavju in Pomurju. V letu 2017 je Eko sklad iz Centrov za socialno delo prejel 144 prijavnic upravičenih občanov za obisk in paket ZERO (zmanjševanje energetske revščine – asistenca energetske revnim občanom): 10 občanov je odstopilo, 60 svetovanj s podelitvijo paketov je bilo izvršenih, ostali pa so v izvajanju med svetovalcem in občanom in bodo predvidoma zaključeni v januarju in
-----------------	--

februarju 2018. Z letom 2017 so se začeli sestanki regijskih koordinacij direktorjev centrov za socialno delo, kar se je izkazalo kot nujno za učinkovitejše izvajanje projekta ZERO.

V OP EKP je za obdobje 2014–2020 predvidenih 5 milijonov evrov za reševanje energetske revščine s subvencioniranjem ukrepov učinkovite rabe energije v 500 gospodinjstvih z nizkimi prihodki. MZL je začel s pripravo javnega razpisa za dodelitev teh sredstev.

Ukrep *Shema pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine* je bil nadgrajen v okviru Dopolnitve DSEPS in prenove AN URE.

DOSEŽENI UČINKI

Leta 2017 je bilo v okviru projekta ZERO izvršenih 60 svetovanj s podelitvijo paketov, Eko sklad pa je nepovratna sredstva izplačal za 16 izvedenih naložb zamenjave starih kurilnih naprav na trdna goriva, prejelo pa jih je tudi 12 prejemnikov spodbud pri večjih naložbah v starejših večstanovanjskih stavbah. Učinki na zmanjšanje rabe energije in emisije CO₂ (še) niso znani.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2018–2019

PREDVIDENO IZVAJANJE

Eko sklad ima za svetovanje o ukrepih URE in nakup blaga socialno šibkim gospodinjstvom za reševanje energetske revščine preko ENSVET iz Sklada za podnebne spremembe v letu 2018 predvidenih do 150.000 evrov.

Pri nepovratnih finančnih spodbudah socialno šibkim občanom za zamenjavo starih kurilnih naprav na trdna goriva Eko sklad načrtuje, da se bo nabor upravičenih oseb razširil, in sicer na upokojene občane in občine kot lastnice stanovanj. Razširitev kroga potencialnih prejemnikov je predvidena tudi pri skupnih naložbah v večjo energijsko učinkovitost starejših večstanovanjskih stavb.

Podpora naložbam in svetovanju ter ukrepom za spremembe vedenjskih navad v okviru energetske prenove gospodinjstev, ki se soočajo z energetsko revščino, je predvidena tudi v OP EKP. Za obdobje 2018–2022 je pripravljen načrt porabe načrtovanih sredstev, ki se nagiba k opciji izvedbe javnega poziva za izbor promotorjev, ki bi poiskali zainteresirane izvajalce za izvedbo ukrepov URE v 500 gospodinjstvih z nizkimi prihodki. Pripravljen je tudi že osnutek projektne naloge, na podlagi katere bo določen postopek izbora promotorjev.

PREDVIDENI UČINKI

Predvideni učinki na zmanjšanje rabe energije in emisije CO₂ niso opredeljeni.

3 Promet

Po sprejemu OP TGP so bili sprejeti še naslednji programski in akcijski dokumenti, ki vplivajo na izvajanje ukrepov za zmanjšanje emisij TGP v prometu:

- *Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji* (SRP), 2015, Vlada RS;
- *Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030* (ReNPRP 2030), 2016, Državni zbor RS;
- *Operativni program izvajanja Evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020* (OP EKP), 2015, Vlada RS;
- *Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018*, 2016, Vlada RS;
- *Strategija na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republiki Sloveniji*, 2017, Vlada RS.

Ukrepe OP TGP pregledujemo skupaj z drugimi ukrepi, ki prispevajo k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov iz zgoraj navedenih najnovejših strateških dokumentov, in ukrepi, ki se izvajajo na podlagi veljavne zakonodaje. S tem je pregled usklajen s pregledi ukrepov v okviru mednarodnega poročanja. V tabeli je predstavljeno izvajanje ukrepov v letu 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019. Podatki so pridobljeni na podlagi komunikacije s pristojnimi ministrstvi in iz javno dostopnih virov.

Tabela 3: Pregled izvajanja ukrepov v sektorju promet leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
SPodbujanJE TRAJNOSTNEGA PROMETA NA SPLOŠNO						
Celostne prometne strategije (CPS) občin	OP TGP: NORG-4 OP EKP	Ukrep je namenjen vzpostavitvi trajnostnega načrtovanja prometa v slovenskih občinah s pomočjo izdelanih strateških dokumentov - celostnih prometnih strategij. OP TGP načrtuje spodbujanje izdelave CPS, ki bodo določile nabor ukrepov trajnostne mobilnosti na nivoju občine ali regije. Ukrep je financiran tudi v okviru izvajanja OP EKP,	MzI MOP Eko sklad	Stanje leta 2017 je, da je 62 občin sprejelo CPS z akcijskim načrtom. Priprava CPS je bila sofinancirana v okviru izvajanja OP EKP. MOP je marca 2017 razpisal 400.000 EUR za sofinanciranje CPS v okviru sredstev sklada za podnebne spremembe za leti 2017 in 2018. Sofinanciranje je bilo odobreno za 6 občin v višini 260.357 EUR. Do decembra 2017 so morale občine poslati MzI prvo poročilo o izvajanju CPS. Vzpostavljena je platforma za	MzI bo še naprej izvajal spremljanje CPS. V letih 2018 in 2019 bodo razpisane spodbude za sofinanciranje ukrepov iz sprejetih CPS preko razpisov MzI DP. Podrobnosti so navedene pri posameznih ukrepih.	MzI, Eko sklad, Aljaž Plevnik (UI)

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				trajnostno mobilnost, v okviru katere se občinam nudi strokovno podporo pri načrtovanju in izvajanju ukrepov (smernice za načrtovanje, usposabljanje) Septembra 2017 je bil objavljen razpis MZI za sofinanciranje ukrepov trajnostne mobilnosti (pogoj za financiranje ukrepov je sprejet CPS). Podrobnosti so navedene pri posameznih ukrepih.		
Ukrepi upravljanja mobilnosti	OP EKP ReNPRP30	Ukrepi trajnostne parkirne politike v mestih in umirjanja ter omejevanja prometa v mestnih jedrih (omejevanje parkiranja, cene parkiranja, urejanje dostave blaga v mestnih središčih idr.). Spodbujanje izdelave mobilnostnih načrtov institucij v okviru OP EKP.	MZI Občine	Oktobra 2017 je bilo objavljeno javno naročilo za mobilnostne načrte za ustanove. Pogodba je bila podpisana januarja 2018, rok za opravljeno storitev je januar 2020.	V začetku leta 2018 je MZI objavil javno naročilo za izvedbo projekta Trajnostna mobilnost v vrtcih in osnovnih šolah. Projekt se bo izvajal v treh šolskih letih. Objava javnih naročil za Kampanjo za ozaveščanje in promocijo trajnostne mobilnosti, za Zeleno mestno logistiko ter Trajnostno parkirno politiko se predvideva v prvi polovici 2018.	MZI
Spodbude za uporabo sodobnih tehnologij za učinkovito upravljanje mobilnosti	OP EKP AN URE: P.2	Finančne spodbude v okviru OP EKP za ukrep inteligentni prometni sistemi (vključno z uvedbo spremljanja vozil v realnem času s prikazovalniki na postajališčih JPP, informacijskimi portali za potnike z možnostjo uporabe mobilnih telefonov)	MZI	Ukrep je financiran preko razpisa za sofinanciranje ukrepov trajnostne mobilnosti, ki je bil objavljen septembra 2017. Mestna občina Celje je na tem razpisu prejela sredstva, ki bodo med drugim namenjena tudi za montažo 42 prikazovalnikov namenjenih obveščanju potnikov o prihodih avtobusov.	Sredstva za sofinanciranje ukrepov trajnostne mobilnosti bodo razpisana tudi v letih 2018 in 2019.	MZI
Spodbujanje trajnostne izbire transporta v okviru obračuna potnih stroškov	OP TGP: NP-5 AN URE: P	V OP TGP je načrtovana sprememba načina obračuna potnih stroškov in nadomestila za stroške prevoza na delo, tako da spodbuja zmanjšanje emisij TGP pri teh prevozi in sicer preko dodatnega subvencioniranja JPP iz naslova nadomestila stroškov za prevoz na delo in iz dela.	MJU	Ukrep se ni izvajal.	Predvideno je, da se do konca leta 2018 v kolektivnih pogodbah dejavnosti in poklicev drugače uredi povračilo stroškov prevoza na delo in z dela, vendar je vprašanje, če bo urejeno tako, da bo spodbujalo trajnostno izbiro transporta. Zadnji predlog namreč predvideva, da je višina povračila vezana samo na oddaljenost prebivališča od delovnega mesta.	splet

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Promocija ukrepov trajnostne mobilnosti/informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti	OP TGP: NU-4	Promocija ukrepov trajnostne mobilnosti.	MZI	Evropski teden mobilnosti (ETM) je pobuda, ki lokalne skupnosti spodbuja k uvedbi in promociji trajnostnih prometnih ukrepov. V letu 2017 se je pridružilo 71 občin. MZI sofinancira sodelovanje občin v ETM. Promocijske aktivnosti potekajo tudi v okviru drugih projektov.	Aktivnost na ETM se bodo nadaljevale tudi v letu 2018 in 2019. V prvi polovici leta 2018 bodo razpisana sredstva za Kampanjo za ozaveščanje in promocijo trajnostne mobilnosti.	MZI
Postopno zmanjševanje subvencij fosilnim gorivom	OP TGP: OR-2, NORG-3	V OP TGP je načrtovano postopno zmanjševanje subvencij, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP in nadomestitev s subvencijami, ki te cilje podpirajo. Glej tudi poglavje Zelena gospodarska rast.	MF	Vlada je marca 2017 potrdila Zagonski elaborat vladnega strateškega razvojnega projekta P3: Zelena proračunska reforma	Zagonski elaborat predvideva, da bo do aprila 2018 narejena sinteza za naprej, ki bo podlaga za ukrepanje. Opozorilo: Subvencije za promet, ki so v nasprotju z okoljskimi cilji, se povečujejo in so leta 2016 najvišje raven do sedaj.	Vlada RS
Trajnostna mobilnost v okviru prostorskega načrtovanja	OP TGP: OP-7	Ukrepi zmanjšanja potreb po mobilnosti, spodbujanja trajnostne mobilnosti in multimodalnosti v okviru prostorske politike. Glej tudi poglavje večsektorski ukrepi.	MOP	V pripravi je Strategija prostorskega razvoja Slovenije. Integracija ciljev prehoda v nizkoogljično družbo v prostorsko politiko je eden od ciljev procesa priprave dokumenta. Ustanovljena je tudi fokusna skupina za prehod v NOD.	Načrtovana je obravnava in odločanje o SPRS, ki bo razširila nabor ukrepov za prehod v NOD na področju transporta v okviru prostorske politike. V letih 2018 in 2019 se izvaja projekt Integracija CPS in občinskih prostorskih načrtov (OPN) s celovito obravnavo dostopnosti v prostorskem načrtovanju.	MOP ARRS
Koordinacija razvoja trajnostne mobilnosti	OP TGP: NORG-4 OP EKP	V OP EKP je načrtovana nadgradnja ukrepov trajnostne prometne politike in njihovo izvajanje. V OP EKP je bila predvidena vzpostavitev projektne enote za področje trajnostne mobilnosti v okviru tehnične pomoči za prednostno os <i>Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja</i> .	MZI	Služba za trajnostno mobilnost in prometno politiko izvaja strokovne in upravne naloge s področij javnega potniškega prometa, trajnostne mobilnosti in prometne politike. Oktobra 2017 je bila sprejeta Strategija na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republiki Sloveniji. Začela se je priprava Državnega energetskega podnebne načrta, ki bo pokrival vse sektorje, ki prispevajo k emisijam TGP. Priprava načrta bo zahtevalo usklajeno delovanje različnih ministrstev in direktoriatov.	V letu 2018 bo pripravljen akcijski načrt za izvajanje Strategije na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republiki Sloveniji. V okviru prijave na razpis za sredstva programa LIFE so predvidene aktivnosti za nadaljnji razvoj trajnostne mobilnosti: (razvoj novih pristopov za upravljanje mobilnosti, pilotnih projektov, načrtov upravljanja mobilnost za velike zaposlovalce ter zelene logistike).	MZI

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
SPODBUJANJE JAVNEGA POTNIŠKEGA PROMETA (JPP)					Opozorilo: potrebno bo pospešiti in okrepiti izvajanje ukrepov ter razširiti nabor ukrepov	
Subvencioniranje prevozov v javnem potniškem prometu	OP TGP: NP-1 AN URE: P.1	Leta 2013 so bile uveljavljene spremembe glede subvencioniranja prevozov študentov in dijakov, tako da so subvencije neodvisne od socialnega statusa upravičenca.	MZI	Ukrep se izvaja.	Ukrep se izvaja brez sprememb.	MZI
Koncesije za izvajanje gospodarske javne službe potniškega prometa	OP TGP: NP-1 AN URE: P.1	Koncesije so podeljene za izvajanje gospodarske javne službe javnega potniškega prometa (GJS JPP). Cene so regulirane. Del sredstev za opravljanje storitev prispeva neposredno integralni proračun z nadomestili za izvajanje GJS.	MZI	Ni sprememb.	Predvideno je nadaljevanje izvajanja gospodarske javne službe javnega potniškega prometa. Obstoječe koncesije se iztečejo leta 2019.	MZI
Sistem Integriranega javnega potniškega prometa (IJPP)	OP TGP: NP-1 AN URE: P.1 OP EKP	<i>Projekt uvajanja integriranega javnega potniškega prometa</i> je bil financiran iz sredstev Kohezijskega sklada v finančni perspektivi 2007-2013, in se nadaljuje v obdobju 2014-2020 ³ . (Ukrep: 036. Multimodalni prevoz). IJPP vključuje: kombinirano vozovnico, usklajene urnike, izboljšano dostopnost in promocijo.	MZI	V letu 2017 so potekala strokovna usklajevanja za razširitev enotne vozovnice še na ostale skupine potnikov. Trenutno je v veljavi le za dijake in študente.	Načrtovane spremembe in dopolnitve <i>Zakona o prevozih v cestnem prometu</i> (v delovnem programu vlade že za leto 2015) bodo urejale področja evidenc za terminske vozovnice, ustanovitev upravljavca IJPP, multioperativnosti enotnih vozovnic, in povezav med mestnim prometom ter sistemom enotne vozovnice. Določitev oz. ustanovitev upravljavca sistema javnega potniškega prometa, je nujna za nadaljnji razvoj IJPP, saj bo celovito skrbel za uveljavitev javnega interesa pri javnem potniškem prometu in dokončno izvedbo integracije javnega potniškega prometa: postavitve pravil za nove koncesije, usklajevanje voznih redov, razširitev sistema enotne vozovnice na vse uporabnike.	MZI
Drugi ukrepi upravljanja mobilnosti za izboljšanje storitev JPP	OP TGP: NP-1 AN URE: P.1 OP EKP	Ukrepi za izboljšanje storitev JPP kot so uvajanje rumenih pasov, zvečanje pogostnosti voženj javnega prometa, zagotavljanje udobnega in enostavnega prestopa med prometnimi sredstvi javnega prevoza, uvajanje novih storitev (prevozi na klic v JPP).	MZI Občine	Pripravljen je delovno gradivo za spremembe zakonodaje, opisano v sosednjem stolpcu.	Načrtovane spremembe in dopolnitve <i>Zakona o prevozih v cestnem prometu</i> (v delovnem programu vlade že za leto 2015) bodo urejale področje sofinanciranja javnega prevoza s strani lokalnih	MZI

3 Finančne spodbude v okviru OP EKP: prednostne osi - "Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja", prednostne naložbe - "Spodbujanje nizkoogljičnih strategij za vse vrste območij, zlasti za urbana območja, vključno s spodbujanjem trajnostne multimodalne urbane mobilnosti in ustreznimi omilitvenimi prilagoditvenimi ukrepi".

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
					skupnosti v primerih povečanja standarda dostopnosti, podaljšanja mestnih linij izven naselij in povezav med mestnim prometom ter sistemom enotne vozovnice.	
Spodbude za ureditev infrastrukture za javni potniški promet	OP TGP: NP-1 AN URE: P.1 OP EKP	Finančne spodbude v okviru OP EKP in iz sredstev Sklada za podnebne spremembe za ukrepe za trajnostno mobilnost za ureditev infrastrukture javnega potniškega prometa, kot so dostopi do postaj in postajališč za JPP, sistemi parkiraj in odpelji (P+R) idr..	MZI Občine	MZI je decembra 2017 objavil razpis za sofinanciranje vozlišč P+R v višini 5 mio EUR iz sredstev evropske kohezijske politike. Poleg tega so bila razpisana sredstva za izgradnjo avtobusnih postajališč, prav tako iz sredstev evropske kohezijske politike.	Sredstva bodo razpisana tudi v letu 2018 in 2019. Dodatna sredstva bodo razpisana tudi iz mehanizma Celostnih teritorialnih naložb (CTN). V okviru izvajanja ReNPRP30 je v pripravi vrsta projektov za izboljšanje infrastrukture za JPP.	MZI
SPodbujanJE TRAJNOSTNEGA TOVORNEGA PROMETA						
Izboljšanje železniške infrastrukture	OP TGP: NP-4 AN URE: P.3 OP EKP	Projekti izboljšanja železniške infrastrukture se izvajajo v okviru proračunskih sredstev Agencije RS za infrastrukturo. Za doseganje specifičnih ciljev so na voljo nepovratne finančne spodbude za železniško prometno infrastrukturo v obdobju 2014–2020 in drugi ukrepi za razvoj železniškega potniškega in tovornega prometa v okviru izvajanja OP EKP iz sredstev Kohezijskega sklada. Predvideno je tudi financiranje projektov preko Instrumenta za povezovanje Evrope.		Zakon o II. tiru Divača – Koper (Zakon o izgradnji, upravljanju in gospodarjenju z drugim tirom železniške proge Divača–Koper) je bil sprejet na Vladi in potrjen na referendumu leta 2017. V letu 2018 je bila sprejeta odločitev ustavnega sodišča, da bo potrebno referendum ponoviti. Ustanovljena je bila družba za izgradnjo drugega tira: 2TDK, Družba za razvoj projekta. Za projekt so bila pridobljena tudi evropska sredstva. Leta 2017 so se izvajali oz. začeli izvajati naslednji projekt, ki so sofinancirani s sredstvi EU: nadgradnja vozlišča Pragersko, nadgradnja proge Maribor – Šentilj, nadgradnja odseka železniške proge Poljčane – Slovenska Bistrica, nadgradnja železniške proge Zidani most – Celje, Sanacija ozkega grla na območju Bivja – Izvalčni tir. Nadaljevala so se dela na kočevski progi. Leta 2017 je bil zaključen projekt izgradnje digitalnega radijskega komunikacijskega sistema GSM-R na celotnem slovenskem železniškem omrežju.	Izvajanje vseh projektov se bo nadaljevalo v letih 2018 in 2019. Opozorilo: priprava projektov poteka počasneje, kot je načrtovano.	MZI

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Drugi ukrepi za spodbujanje somodalnosti	OP EKP SRP in ReNPRP30	V <i>Strategiji razvoja prometa v Republiki Sloveniji</i> so bili sprejeti naslednji instrumenti za spodbujanje somodalnosti: vključevanje eksternih stroškov v cestnine in druge dajatve za tovorni promet, spodbujanje uporabe intermodalnih transportnih enot, posodobitev intermodalnih terminalov, idr.	MZI	Ukrepi za posodobitev intermodalnih terminalov so v pripravi v okviru RENPRP30.	Ukrepi so načrtovani v okviru RENPRP30.	MZI
Izboljšanje učinkovitosti cestnega tovornega prometa	AN URE: P.2 RENPRP30	Načrtovani so naslednji instrumenti za spodbujanje somodalnosti: uvedba elektronskega cestninjenja za tovorna vozila, uvedbe IT za boljšo izkoriščenost obstoječih cest idr.	MZI	Projekt uvedbe elektronskega cestninjenja je potekal leta 2017. Nosilec priprave in izvedbe je DRSI.	1. aprila 2018 bo uveden sistem elektronskega cestninjenja za tovorna vozila.	DRSI
SPODBUDE ZA IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI VOZIL, VOŽNJE IN ZASEDENOSTI VOZIL TER RABE GORIV Z NIZKIMI EMISIJAMI CO₂						
Spodbujanje učinkovitosti vozil in rabe goriv z nizkimi emisijami v okviru davka na motorna vozila in drugih dajatev	OP TGP: OP-9 AN URE: P.3	Od leta 2010 je stopnja davka na motorna vozila odvisna od emisij CO ₂ .	MF	Ukrep se izvaja brez sprememb.	Nadaljevanje izvajanja.	MF
		V OP TGP je načrtovano, da bodo uvedene spremembe tudi pri oblikovanju višine nadomestila za uporabo cest in drugih dajatev, tako da bodo tudi te odvisne od emisij CO ₂ vozila. Skladno z <i>Zakonom o letni dajatvi za uporabo vozil v cestnem prometu</i> (Ur. l. RS, št. 57/08) se dajatev ne plačuje za električna vozila.	MZI	Leta 2017 je bil sprejet nov Zakon o dajatvah za motorna vozila (54/2017), vendar spremembe ne vplivajo na izvajanje ukrepa. Električna vozila so oproščena plačila dajatve, ostala vozila ne.	Izvedba ukrepa ni načrtovana v tem obdobju.	MZI
Informacije o rabi goriva za vozila in označevanje pnevmatik	OP TGP: OP-1	<i>Direktiva 1999/94/ES</i> , namenjena večji ozaveščenosti kupcev vozil, je implementirana v Sloveniji z <i>Uredbo o informacijah o varčnosti porabe goriva, emisijah ogljikovega dioksida in emisijah onesnaževal zunanega zraka, ki so na voljo potrošnikom o novih osebnih avtomobilih</i> (Ur. l. RS, št. 24/14). OP TGP načrtuje nadaljnje označevanje vozil in pnevmatik, tudi v smeri vrednotenja vplivov v življenjski dobi, zmanjšanje specifičnih emisij pri vozilih.	MOP	Leta 2017 je bil v EU uveden nov standard za merjenje emisij CO ₂ WLTP, ki ocenjuje emisije bolj skladno z realno vožnjo. Pri starem standardu NEDC se je razkorak med izmerjenimi vrednostmi in dejanskimi vrednostmi povečeval in se je leta 2017 približal 40 %.	Nadaljevanje izvajanja.	MOP
		<i>Uredbe ES o označevanju pnevmatik (EC/1222/2009/ 228/2011 in 1235/2011)</i> veljajo v Sloveniji neposredno.	MZI	Ukrep se izvaja brez sprememb.	Nadaljevanje izvajanja.	MZI

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Spodbujanje varčne vožnje	OP TGP: OP-5	OP TGP načrtuje ukrepe spodbujanja varčne vožnje, prvenstveno preko učiteljev varne vožnje, izpitnih centrov in drugih multiplikatorjev ukrepa. <i>Po Zakonu o voznikih</i> (Ur.l. RS 85/2016) je učenje osnov tehnik varčne in okolju prijazne vožnje sestavni del praktičnega usposabljanja voznikov.	MZI	Poteka izobraževanje voznikov in upravljavcev voznega parka tovornih vozil, vključno z vidika varčne vožnje in logistike, ki se izvaja s strani pooblaščenih izvajalcev skladno z <i>Direktivo 2003/59/ES</i> (izobraževanje voznikov) in <i>Uredbo 1071/2009/ES</i> (izobraževanje upravljavcev prevozov). Za ostale voznike centri varne vožnje omogočajo tudi šolanje varčne vožnje, vendar je odziv majhen.	Brez sprememb. V okviru prijave na razpis za sredstva programa LIFE je predvidena nadgradnja ukrepa – usposabljanje in promocije varčne vožnje. Opozorilo: Ukrep je pomemben, stroškovno učinkovit in se premalo izkorišča.	MZI, splet
Obvezni delež obnovljivih virov energije v motornem prometu	OP TGP:OP-4	Po 380. in 493. členu EZ-1 (Ur. l. RS, št. 17/14, 81/15) morajo distributerji plinastih in tekočih pogonskih goriv dati v posameznem letu na trg biogoriva ali druge obnovljive vire energije v predpisanem deležu.	MZI	Delež obnovljivih virov energije je bil v letu 2016 bistveno nižji od letnega cilja. Glede na leto 2015 se je stanje še poslabšalo. Leta 2017 je bila sprejeta <i>Uredba o trajnostnih merilih za biogoriva in emisiji toplogrednih plinov v življenjskem ciklu goriv v prometu</i> (Ur. l. RS, št. 19/17), ki omejuje uporabo biogoriv iz poljščin, pospešuje prehod na uporabo naprednih biogoriv ter z namenom spodbujanja uporabe električnih vozil prispevek elektrike porabljene v cestnem prometu ponderira s faktorjem 2,5. Sprejeta je bila tudi nova <i>Uredba o oblikovanju cen določenih naftnih derivatov</i> , s katero je v metodologijo določanja cen mineralnega naftnega derivata vključen še dodatek za biokomponento v evrih na liter z namenom doseganja predpisanih deležev OVE v prometu. Opozorilo: Odstopanje od zastavljenih ciljev izvajanja ukrepa je zelo veliko. Potrebno je spremljati ali bodo ukrepi izvedeni leta 2017 zadoščali za doseganje zastavljenega cilja.	Nadaljevanje izvajanja.	MOP, MZI
Finančne spodbude za infrastrukturo za alternativna goriva in elektromobilnost	OP TGP OP EKP	Finančne spodbude za alternativna goriva in elektromobilnost so predvidene v OP TGP.	MZI MOP Eko sklad	V OP EKP so načrtovane finančne spodbude za postavitev javne infrastrukture za alternativna goriva in pametnih polnilnih postaj za	MZI bo v letu 2019 in 2020 razpisal nepovratne finančne spodbude za postavitev polnilnih postaj za električna vozila v skupni višini 2 mio	MZI, Eko sklad, MOP, Petrol

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				pospešeno uvajanje elektromobilnosti, in sicer za 630 javnih in 3.150 zasebnih polnilnic za električna vozila. V letu 2017 so bile na voljo subvencije Eko sklada za postavitev polnilnih postaj za električna vozila v zavarovanih območjih narave in območjih Natura 2000. Del sredstev je bilo na voljo iz razpisa iz leta 2016, ki je bil odprt do februarja 2017, novembra 2017 pa je bil objavljen nov razpis.	EUR iz sredstev Kohezijskega sklada; Dodatne ukrepe bo predvidel Akcijski načrt za alternativna goriva, ki bo sprejet leta 2018. Eko sklad bo v letu 2018 za namen sofinanciranja vzpostavitve polnilnih postaj za električna vozila na območjih ohranjanja narave ter nakup električnih vozil za potrebe zavarovanega območja in koles in skuterjev razpisal sredstva v skupni višini 1 milijona evrov sredstev iz Sklada za podnebne spremembe. Polnilnice bodo postavljene tudi v okviru evropskih projektov Urban-E (50 polnilnic v Ljubljani) in Next-E (hitre in ultra hitre polnilnice). Slovenski partner je podjetje Petrol d.d.	
Finančne spodbude za vozila z nizkimi emisijami	OP TGP: OP-2 AN URE: P.3	Eko sklad subvencionira nakup električnih baterijskih vozil občanom in pravnim osebam in sicer za vozila, pri katerih znašajo emisije CO ₂ v kombiniranem načinu vožnje, po podatkih proizvajalca, največ 50 g/km. Poleg tega nakup osebnih avtomobilov, motornih koles, koles z motorjem in koles na električni ali hibridni pogon spodbuja Eko sklad, j.s. preko ugodnega kreditiranja za pravne osebe, samostojne podjetnike in občane.	MZI MOP Eko sklad	V letu 2017 je Eko sklad za spodbude za nakup električnih vozil (BEV in PHEV) občanom in pravnim osebam namenil 1,7 milijona evrov, a niso bila v celoti izkoriščena. Do konca leta je prispelo 80 vlog. Za ta namen so bila leta 2017 na voljo tudi sredstva iz razpisa iz leta 2016. Oktobra 2017 so bila razpisana tudi sredstva namenjena občinam na degradiranih območjih za nakup novih avtobusov na električni pogon, priključnih hibridov ali vozila na zemeljski plin v višini 2,8 mio EUR. Decembra 2017 je Eko sklad razpisal sredstva za občine na degradiranih območjih za nakup novih komunalnih vozil na električni pogon, priključni hibrid ali na zemeljski plin v višini 1 mio EUR iz sredstev podnebnega sklada. Ugodno kreditiranje Eko sklada je na voljo za nakup električnega osebnega avtomobila, priključnega hibrida ali za vozila, ki kot pogonsko gorivo uporabljajo plin. Poleg tega so ugodni	Eko sklad bo v letu 2018 razpisal nepovratne finančne spodbude: (i) občinam za nakup okolju prijaznih komunalnih vozil na degradiranih območjih, v skupni višini 4 milijonov evrov sredstev iz Sklada za podnebne spremembe. (ii) občinam za nakup okolju prijaznih vozil za javni potniški promet na degradiranih območjih v višini 15 milijonov evrov iz sredstev Sklada za podnebne spremembe, pa tudi (ii) občanom in pravnim osebam za električna vozila, v skupni višini do 5,0 milijonov evrov iz sredstev zbranih s prispevkom za učinkovito rabo energije. Subvencije bodo razpisane tudi v letu 2019. Sredstva Sklada za podnebne spremembe bodo v letu 2018 namenjena tudi za nakup novih železniških potniških garnitur na električni pogon za opravljanje notranjih železniških potniških storitev v višini do 4 mio €.	MZI, Eko sklad, MOP

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				kreditni na voljo za motorna kolesa, kolesa z motorjem in koles na električni pogon.		
SHEME SUBVENCIJ ZA NOVA TOVORNA VOZILA IN PROSTOVOLJNIH OBVEZNOSTI ZA TOVORNI PROMET	OP TGP: NP-2	Pripravljena bo shema subvencij za spodbujanje ekonomičnosti tovornih vozil v povezavi z zmanjševanjem subvencij za rabo goriva/vračila trošarine. Spodbujanje izobraževanja voznikov in upravljavcev voznega parka tovornih vozil.	MZI	Ukrep se ne izvaja. Subvencije za tovorna vozila bi bile možne le za nadstandarda vozila EURO 7, ki pa jih še ni v redni proizvodnji.	Zaenkrat ni načrtovanih sprememb.	MZI
SPodbujanje NEMOTORIZIRANIH OBLIK PROMETA						
Spodbujanje izgradnje kolesarske infrastrukture	OP TGP: NP-3 OP EKP RENPRP30	Spodbude za ureditev kolesarske infrastrukture (stojal in nadstrešnic za parkiranje koles, kolesarskih stez ipd.) so načrtovane iz sredstev Kohezijskega sklada v obdobju 2014–2020 ter od leta 2018 tudi iz sredstev Sklada za podnebne spremembe.	MZI MOP Eko sklad	MZI je leta 2017 objavilo Smernice za umeščanje kolesarske infrastrukture v urbanih območjih. MZI je septembra 2017 objavil javni razpis, predmet katerega je dodelitev nepovratnih sredstev mestnim občinam, ki imajo CPS, za sofinanciranje investicij v infrastrukturo za kolesarje. Poleg infrastrukture za kolesarje se v okviru razpisa subvencionira tudi izgradnja infrastrukture za pešce in avtobusnih postajališč. MZI, DRSI in DRI pripravljajo projekt <i>Vzpostavitev državnega kolesarskega omrežja</i> . V 2017 je bil označen 109 km dolg odsek državne kolesarske povezave D2 od Rateč do Ljubljane.	Sredstva MZI za izgradnjo kolesarske infrastrukture so načrtovana tudi za leto 2018 in 2019. Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe je načrtovan razpis Eko sklada za nepovratne finančne spodbude za občine na degradiranih območjih s slabo kakovostjo zraka za izgradnjo kolesarske infrastrukture. V letu 2018 bo na voljo 3,5 milijonov evrov. Poleg tega bo Direkcija RS za infrastrukturo izvedla projekt izgradnje kolesarnic na postajališčih potniškega prometa SŽ v višini 0,7 milijonov evrov. Kolesarska infrastruktura se bo financirala tudi iz mehanizma CTN, dodatno se predlaga črpanje sredstev iz mehanizma ESRR. Označevanje kolesarskih poti se bo nadaljevalo tudi v letu 2018.	MZI, DRSI, DRI
Spodbujanje izgradnje infrastrukture za pešce	OP TGP: NP-3 OP EKP RENPRP30	Spodbude so načrtovane iz sredstev Kohezijskega sklada v obdobju 2014–2020.	MZI Občine	Septembra 2017 je bil objavljen javni razpis za nepovratna sredstva za izgradnjo infrastrukture za pešce za mestne občine, ki imajo sprejet CPS.	Sredstva bodo na voljo tudi v letu 2018 in 2019.	MZI

3.1 Primer kataloškega zapisa dveh ukrepov za promet

V okviru Podnebnega ogledala 2019 bo izvajanje ukrepov predstavljeno s kataloškiimi zapisi, ki bodo dostopni tudi na spletu. V nadaljevanju vzorčno prikazujemo primera kataloškega zapisa za ukrepa *Finančne spodbude za vozila z nizkimi emisijami* in *Finančne spodbude za infrastrukturo za alternativna goriva in elektromobilnost* v sektorju promet.

FINANČNE SPODBUDE ZA VOZILA Z NIZKIMI EMISIJAMI

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	OP TGP: OP-2, AN URE: P.3
UČINEK V SEKTORJU	promet
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS
TGP NA KATERE VPLIVA UKREP	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA UKREPA	investicijske spodbude
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	ministrstvo, pristojno za infrastrukturo
UČINEK	zmanjšanje emisij TGP, zmanjšanje emisij onesnaževal zraka, zmanjšanje rabe energije, povečanje deleža OVE v prometu
KRATEK OPIS	Eko sklad subvencionira nakup električnih baterijskih vozil občanom in pravnim osebam in sicer za vozila, pri katerih znašajo emisije CO₂ v kombiniranem načinu vožnje, po podatkih proizvajalca, največ 50 g/km. Poleg tega nakup osebnih avtomobilov, motornih koles, koles z motorjem in koles na električni ali hibridni pogon spodbuja Eko sklad, j. s., preko ugodnega kreditiranja za pravne osebe, samostojne podjetnike in občane.

ZAKONODAJNI OKVIR

EU ZAKONODAJA	Direktiva o energetske učinkovitosti 2012/27/EU, Odločba 406/2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov; Direktiva 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva, Direktiva 2009/33/ES o spodbujanju čistih in energetsko učinkovitih vozil za cestni prevoz	
NACIONALNA ZAKONODAJA	Pravne podlage:	Energetski zakon (EZ-1)
	Strateške podlage:	Prenova AN URE 2020, december 2017, AN OVE, Nacionalni program razvoja prometa, Strategija za alternativna goriva

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2017

POTEK IZVAJANJA	V letu 2017 je bilo za okolju prijazna električna vozila in avtobuse pravnim osebam in občanom za električna vozila, skupno namenjeno 5 milijonov evrov iz sredstev zbranih s prispevkom za učinkovito rabo energije. Izplačanih je
-----------------	---

	bilo 3.944.997 evrov, kar pomeni, da zagotovljena sredstva niso bila v celoti izkoriščena in se črpanje nadaljuje v letu 2018. Poleg tega Eko sklad, j. s., nakup osebnih avtomobilov, motornih koles, koles z motorjem in koles na električni ali hibridni pogon spodbuja tudi preko ugodnega kreditiranja za pravne osebe, samostojne podjetnike in občane.
DOSEŽENI UČINKI	V letu 2017 je Eko sklad subvencioniral nakup novih 503 električnih vozil, od tega 341 baterijskih in 162 priključnih hibridov. Podrobnih podatkov o učinkih še ni. V letu 2016 je Eko sklad subvencioniral nakup 203 vozil (tako pravnih oseb kot občanov), pri čemer je doseženo zmanjšanje rabe končne energije znašalo 12,6 GWh, emisije CO ₂ pa 2 kt.
PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2018–2019	
PREDVIDENO IZVAJANJE	Eko sklad bo v letu 2018 razpisal nepovratne finančne spodbude: občinam za nakup okolju prijaznih komunalnih vozil na degradiranih območjih, v skupni višini 4 milijone evrov sredstev iz Sklada za podnebne spremembe, in občinam za nakup okolju prijaznih vozil za javni potniški promet na degradiranih območjih v višini 15 milijonov evrov iz sredstev Sklada za podnebne spremembe. Sredstva Sklada za podnebne spremembe bodo v letu 2018 namenjena tudi za nakup novih železniških potniških garnitur na električni pogon za opravljanje notranjih železniških potniških storitev v višini do 4 milijone evrov, pri čemer je postopek nabave še v teku. Za programe Eko sklada so sredstva za leto 2018 zagotovljena na podlagi EZ-1 (prispevek za učinkovito rabo energije). V Poslovnem načrtu Eko sklada za leto 2018 je v ta namen predvidenih 5 milijonov evrov. Za leti 2019 in 2020 so iz istega vira predvidene enake obremenitve. Zaradi povečevanja števila vozil je v letih 2019 in 2020 v predlogu Akcijskega načrta za alternativna goriva predviden dodaten vir iz naslova letne dajatve za uporabo vozil v cestnem prometu, ki ga plačajo lastniki vozil na dizelski pogon in vozil standarda EURO 3 ali manj (9 oziroma 17 milijonov evrov).
PREDVIDENI UČINKI	Predvideva se, da bo Eko sklad leta 2018 podvojil število vozil, ki jim subvencionira nakup, na okoli 1.000 vozil. Podobno velja za leto 2019. Pri tem se predvideva nadaljnje zmanjšanje rabe končne energije in emisij CO ₂ .

FINANČNE SPODBUDE ZA INFRASTRUKTURO ZA ALTERNATIVNA GORIVA IN ELEKTROMOBILNOST

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	OP TGP, OP EKP
UČINEK V SEKTORJU	promet
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS
TGP NA KATERE VPLIVA UKREP	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA UKREPA	investicijske spodbude
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	ministrstvo, pristojno za infrastrukturo ministrstvo, pristojno za okolje
UČINEK	zmanjšanje emisij TGP, zmanjšanje emisij onesnaževal zraka, zmanjšanje rabe energije, povečanje deleža OVE v prometu
KRATEK OPIS	V OP EKP so načrtovane finančne spodbude za postavitve javne infrastrukture za alternativna goriva in pametnih polnilnih postaj za pospešeno uvajanje elektromobilnosti.

ZAKONODAJNI OKVIR

EU ZAKONODAJA	Direktiva o energetske učinkovitosti 2012/27/EU, Odločba 406/2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov; Direktiva 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva, Direktiva 2009/33/ES o spodbujanju čistih in energetske učinkovitih vozil za cestni prevoz	
NACIONALNA ZAKONODAJA	Pravne podlage:	Energetski zakon (EZ-1)
	Strateške podlage:	Prenova AN URE 2020, december 2017, AN OVE, Nacionalni program razvoja prometa, Strategija za alternativna goriva

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2017

POTEK IZVAJANJA	V letu 2017 so bile na voljo subvencije Eko sklada iz sredstev Sklada za podnebne spremembe za postavitve polnilnih postaj za električna vozila v zavarovanih območjih narave in območjih Natura 2000. Del sredstev je bilo na voljo iz razpisa iz leta 2016, ki je bil odprt do februarja 2017, novembra 2017 pa je bil objavljen nov razpis. Višina nepovratne finančne spodbude je znašala do 100 % vrednosti cene za posamezno polnilno postajo, ki ne vključuje DDV, vendar ne več kot 3.000 evrov za posamezno AC polnilno postajo oziroma ne več kot 5.000 evrov za posamezno DC polnilno postajo. Skupaj je bilo v okviru javnega poziva na voljo 500.000 evrov. Do konca leta 2016 je na javni poziv prispelo 50, v letu 2017 pa še 21, skupno torej 71 vlog. Podpisanih je bilo 68 pogodb v višini 465.242 EUR, izplačanih je bilo 82.710 EUR nepovratnih sredstev.
-----------------	--

Skupna višina javnega poziva iz novembra 2017 znaša 400.000 evrov, ponovno iz sredstev Sklada za podnebne spremembe. Do konca leta 2017 je na javni poziv prispelo 12 vlog, izdana pa ni bila nobena odločba o dodelitvi pravice do nepovratne finančne spodbude.

Oktobra 2017 je bila sprejeta Strategija na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republiki Sloveniji, ki predvideva ukrepe na področju spodbujanja nakupa in uporabe vozil na alternativna goriva ter izgradnje polnilne infrastrukture za alternativna goriva.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki na zmanjšanje rabe energije in emisije CO₂ niso znani.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2018–2019

PREDVIDENO IZVAJANJE

Pripravljen je Akcijski načrt za spodbujanje uporabe električne energije v prometu 2018–2020, ki je v fazi sprejemanja.

Mzi bo v letu 2019 in 2020 razpisal nepovratne finančne spodbude za postavitev polnilnih postaj za električna vozila v skupni višini 2 milijona evrov iz sredstev Kohezijskega sklada. Do leta 2020 se predvideva sofinanciranje postavitve 720 polnilnih postaj.

Eko sklad bo v letu 2018 za namen sofinanciranja vzpostavitve polnilnih postaj za električna vozila na območjih ohranjanja narave ter nakup električnih vozil za potrebe zavarovanega območja ter koles in skuterjev razpisal sredstva v skupni višini 1 milijona evrov sredstev iz Sklada za podnebne spremembe.

V okviru projekta URBAN-E, ki zagotavlja ustrezno infrastrukturo na območju Ljubljane kot jedrnega središča evropskega TEN-T omrežja, bo v letih 2018–19 1,7 milijona evrov namenjeno sofinanciranju postavitve pametnih polnilnih postaj: 50 hitrih (50 kW) in 5 ultra hitrih (150–350 kW). Hkrati je do leta 2020 predvidena izgradnja 27 hitrih (50 kW) in 5 ultra hitrih polnilnic (150–350 kW) TEN-T omrežja (NEXT-E), s čimer bo zagotovljena pokritost tega omrežja s polnilno infrastrukturo.

Dodatna sredstva so namenjena sofinanciranju postavitve polnilnic v javni in zasebni uporabi (tudi za nadgradnjo obstoječih polnilnic z moduli za krmiljenje na daljavo in povezavo v pametna omrežja). Hkrati smernice za pripravo ukrepov P+R zahtevajo, da investitorji za vsa parkirna mesta zagotovijo možnost povezave z električnimi vodi (ustrezno predpripravo).

PREDVIDENI UČINKI

Zagotavljanje ustreznega deleža polnilnih postaj za vsaj 10-odstotni delež baterijskih električnih vozil.

4 Kmetijstvo

Po sprejemu OP TGP je Vlada RS sprejela še naslednji programske in akcijske dokumente, ki vplivajo na izvajanje ukrepov za zmanjšanje emisij TGP v sektorju IPCC kmetijstvo:

- *Program razvoja podeželja 2014-2020, Vlada Republike Slovenije, 2015, s spremembami (tretja sprememba potrjena novembra 2017).*

Ukrepe OP TGP pregledujemo skupaj z drugimi ukrepi zmanjševanja emisij toplogrednih plinov iz zgoraj navedenega najnovejšega strateškega dokumenta in ukrepov, ki se izvajajo na podlagi veljavne zakonodaje. S tem je pregled usklajen s pregledi ukrepov v okviru mednarodnega poročanja. V tabeli je predstavljeno izvajanje ukrepov v letu 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019. Z nekaterimi kazalniki za leto 2017 še ne razpolagamo, zato v tem primeru prikazujemo podatke za leto 2016. Podatki so pridobljeni neposredno od pristojnih ministrstev in iz javno dostopnih virov.

Tabela 4: Pregled izvajanja ukrepov v sektorju kmetijstvo leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017 ⁴	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
SPodbujanje zmanjšanja emisij TGP v IPCC sektorju kmetijstvo na splošno						
Javna svetovalna služba	OP TGP: OKM-2	MKGP financira program dela Javne službe kmetijskega svetovanja, ki vključuje tudi tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov. Z vidika izpustov toplogrednih plinov so zlasti pomembna področja pridelave krme, prehrane živali, ureditve hlevov in reje živali, pašništva in gnojenja kmetijskih rastlin.	MKGP	V letu 2016 je bilo tehnološko-okoljskemu svetovanju in varovanju proizvodnih virov namenjenih 204.762 svetovalnih ur. Od tega je bilo 2583 ur namenjenih izdelavi krmnih obrokov.	Za leti 2018 in 2019 je predvideno izvajanje javne službe v podobnem obsegu kot doslej.	KGZS
Programi usposabljanja, svetovanja in demonstracijski projekti	OP TGP: NKM-4	Gre za ukrep Prenos znanja in dejavnosti informiranja (M01) s podukrepoma Podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti (M01.1) in Podpora za demonstracijske aktivnosti in ukrepe informiranja (M01.2) ter za podukrep Podpora za pomoč pri uporabi storitev svetovanja (M02.1) v sklopu ukrepa Službe za svetovanje, službe za pomoč pri upravljanju kmetij in službe za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah (M02) iz Programa razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020).	MKGP	V okviru podukrepa M02.1 je bilo v letu 2017 izvedeno javno naročilo za izvedbo individualnih svetovanj v letu 2017 in 2018 za kmetijska gospodarstva, ki so vstopila v ukrep KOPOP. Tekla so usposabljanja na področjih kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil, ekološkega kmetovanja in dobrobiti živali. Na podlagi preteklih naročil so potekale tudi priprave programov za dobrobit	V okviru podukrepa M01 se bodo še naprej izvajala javna naročila za usposabljanja. Uredba o ukrepih prenosa znanja in svetovanja iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS 68/16) predvideva tudi usposabljanja s področja podnebnih sprememb. V okviru ukrepa M02.1 Pomoč pri uporabi storitev svetovanja se bodo	MKGP

⁴ V primeru, da podatkov za leto 2017 še ni, je prikazan pregled stanja za leto 2016.

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017 ⁴	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
		Namen aktivnosti je povečati raven usposobljenosti ciljnih skupin preko različnih oblik prenosa znanja. Med izpostavljenimi vsebinami so tudi kmetijsko-okoljsko-podnebne vsebine.		živali, izdelave načrtov za preusmeritve v ekološko kmetovanje in izdelave programov aktivnosti za kmetije v ukrepih ekološko kmetovanje in kmetijsko-okoljsko podnebna plačila.	še naprej izvajala javna naročila vezana na druge ukrepe PRP 2014-2020 (Kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila, Ekološko kmetovanje, Dobrobit živali).	
Raziskave in inovacije v kmetijstvu	OP TGP: NKM-5	Gre za ukrep Sodelovanje (M16) iz Programa razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020). Ukrep podpira raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi bo akterjem na podeželskih območjih omogočeno lažje premagovanje ekonomskih, okoljskih in drugih omejitev, s katerimi se ti soočajo zaradi razdrobljenosti in nepovezanosti. Med vsebinskimi sklopi ukrepa (M16) je navedeno tudi skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje.	MKGP	Ukrep M16 se še ni začel izvajati. V letu 2017 je bila objavljena zakonska podlaga za razpise v letu 2018 (Uredba o izvajanju ukrepa Sodelovanje iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020).	V začetku leta 2018 je bil objavljen razpis za podukrep 16.2 - Razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij in za podukrep 16.5 - Okolje in podnebne spremembe.	MKGP
Lokalne akcijske skupine	OP TGP: NKM-6	Lokalne akcijske skupine delujejo v okviru ukrepa Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER (M19) Programa razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020). Eno izmed tematskih področij ukrepanja, ki je bilo prepoznano kot ključno pri zasledovanju ciljev EU in reševanju lokalnih razvojnih potreb, je tudi »varstvo okolja in ohranjanje narave«. V okviru tega tematskega področja se lahko podpirajo tudi operacije, ki bodo pripomogle k zmanjševanju emisij TGP.	MKGP	Aktivnosti, ki bi pomembneje prispevale k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov iz kmetijstva, nismo zaznali.	Izvedeni bodo javni pozivi za izbor operacij v okviru podukrepa 19.2 – Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (javne pozive objavijo lokalne akcijske skupine, izbrane operacije predložijo v končno potrditev na Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja) in objavljen 2. javni razpis za podukrep 19.3 - Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine. Predlogi operacij prihajajo »od spodaj navzgor«, zato je težko predvideti v kakšnem obsegu se bodo operacije nanašale na blaženje podnebnih sprememb.	MKGP
POVEČANJE UČINKOVITOSTI REJE DOMAČIH ŽIVALI, POVEČANJE DELEŽA PAŠNE REJE IN SPODBUJANJE UČINKOVITEJŠEGA KROŽENJA DUŠIKA V KMETIJSTVU						
Spodbude za naložbe v osnovna sredstva, ki izboljšajo splošno učinkovitost kmetijskega gospodarstva in za infrastrukturo, povezano z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	OP TGP: NKM-1	Gre za ukrep Naložbe v fizična sredstva (M04) s podukrepoma Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva (M04.1) in Podpora za naložbe v infrastrukturo povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijskega gospodarstva (M04.3) iz Programa razvoja podeželja 2014-2020 (PRP 2014-2020). Instrument med drugim vključuje naložbe v izboljšanje učinkovitosti rabe živinskih gnojil in	MKGP	V letu 2017 je bil v sklopu podukrepa M04.1 objavljen 1 razpis za naložbe v kmetijska gospodarstva, v sklopu podukrepa M04.3 za naložbe v infrastrukturo pa 3 razpisi. Izvedene so bile odobritve vlog za razpise iz leta 2016.	Tudi v obdobju do leta 2020 bodo kmetijskim gospodarstvom in na voljo razpisi za podpore naložbam kmetijskega gospodarstva naložbam v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva.	MKGP

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017 ⁴	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
		zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in amonijaka (npr. posodobitve hlevov, gradnja objektov za skladiščenje živinskih gnojil, gradnja objektov za proizvodnjo bioplina, nakup specialne opreme za učinkovitejšo rabo dušika, stroški postavitve pašnikov). Gre tudi za izgradnjo in posodobitev namakalnih sistemov, ki prispevajo k učinkovitejšemu kroženju dušika in s tem k zmanjšanju emisij didušikovega oksida.				
Spodbude za izvajanje nadstandardnih načinov kmetovanja, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida	OP TGP: NKM-2	Gre za ukrepa Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP, M10) in Ekološko kmetovanje (M11) iz PRP 2014-2020. Ukrepi M10 podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjen spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks. Med horizontalnimi cilji ukrepa je tudi izvajanje nadstandardnih tehnologij pridelave, ki zmanjšujejo emisije didušikovega oksida.	MKGP	V letu 2016 se je ukrep M10 izvajal na 340.873 ha (bruto), M11 pa na 41.933 ha (podatki o vloženih zahtevkih). Obseg operacij, ki zmanjšujejo emisije didušikovega oksida, se je glede na predhodno leto povečal.	Izvajanje ukrepov Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP, M10) in Ekološko kmetovanje (M11) se bo v obdobju do leta 2020 nadaljevalo.	MKGP
Spodbude za izvajanje nadstandardnih načinov kmetovanja, ki prispevajo k zmanjšanju emisij metana	OP TGP: NKM-3	Gre za ukrepe Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP, M10), Ekološko kmetovanje (M11) in Dobrobit živali (M14) iz PRP 2014-2020. Vsi trije ukrepi (M10, M11 in M14) prispevajo k povečanju/ohranjanju pašne reje živali in s tem s tem k zmanjšanju emisij metana iz jam za gnojevko in iz gnojišč. Omenjeni ukrepi, predvsem M14, prispevajo prek boljšega počutja tudi k daljši življenjski dobi plemenskih živali, k zmanjšanju poginov, k boljši reprodukciji in h hitrejši rasti. S tem se zmanjšujejo izpusti metana na enoto prirejenega mesa in mleka.	MKGP	V letu 2016 se zahteve, ki spodbujajo pašno rejo (KRA_OGRM, KRA_VARPP, KRA_CRED, KRA_PAST) v sklopu ukrepa M10 izvajale na 7767 ha, ukrep M11 pa na 41.933 ha (podatki o vloženih zahtevkih). Ukrepi M14 se je začel pri prašičih izvajati v letu 2014, pri govedu v 2016 pri drobnici pa v letu 2017. V letu 2016 je bilo v ukrep vključenih 116.706 glav velike živine.	Izvajanje ukrepov Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP, M10), Ekološko kmetovanje (M11) in Dobrobit živali (M14, za prašiče in govedo) se bo v obdobju do leta 2020 nadaljevalo.	
Izvajanje Skupnega temeljnega rejskega programa za pasme goved in drobnice	OP TGP: OKM-1	Gre za naloge, ki se izvajajo v sklopu javne službe v živinoreji in vključujejo izvajalce po vsej Sloveniji. Aktivnosti so prvotno namenjene drugim ciljem (seleksijski napredek), prispevajo pa tudi k zmanjšanju emisij TGP. Gre za seleksijsko delo v smeri učinkovitejših živali, za katere so značilne tudi manjše emisije TGP. V okviru izvajanja rejskih programov deluje tudi informacijski sistem GOVEDO, ki nudi podporo rejcem krav molznic pri sprejemanju odločitev, ki vodijo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in zagotavlja informacije o stanju emisij na posameznih kmetijah.	MKGP	V letu 2017 so se naloge javne službe izvajale po programu.	Za leti 2018 in 2019 je predvideno izvajanje javne službe v podobnem obsegu kot doslej.	MKGP

4.1 Primer kataloškega zapisa dveh ukrepov za kmetijstvo

V okviru Podnebnega ogledala 2019 bo izvajanje ukrepov predstavljeno s kataloškiimi zapisi, ki bodo dostopni tudi na spletu. V nadaljevanju vzorčno prikazujemo primera kataloškega zapisa za ukrepa *Spodbude za izvajanje nadstandardnih načinov kmetovanja, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida* in *Spodbude za izvajanje nadstandardnih načinov kmetovanja, ki prispevajo k zmanjšanju emisij metana* v sektorju kmetijstvo.

SPODBUDE ZA IZVAJANJE NADSTANDARDNIH NAČINOV KMETOVANJA, KI PRISPEVAJO K ZMANJŠANJU EMISIJ DIDUŠIKOVEGA OKSIDA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	OP TGP: NKM-2
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS
TGP NA KATERE VPLIVA UKREP	didušikov oksid (N ₂ O)
VRSTA UKREPA	finančne spodbude
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	ministrstvo, pristojno za kmetijstvo
UČINEK	učinka na emisije TGP se ne spremlja
KRATEK OPIS	Gre za ukrepa M10 in M11 iz PRP 2014–2020. Ukrep M10 podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjen spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks. Med horizontalnimi cilji ukrepa je tudi izvajanje nadstandardnih tehnologij pridelave, ki zmanjšujejo emisije didušikovega oksida. Ukrep se izvaja v okviru 19 operacij, ki vključujejo obvezne in neobvezne zahteve. Zahteve, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida so bile določene v OP TGP-2020. Gre za naslednje: – Petletni kolobar (POZ_KOL) – Nmin analiza (POZ_NMIN, HML_NMIN) – Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI, HML_NIZI, TRZ_I_NIZI, TRZ_II_NIZI) – Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD, VOD_POD) – Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL, VOD_ZEL) – Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP, VOD_NEP) – Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT) – Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ) – Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN, VIN_EKGN) – Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT) – Pokritost tal v vinogradih z negovano ledino (VIN_POKT) – Pokritost tal preko zime v vinogradih, kjer medvrstni prostor ni pokrit z negovano ledino (VIN_MEDV) Namen ukrepa M11 je spodbuditi kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki vključuje tudi sklenjeno kroženje hranil na kmetijskem gospodarstvu. V primeru dušika pomeni to tudi manjše emisije didušikovega oksida.

ZAKONODAJNI OKVIR

EU ZAKONODAJA	Uredba 1305/2013/EU
NACIONALNA ZAKONODAJA	Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2017

POTEK IZVAJANJA	V letu 2016 se je ukrep M10 izvajal na 340.873 ha (bruto ⁵), M11 pa na 41.933 ha (podatki o vloženih zahtevkih).
DOSEŽENI UČINKI	Največje učinke pričakujemo zaradi izvajanja operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo, pri kateri je obvezen petleten kolobar in izvajanje gnojenja na podlagi meritev mineralnega dušika v tleh. Operacija se je v letu 2016 izvajala na 62.928 ha (podatki o vloženih zahtevkih), kar predstavlja 36,2 % vseh njiv v Sloveniji. Med izbirnimi zahtevami operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo je tudi zahteva Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak, za katero so bili vloženi zahtevki za 19.138 ha (11,0 % vseh njiv). Za operacijo Hmeljarstvo, pri katerem so za izvajanje gnojenja prav tako obvezne določitve mineralnega dušika v tleh, so bili zahtevki vloženi za 619 ha. Tudi v okviru te operacije se lahko kmetje odločijo za izbirno zahtevo Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (zahtevki so bili vloženi za 339 ha). Na trajnem travinju prispeva k manjšim emisijam didušikovega oksida operacija posebni traviščni habitati, ki dovoljuje le gnojenje z organskimi gnojili v omejeni količini (mineralna gnojila niso dovoljena). Za to operacijo je bilo v letu 2015 za 3.742 ha vloženih zahtevkov. Zahteva Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak se na trajnem travinju (operaciji Trajno travinje I in Trajno travinje II) izvaja v zelo omejenem obsegu. Zahtevki so bili vloženi le za 595 ha (0,22 % od skupne površine trajnega travinja). K zmanjšanju emisij didušikovega oksida prispeva tudi ukrep Ekološko kmetovanje, ki omejuje uporabo lahko topnih mineralnih gnojil (zahtevki so bili vloženi za 41.933 ha). Ob tem je treba upoštevati, da je prek 80 % vseh vključenih zemljišč v ukrep Ekološko kmetovanje trajno travinje, kjer je pričakovan učinek manjši kot na njivah. Obseg operacij, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida, se je v letu 2016, glede na leto 2015, povečal.
PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE	Ocenjujemo, da ukrepa M10 in M11 prek učinkovitejšega kroženja N in s tem manjše porabe dušika iz mineralnih gnojil pomembno prispevata k zmanjšanju emisij didušikovega oksida. Zahteve so v večini primerov ustrezne. Šibka točka ukrepa M10 je premajhen obseg izvajanja zahteve Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak na trajnem travinju. Kmetije, ki gospodarijo na trajnem travinju, razpolagajo z velikimi količinami živinskih gnojil, izbirno zahtevo Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak pa lahko izberejo le na travnikih, na katerih se odločijo za puščanje nepokošenega pasu (5-10 % površine) ali pa če se odločijo na kmetiji opustiti siliranje krme. Predlagamo, da se pri ukrepu M10 to pomanjkljivost odpravi.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2018–2019

PREDVIDENO IZVAJANJE	Izvajanje ukrepov Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP, M10) in Ekološko kmetovanje (M11) se bo v obdobju do leta 2020 nadaljevalo.
PREDVIDENI UČINKI	Učinki ukrepa NKM2 niso ovrednoteni. Kazali se bodo posredno prek zmanjšane porabe N iz mineralnih gnojil in z njimi povezanimi izpusti didušikovega oksida.

5 Bruto površina pomeni, da če se na istem zemljišču izvaja več zahtev, površina šteje večkrat.

SPODBUDE ZA IZVAJANJE NADSTANDARDNIH NAČINOV KMETOVANJA, KI PRISPEVAJO K ZMANJŠANJU EMISIJ METANA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	OP TGP: NKM-3
UČINEK V SEKTORJU	kmetijstvo
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS
TGP NA KATERE VPLIVA UKREP	metan (CH ₄)
VRSTA UKREPA	finančne spodbude
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	ministrstvo, pristojno za kmetijstvo
UČINEK	učinka na emisije TGP se ne spremlja
KRATEK OPIS	Gre za ukrepe M10, M11 in M14 iz PRP 2014-2020. Ukrep M10 podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjen spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks. Med horizontalnimi cilji ukrepa je tudi izvajanje nadstandardnih tehnologij pridelave, ki zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov. Ukrep se izvaja v okviru 19 operacij, ki vključujejo obvezne in neobvezne zahteve. Med njimi je le nekaj zahtev, ki prek spodbujanja (ali omogočanja) paše prispevajo k zmanjšanju emisij metana. Opremljene so bile tudi v OP TGP 2020. Gre za naslednje: - Varovanje črede z visokimi premičnimi varovalnimi elektroograjami in elektromrežami (KRA_OGRM) - Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) - Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP) - Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) - Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST) Namen ukrepa M11 je spodbuditi kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki med drugim vključuje tudi pašno rejo živali in s tem zmanjšanje emisij metana iz jam za gnojevko in gnojišč. Namen ukrepa M14 je spodbujanje rejcev k zagotavljanju dobrega počutja rejnih živali. Gre za izpolnjevanje obveznosti, ki presegajo obvezne standarde (npr. zmanjšana gostota naselitve, reja z izpustom, boljša osvetlitev in preprečevanje vročinskega stresa pri prašičih, strokovno izvedena pašna reja pri govedu in drobnici).

ZAKONODAJNI OKVIR

EU ZAKONODAJA	Uredba 1305/2013/EU
NACIONALNA ZAKONODAJA	Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2017

POTEK IZVAJANJA	V letu 2016 so se zahteve, ki spodbujajo pašno rejo (KRA_OGRM, KRA_VARPP, KRA_CRED, KRA_PAST) v sklopu ukrepa M10, izvajale na 7767 ha, ukrep M11 pa na 41.933 ha (podatki o vloženih zahtevkih). Ukrep M14 se je začel pri prašičih izvajati v letu 2014, pri govedu v letu 2016, pri drobnici pa v letu 2017. V letu 2016 se je ukrep izvajal na 237 prašičerejskih in na 75.119 govedorejskih kmetijah. V ukrep je bilo vključenih 41.585 glav
-----------------	--

	velike živine (GVŽ) prašičev in 75.119 GVŽ goved.
DOSEŽENI UČINKI	Vsi trije ukrepi (M10, M11 in M14) prispevajo k povečanju/ohranjanju pašne reje in s tem s tem k zmanjšanju emisij metana iz jam za gnojevko in iz gnojišč. Omenjeni ukrepi, predvsem M14, prispevajo prek boljšega počutja tudi k daljši življenjski dobi plemenskih živali, k zmanjšanju poginov, k boljši reprodukciji in h hitrejši rasti. S tem se zmanjšujejo izpusti metana na enoto prirejenega mesa in mleka.
PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE	Ocenjujemo, da ukrepi M10, M11 in M14 prek povečanja obsega pašne reje in prek boljšega počutja rejnih živali in s tem boljše učinkovitosti reje prispevajo zmanjšanju emisij metana. Šibka točka PRP 2014-2020 je premajhna ambicioznost na področju emisij metana iz prebavil rejnih živali. Gre za najpomembnejši vir toplogrednih plinov v sektorju kmetijstvo. Priporočamo uvedbo aktivnosti »Analiza krme in računanje krmnih obrokov za govedo in/ali drobnico« ki jo je MKGP v prvotnem osnutku PRP 2014-2020 že predlagalo, pa je Evropska komisija v fazi usklajevanja ni potrdila.
PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2018–2019	
PREDVIDENO IZVAJANJE	Izvajanje ukrepov Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP, M10), Ekološko kmetovanje (M11) in Dobrobit živali (M14, za prašiče, govedo in drobnico) se bo v obdobju do leta 2020 nadaljevalo.
PREDVIDENI UČINKI	Učinki ukrepa NKM3 niso ovrednoteni.

5 Drugi sektorji ESD

Po sprejemu OP TGP je Vlada RS sprejela še naslednje programske in akcijske dokumente, ki vplivajo na izvajanje ukrepov za zmanjšanje emisij TGP v sektorjih industrija neETS, odpadki in energetika neETS:

- *Operativni program izvajanja Evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 (OP EKP), 2015;*
- *Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018, 2016;*
- *Akcijski načrt za energetska učinkovitost za obdobje 2014–2020 (AN URE), 2015;*
- *Akcijski načrt za učinkovito rabo energije za obdobje 2017–2020 (AN URE), 2017, Vlada RS;*
- *Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije (PPO in PrZO), 2016.*

Ukrepe OP TGP pregledujemo skupaj z drugimi ukrepi zmanjševanja emisij toplogrednih plinov iz zgoraj navedenih najnovejših strateških dokumentov in ukrepi, ki se izvajajo na podlagi veljavne zakonodaje. S tem je pregled usklajen s pregledi ukrepov v okviru mednarodnega poročanja. V tabeli je predstavljeno izvajanje ukrepov v letu 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019. Podatki so pridobljeni neposredno od pristojnih ministrstev in iz javno dostopnih virov.

5.1 Industrija neETS – raba goriv in procesne emisije

Tabela 5: Pregled izvajanja ukrepov v sektorju industrija neETS leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
SPodbujanJE UKREPOV URE IN OVE V INDUSTRIJI NA SPLOŠNO						
Finančne spodbude v obliki povratnih sredstev za industrijo	OP TGP: OI-4 AN URE: I.2 OP EKP	Za posojila Eko sklada z ugodno obrestno mero za okoljske naložbe glej poglavje <i>Večsektorski ukrepi</i> . Spodbude OP EKP za izgradnjo novih in rekonstrukcijo obstoječih sistemov za ogrevanje, ki izkoriščajo OVE, bodo za sektor industrija predvidoma na voljo v obliki povratnih sredstev, zlasti za kotle na lesno biomaso.	Eko sklad	Ukrep se izvaja. Zanimanja za posojila Eko sklada iz industrije ni veliko. Eko sklad je v letu 2016 objavil razpis za kreditiranje okoljskih naložb 56PO16 za gospodarske družbe in druge pravne osebe, ki je veljal tudi v letu 2017 (2 naložbi SPTE na lesno biomaso – 30,6 % razpisanih sredstev).	Predvideno je, da bodo na voljo spodbude v obliki posojil iz sredstev Evropskega kohezijskega sklada za spodbujanje vgradnje kotlov na lesno biomaso. Obseg finančnih sredstev in dinamika razpisov nista znana.	Eko sklad Mzi Portal EU-skladi

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Nepovratne finančne spodbude za ukrepe URE in OVE v industriji	OP TGP: NI-5 AN URE: I.1, I.3 OP EKP	Nepovratne investicijske spodbude za ukrepe URE in OVE v industriji, financirane iz sredstev Kohezijskega sklada so na voljo tudi za industrijo v obdobju 2014-2020.	MZI Eko sklad SPS OP EKP	Ukrep se izvaja deloma. Eko sklad je leta 2017 objavil razpis za nepovratne finančne spodbude za izvedbo energetskih pregledov. Odobrenih je bilo 21 vlog, skupaj 16 % razpisanih sredstev. V okviru OP EKP sta bila objavljena dva razpisa (P2L 2016 in P2L 2017) za finančne spodbude za ukrepe snovne in energetske učinkovitosti ter izboljšanje učinkovite rabe virov lesno predelovalne industrije. Skupno je bilo razpisanih 0,9, dodeljenih pa 0,8 milijona evrov sredstev 24 prejemnikom. Podatkov o tem, ali so bili vmes tudi projekti, ki so pripomogli k zmanjšanju emisij TGP, nimamo. Leta 2017 so bili v okviru OP EKP razpisani tudi 4 milijoni evrov sredstev za sofinanciranje operacij gradnje novih manjših objektov za proizvodnjo električne energije iz vetrnih elektrarn in malih hidroelektrarn. Rezultati še niso znani.	Predvideno je izvajanje ukrepa v skladu s prenovo AN URE. Priporočila: Ukrep se izvaja v zelo omejenem obsegu. Priporočamo okrepitev spodbujanja ukrepov URE in OVE v tem sektorju.	Portal EU-skladi SPS Eko sklad Prenova AN URE 2020, december 2017
Finančne spodbude za demonstracijske projekte	OP TGP: NI-5 AN URE: I.4	V OP TGP so načrtovane finančne spodbude za izvajanje demonstracijskih projektov na področju zmanjševanja emisij TGP v industriji, v AN URE razvojna shema in druge spodbude gospodarstvu pri vstopu zelenih energetskih izdelkov na trg.	SVRK SPIRIT MOP	Ukrep je bil nadgrajen v prenovi AN URE. Spodbude za demonstracijske projekte URE in OVE v industriji so predvidene iz Sklada za podnebne spremembe za projekte, za katere je Evropska komisija odobrila sofinanciranje v okviru programov kot so COSME, LIFE, Obzorje 2020 itd. Glej tudi ukrep Demonstracijski projekti z oznako NS-5.	Predvideno je izvajanje ukrepa v skladu s prenovo AN URE.	Portal EU-skladi SPIRIT Prenova AN URE 2020, december 2017
SPodbujanje ukrepov za DOLOČENE CILJNE SKUPINE ALI TEHNOLOGIJE						
Spodbude za URE in OVE za SME/ Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD	OP TGP: NI-1 OP TGP: NR-3 OP EKP AN URE: I.3	Glej poglavje <i>Zelena gospodarska rast</i> , ukrep <i>Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD</i> .	MGRT	Ukrepi za SME so bili v okviru prenove AN URE nadgrajeni s shemo za uvajanje sistemov za upravljanje z energijo v SME (glej ukrep Spodbude za uvajanje sistemov za upravljanje z energijo z oznako OI-2).	Priporočila: Ukrep se izvaja v zelo omejenem obsegu. Priporočamo izvajanje ukrepa v obsegu iz prenove AN URE.	OP EKP Prenova AN URE 2020, december 2017

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Spodbude za uvajanje sistemov za upravljanje z energijo	OP TGP: OI-2 AN URE: I.3, V.4	Spodbujanje uvajanja sistemov za upravljanje energije (usposabljanje, napredne meritve, IT-podpora, uvajanje ISO 50001, EMAS, izvedba energetskih pregledov idr.).	MZI	Energetski pregledi v industriji so za velika podjetja obvezni po EZ-1 (oz. po Direktivi 2012/29/EU). Prvič so morali biti pregledi izvedeni najkasneje do konca leta 2017, potem pa na vsaka štiri leta. Za spremljanje izpolnjevanja te obveznosti je pristojna Agencija za energijo Uvajanje sistemov za upravljanje z energije se spodbuja v okviru Obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih. Glej poglavje Večsektorski ukrepi. Ukrep je bil v okviru prenove AN URE nadgrajen s shemo za uvajanje sistemov za upravljanje z energijo v SME. Prva faza vzpostavitve sheme bo obsegala pripravo sheme in zagon s pilotnim projektom.	Predvideno je nadaljevanje izvajanja ukrepa. Priporočila: Priporočamo izvajanje ukrepa v obsegu iz prenove AN URE.	Prenova AN URE 2020, december 2017 Agencija za energijo
INDUSTRIJA NEETS - PROCESNE EMISIJE						
Zmanjšanje emisij F-plinov iz stacionarnih virov	OP-TGP: NI-4	Izvajanje <i>EU uredbe o fluoriranih toplogrednih plinih (517/2014/EU)</i> . Glavni elementi so: omejevanje količin F-plinov na trgu EU z zmanjševanjem kvote od leta 2015 do leta 2030; prepoved uporabe F-plinov v številnih aplikacijah, preprečevanje emisij z rednimi kontrolami opreme, servisiranjem in zajemom plina iz odsluženih naprav ter tehničnim usposabljanjem. Slovenska uredba za izvajanje EU uredbe je bila sprejeta leta 2016 (Ur. l. RS št. 60/16)	MOP ARSO	Nadaljevanje izvajanja.	Nadaljevanje izvajanja. S 1.1. 2018 se bo kvota za HFC pline v EU občutno zmanjšala glede na leto 2017 (93 %), in sicer na 63 % izhodiščne količine HFC.	MOP
Zmanjšanje emisij F-plinov iz mobilnih klimatskih naprav	OP-TGP: OI-5	Izvajanje <i>Direktive 2006/40/ES o emisijah iz klimatskih naprav v motornih vozilih</i> , ki omejuje uporabo F-plinov v mobilnih klimatskih napravah. Direktiva je bila leta 2007 v slovenski pravni red prenesena s tehnično specifikacijo <i>TSV – 161 (izdaja 01) o emisijah iz klimatskih naprav v motornih vozilih</i> , ki ureja področje emisij iz klimatskih naprav vozil kategorije M1 in N1 (osebna ter tovorna vozila do skupne mase 3,5).	MZI	Specifikacija po 1.1.2017 prepoveduje registracijo novih vozil, proizvedenih po 1.1.2017 z vgrajeno klimatsko napravo, ki vsebuje fluorirane toplogredne pline z globalnim potencialom segrevanja nad 150.	Nadaljevanje izvajanja	MOP

5.2 Odpadki

Tabela 6: Pregled izvajanja ukrepov v sektorju odpadki leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Zmanjšanje količine nastalih odpadkov in spodbujanje ponovne uporabe ter recikliranja	PPO ⁶	<i>Program preprečevanja odpadkov (PPO)</i> , ki je bil sprejet skupaj s <i>Programom ravnanja z odpadki</i> junija 2016, je obveznost držav članic po <i>Direktivi 2008/98/ES</i> . Glavni cilj programa je zmanjšanje odpadkov in s tem zmanjšanje njihovega negativnega vpliva na okolje. Vsebuje 8 dolgoročnih ciljev: preprečevanje gradbenih odpadkov, preprečevanje odpadkov v podjetjih, preprečevanje odpadkov v gospodinjstvih, zmanjšanje količine odpadnih plastičnih vrečk v gospodinjstvih, preprečevanje odpadne hrane, preprečevanje kosovnih odpadkov in ponovna uporaba tekstilnih izdelkov in oblačil.	MOP	Novembra 2017 je bila z namenom zmanjšanja potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk sprejeta Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže (Ur. l. RS št. 68/17). Uredba uvaja obveznost plačila okoljske dajatve za plastične nosilne vrečke ter obveznost vodenja evidenc o dajanju embalaže v promet. Aprila 2017 so Ekologi brez meja ob sofinanciranju MOP začeli s vseslovensko oglaševalsko kampanjo <i>Ne meč'mo hrane stran</i>. MOP je podprl projekt »3R kot življenjski stil«, ki spodbuja večji obseg popravil (Pozabljeni R – repair). Izvajalec projekta je Okoljsko raziskovalni zavod. Leta 2017 sprejeta Uredba o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov določa ukrepe za povečanje deleža ločeno zbranih odpadkov na izvoru, s čimer se poveča delež njihove priprave za ponovno uporabo in recikliranje.	MOP bo v letu 2018 izvajal ozaveščevalno kampanjo za širšo javnost, ki bo pripomogla k zmanjšanju potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk in da te ne bodo končale v okolju kot odpadke. Razpis za sodelovanje zainteresiranih deležnikov pri izvedbi kampanje je bil objavljen novembra 2017.	MOP
Izgradnja manjkajoče infrastrukture (financiranje)	OP-TGP: NO-1	S sredstvi Kohezijskega sklada se je v obdobju 2007–2013 financirala izgradnja manjkajoče infrastrukture za povečanje deleža ločeno zbranih frakcij, ustrezno ravnanje z ločeno zbranimi frakcijami, mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov pred odlaganjem na odlagališčih odpadkov ter predelavo biološko razgradljivih odpadkov.	Občine MOP	V prihodnjih letih niso predvidene dodatne investicije v infrastrukturo za ravnanje z odpadki, saj obstoječa infrastruktura zadošča za pokrivanje potreb vsaj do leta 2020. V programu OP EKP ni projektov s področja ravnanja z odpadki.	Ni predvidenih investicij.	MOP OP EKP

⁶ Program preprečevanja odpadkov, 30. junij 2016

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Spodbujanje zmanjšanja emisij TGP v zakonodajnem okviru na področju ravnanja z odpadki		Zakonodajni okvir za povečanje deleža ločeno zbranih frakcij, ustrezno ravnanje z ločeno zbranimi frakcijami ter predelavo biološko razgradljivih odpadkov.	MOP	V letu 2017 je bila sprejeta nova Uredba o obvezni občinski gospodarski javni službi zbiranja komunalnih odpadkov (UR. I. RS št. 33/17). V njej so določeni ukrepi za povečanje deleža ločeno zbranih odpadkov na izvoru.	Sprejem novega Zakona o varstvu okolja (ZVO-2).	MOP
Spremembe okoljske dajatve na področju odlaganja odpadkov	OP-TGP: OO-1, OR-3 PRZO ⁷ : 14	Ureditev okoljskih dajatev s ciljem uveljavitve hierarhije ravnanja z odpadki, kjer je odlaganje na zadnjem mestu - dvig okoljske dajatve za odlaganje odpadkov, kar bo vplivalo na manjše količine odloženih odpadkov, saj je obstoječa okoljska dajatev prenizka, da bi spodbujala druge načine ravnanja z odpadki.	MOP	Predlog novega zakona o varstvu okolja (ZVO-2), ki je bila pripravljen že v letu 2016, je bil dan v javno obravnavo.		MOP
Izboljšanje sistema zbiranja odpadne embalaže	PRZO: 9a	Opredeliti obseg, pogostost in vrste dejavnosti skupnih sistemov za ravnanje z odpadno embalažo za obveščanje in ozaveščanje javnosti, zlasti končnih uporabnikov, o namenu in ciljih zbiranja odpadne embalaže, pravilnem ravnanju z njo, možnostih njenega brezplačnega oddajanja, recikliranja in predelave.	MOP	Izdaja predpisa ki ureja embalažo in odpadno embalažo, je vezana na sprejetje novega Zakona o varstvu okolja 2, ki je v fazi pregleda pripomb iz javne obravnave, in ki se je zaključila 11. 9. 2017. Vlada je sprejela Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, s katero je o črtala določbo o prevzemu embalaže v zbiralnicah ločenih frakcij. MOP ugotavlja, da določbe Zakona o varstvu okolja (ZVO-1) in določbe Zakona o gospodarskih javnih službah ter Zakona o lokalni samoupravi niso zadostna podlaga za optimalno izvajanje obveznih gospodarskih javnih služb ravnanja s komunalnimi odpadki, zato je MOP pripravil strokovne podlage za spremembo ZVO-1.	Izvedba ukrepa je predvidena v letu 2018.	MOP
Uveljavitev plačevanja za odvoz odpadkov skladno s količino oddanih odpadkov	PRZO: 5	Dopolnitev uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja z namenom spodbujanja zmanjšanja količin nastalih odpadkov.	MOP	Ukrep je vezan na spremembo ZVO-2.		MOP

⁷ Program ravnanja z odpadki, 30. junij 2016

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Zagotovitev pogojev za uporabo komposta in digestata iz obdelave odpadkov	PRZO: 17, 18, 19	Uskladitev predpisanih mejnih vrednosti za kompost, ki je namenjen uporabi v kmetijstvu, z ostalimi državami EU vzpostavitev dodatnih meril za okolju prijazno uporabo digestata, kot gnojila na kmetijskih zemljiščih ter ureditev evidenc in nadzora nad uvozom komposta iz drugih držav	MKGP MOP	Ni sprememb.		MOP
Zajem odlagališnega plina in uporaba le-tega	ZVO	Zajem odlagališnega plina so morala vsa odlagališča, na katerih so se odlagali odpadki, urediti do konca leta 2005. Zajeti odlagališni plin se sežge na bakli ali pa v plinskih motorjih.	MOP	Ukrep je bil izveden. Odlagališni plin se zajema na vseh odlagališčih, ki so delovala od leta 2006 naprej.	Ni predvidenih dodatnih aktivnosti.	
Pilotni projekti za ozaveščanje na področju odpadkov	OP-TGP: NO-2 PRZO PPO	Podpora pilotnim projektom in orodjem za povečanje ozaveščenosti različnih ciljnih skupin prebivalcev in spremembe njihovih vedenjskih vzorcev v skladu s hierarhijo EU za ravnanje z odpadki.	MOP	Ni sprememb.	Ni sprememb.	MOP

5.3 Energetika neETS

Tabela 7: Pregled izvajanja ukrepov v sektorju energetika neETS leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Učinkoviti sistemi daljinskega ogrevanja - obvezni delež OVE, SPTE in odvečne toplote v sistemih daljinskega ogrevanja	EZ-1 AN OVE	Obvezni deleži toplote iz OVE, ki jih morajo dosegati vsi sistemi daljinskega ogrevanja, so določeni v 322. členu EZ-1. Distributerji morajo zagotoviti, da je na letni ravni zagotovljena toplota iz vsaj enega od naslednjih virov: (i) vsaj 50 % toplote proizvedene iz obnovljivih virov energije, (ii) vsaj 50 % odvečne toplote, (iii) vsaj 75 % toplote iz soproduktivne toplote in električne energije z visokim izkoristkom ali (iv) vsaj 75 % kombinacije toplote iz prvih treh alinej. Rok za izvedbo ukrepa je 31. december 2020.	MZI DE Agencija za energijo	Po podatkih Agencije za energijo je bilo leta 2016 energetska učinkovitost 60 % vseh sistemov daljinskega ogrevanja. Podatkov za leto 2017 še ni na razpolago. Status predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah EZ-1, ki je bil v javni obravnavi v začetku leta 2017 in ki je zniževal zahteve za učinkovite sisteme DO (50 namesto 75 % kombinacije toplote), kar je v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, ni znan.	Priporočila: Za doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP je pomembno, da se zahtev v 322. členu EZ-1 glede energetske učinkovitosti sistemov daljinskega ogrevanja ne znižuje. Za preverjanje doseganja obveznosti iz 322. člena EZ-1 je potrebno zagotoviti ustrezne in kakovostne podatke za izračun energetske učinkovitosti sistemov daljinskega ogrevanja.	EZ-1 Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah EZ-1, februar 2017 Agencija za energijo, Energetsko učinkoviti distribucijski sistemi hladu in toplote v letu 2016
Spodbujanje razvoja sistemov DO na OVE v okviru OP EKP	OP EKP	Nepovratne finančne spodbude za sisteme daljinskega ogrevanja (DO) na OVE so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi <i>Trajnostna raba in proizvodnja energije in</i>	MZI DE	V okviru razpisa MZI za finančne spodbude za naložbe v sisteme DO OVE (do 10 MW moči) in mikrosisteme DO OVE (do 1 MW moči) iz leta 2016	Načrtovano je izvajanje razpisa iz leta 2017. Skupno je bilo v okviru OP EKP v ta namen predvidenih 16 milijonov evrov in toliko sredstev je	Portal energetika Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
		<i>pametna omrežja</i> , in sicer za izgradnjo novih in rekonstrukcijo obstoječih sistemov za ogrevanje ter spodbude za priklop novih uporabnikov na že obstoječe kapacitete.		(DO OVE 2016) je 8 projektov prejelo skupno 7,9 milijonov evrov nepovratnih sredstev. Leta 2017 je bilo v okviru novega razpisa DO OVE 2017 za naložbe v tovrstne sisteme ponovno razpisanih 8 milijonov evrov nepovratnih sredstev. Eko sklad sicer spodbuja priključitev na sisteme DO, vendar ne izključno na OVE, z nepovratnimi sredstvi v okviru svojih pozivov za izvajanje ukrepov URE in izrabe OVE v gospodinjstvih in javnem sektorju.	bilo tudi že razpisanih.	2017
Spodbujanje razvoja sistemov DO na OVE v okviru PRP	PRP pAN OVE	Podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti so načrtovane v <i>Programu razvoja podeželja</i> . Povratna finančna sredstva so namenjena kmetijskim gospodarstvom in mikro ter malim podjetjem v naseljih do 5.000 prebivalcev med drugim tudi za naložbe v pridobivanje električne in toplotne energije iz obnovljivih virov energije kot so lesna masa, biomasa, gnoj in gnojnica, voda, veter, sonce (PRP, podukrep M06.4).	MKGP	Ukrep se še ne izvaja.	Tudi v letu 2018 za ta podukrep še ni napovedanih razpisov.	PRP

6 Večsektorski ukrepi

V tem poglavju so povzeti večsektorski ukrepi OP TGP, torej ukrepi, ki so namenjeni dvema ali več sektorjem. Podajamo splošne informacije o večsektorskih ukrepih, nekateri ukrepi so navedeni tudi v sektorskih poglavjih, kjer so podane informacije relevantne samo za obravnavani sektor. Za spremljanje večsektorskih ukrepov OP TGP ni pripravljenih posebnih kazalcev – njihove učinke spremljamo v okviru spremljanja učinkov po sektorjih. Dodatno so večsektorski ukrepi obravnavani še v okviru zelene gospodarske rasti (poglavje 1), kjer so opisane spodbude za prehod v nizkoogljično družbo v okviru spodbujanja raziskav, razvoja in inovacij ter razvoja podjetništva, davki in takse ter zeleno javno naročanje in javno naročanje inovacij, in v okviru organizacije izvajanja (poglavje 7).

6.1 Ostali večsektorski ukrepi

Tabela 8: Pregled izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih	OP TGP: NI-2 AN URE: H.6	Dobavitelji energije morajo doseči prihranke končne energije pri končnih odjemalcih s tem, da jih spodbujajo k izvedbi različnih ukrepov za učinkovito rabo energije, npr. k zamenjavi starih kotlov in gospodinjskih električnih aparatov, uporabi varčnih sijalk, toplotni izolaciji stavb itd. Obveznosti izhajajo iz <i>Direktive 2012/27EU</i> in <i>EZ-1</i> in jih ureja <i>Uredba o zagotavljanju prihrankov energije</i> (Ur. l. RS, št. 96/14). Ukrepi imajo učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stamben).	MZI DE Agencija za energijo Dobavitelji energije	Leta 2016 je 167 zavezancev zmanjšalo rabo energije pri končnih odjemalcih za 327,3 GWh, pri čemer je 56 % vseh prihrankov odpadlo na ukrepe v industriji, 31 % na ukrepe v prometu in 7,5 % na ukrepe v gospodinjstvih. Doseženo zmanjšanje emisije CO ₂ je bilo ocenjeno na 89 kt. Podatkov za leto 2017 še ni. Leta 2017 je bil spremenjen in dopolnjen <i>Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije</i> (Ur. l. RS, št. 67/15, 14/17 in NPB1).	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Glede na predlog prenove direktive o energetske učinkovitosti v okviru svežnja ukrepov na energetskem področju »Čista energija za vse Evropejce« se bo izvajanje instrumenta predvidoma nadaljevalo še vsaj do leta 2030. Načrtovane so še nadaljnje nadgradnje <i>Pravilnika o metodah za določanje prihrankov energije</i> . Za nekatere metode je predvidena tudi izdelava računskega orodja za izračun prihrankov z navodili. Priporočilo: Ukrepi so bili nadgrajeni v okviru prenove AN URE. Predvidena sta izboljšanja spremljanja izvajanja sheme in zagotovitev pogojev za njeno stabilno delovanje. Priporočamo, da se čim hitreje vzpostavi izvajanje dejavnosti iz nadgradnje ukrepa.	Agencija za energijo Prenova AN URE 2020, december 2017

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Posojila Eko sklada s subvencionirano obrestno mero za okoljske naložbe	OP TGP: NS-2 OP TGP: OI-4 AN URE: J.4, G.1, G.2, I.2	Eko sklad spodbuja okoljske naložbe s krediti z ugodno obrestno mero. Ukrep ima učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stavbah), pri oskrbi z energijo in ravnanju z odpadki ter v industrijskih procesih.	MOP Eko Sklad	Leta 2017 je Eko sklad odobril za 25,2 milijona evrov ugodnih kreditov, kar je za skoraj 40 % več kot leto prej. Skupno je bilo odobrenih 1.354 kreditov, od tega 6 za pravne osebe v skupni vrednosti 6,9 milijona evrov. Leto prej je bilo za pravne osebe odobrenih 12 kreditov v skupni vrednosti 5,9 milijona evrov. Zanimanje gospodinjstev za posojila je leta 2017 ponovno naraslo, med pravnimi osebami pa zanimanje za posojila ostaja skromno.	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Predvideni okvir razpisanih sredstev posojil Eko sklada za leto 2018 znaša 30 milijonov evrov, od tega za občane 8, za pravne osebe pa 22 milijonov evrov, za leto 2019 pa 25 milijonov evrov, od tega za občane ponovno 8, za pravne osebe pa 17 milijonov evrov. Za stavbe je v prenovi AN URE in dopolnitvi DSEPS kot dodatek obstoječim shemam povratnih in nepovratnih sredstev predviden tudi razvoj novih finančnih instrumentov. Za MSP je razvoj finančnih instrumentov predviden v okviru OP EKP, pa tudi med aktivnostmi v okviru prijave na razpis za sredstva programa LIFE.	Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2017 Eko sklad, Poslovna politika Eko sklada v obdobju od 2016 do 2020 Prenova AN URE 2020, december 2017 Dopolnitev DSEPS, februar 2018
Shema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom	OP TGP: OS-5, OI-3 AN URE AN OVE	Obratovalne podpore v shemi (v obliki premije ali fiksne cene) so namenjene spodbujanju proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom v vseh sektorjih in sicer v napravah SPTE, manjših od 20 MW, ali elektrarnah na OVE manjših od 10 MW, z izjemo vetrnih polj, ki morajo biti manjša od 50 MW. Pretežni del učinkov sheme je dosežen v sektorju EU-ETS, za sektor ESD je zlasti relevantno spodbujanje oskrbe s toploto v SPTE, vključno z napravami SPTE na OVE. Glej tudi Zvezek 7: Emisije TGP in sektor EU-ETS .	MZI Agencija za energijo	Uveljavljena je bila prenovljena shema, skladna z EZ-1 iz leta 2014, ki je shemo zelo spremenil, z namenom obvladovanja stroškov za podpore. Novi vstopi v shemo so regulirani s kvotami v okviru javnih pozivov in izbrani po kriteriju najnižje cene. Cilji sheme so skladno z EZ-1 opredeljeni v AN OVE. Leta 2016 so bili sprejeti podzakonski akti, ki urejajo področje, shema pa je bila priglašena EK. Leta 2017 sta bila izvedena dva javna poziva, zaključena februarja in novembra 2017, na katerih so bili izbrani projekti, ki izpolnjujejo pogoje poziva.	Februarja 2018 je odprt novi poziv za vstop naprav v podporno shemo. Izpeljani bodo postopki za vstop v podporno shemo tudi v letu 2019.	
Shema podpor za proizvodnjo toplote iz OVE	OP TGP: OS-4 AN URE: G.2	Vzpostavljena bo shema podpor za proizvodnjo toplote iz OVE. Pravne podlage za shemo so opredeljene v EZ-1.	MZI DE	Opozorilo: Ukrep se ne izvaja.	Priporočilo: Potrebno je zagotoviti izvedbo ukrepa.	-
Predpisi s področij varstva zraka in uporabe najboljših razpoložljivih tehnologij		Izvajanje <i>Direktive o industrijskih emisijah (2010/75/EU)</i> . Cilj direktive je uveljavljanje najboljših razpoložljivih tehnologij (BAT) preko okoljskih dovoljenj za naprave in njihovega nadzora. S tem usmerja izbiro novih naprav in	MOP	Leta 2017 je bila sprejet nov BREF dokument za velike kurilne naprave.	Nadaljevanje izvajanja.	MOP

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
		spodbuja zamenjavo obstoječih naprav tako, da morajo naprave ustrezati pogojem in določilom iz direktive oz. standardov iz referenčnih dokumentov. Direktiva določa tudi mejne emisijske vrednosti za velike kurilne naprave. Direktiva je bila v slovenski pravni red prenesena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1F) (92/13)				
Instrumenti prostorskega načrtovanja za prehod v NOD⁸	OP TGP: OS-1 OP TGP: OP-7	Ukrepi zmanjšanja potreb po mobilnosti, spodbujanja trajnostne mobilnosti in multimodalnosti v okviru prostorske politike. Ukrepi, ki zmanjšujejo potrebe po energiji v stavbah in naseljih v okviru prostorske politike. Pravila za načrtovanje poselitve in pravila za načrtovanje in graditev objektov so določena s Prostorskim redom, ki vključuje tudi pravila za v zvezi z učinkovito rabo energije pri načrtovanju in prenovi naselij.	MOP	V pripravi je <i>Strategija prostorskega razvoja Slovenije (SPRS)</i>. Integracija ciljev prehoda v nizkoogljično družbo v prostorsko politiko je eden od ciljev procesa priprave dokumenta. Ustanovljena je tudi fokusna skupina za prehod v NOD. V letu 2017 je bila sprejeta novela <i>Zakona o urejanju prostora</i>, Ur.l. 61/2017, ki bo začel veljati 1.7.2018. S stališča zmanjševanja emisij TGP so pomembne spremembe, ki se nanašajo na občinske prostorske akte, prostorski red, regionalno načrtovanje, vključevanje javnosti, postopke prevlade javnega interesa in prednostno usmerite poselitev v urbana območja.	Načrtovana je obravnava in odločanje o SPRS do leta 2019, ki bo razširila nabor ukrepov za prehod v NOD na področju transporta v okviru prostorske politike.	

6.2 Usposabljanje, izobraževanje, informiranje in promocija

Po sprejemu OP TGP je Vlada RS sprejela še naslednje programske in akcijske dokumente, ki vplivajo na izvajanje ukrepov za zmanjšanje emisij TGP na področjih usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije:

- *Operativni program izvajanja Evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 (OP EKP)*, 2015;
- *Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018*, 2016;
- *Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo (OPZG) z Akcijskim načrtom izvajanja OPZG (ANI OPZG) in Načrtom aktivnosti ministrstev in vladnih služb (NAMVS) za leti 2015 in 2016*.

⁸ Praviloma bi instrumente prostorskega načrtovanja uvrstili med horizontalne ukrepe zelene rasti. Vendar bi to zahtevalo širšo obravnavo razvoja, kot pa ga obravnava OP TGP v poglavju Zelena gospodarska rast v OP TGP, zahtevalo bi obravnavo tudi drugih vidikov družbenega razvoja, ne le gospodarskega.

Ukrepe OP TGP pregledujemo skupaj z drugimi ukrepi, ki prispevajo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov iz zgoraj navedenih najnovejših strateških dokumentov, in z ukrepi, ki se izvajajo na podlagi veljavne zakonodaje. S tem je pregled usklajen s pregledi ukrepov v okviru mednarodnega poročanja. V tabeli je predstavljeno izvajanje ukrepov v letu 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019. Podatki o izvajanju ukrepov so pridobljeni neposredno od pristojnih ministrstev in iz javno dostopnih virov.

Tabela 9: Pregled izvajanja ukrepov na področjih usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Spodbujanje usposabljanja	OP TGP: NU-1 OP TGP: NU-3 AN URE: H.4b	Usposabljanje za krepitev kadrovskih možnosti za prehod v NOD. Med drugim ciljno usmerjena usposabljanja za pripravo in izvedbo projektov na področju energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in zelenih energetskih tehnologij ter drugih področij blaženja podnebnih sprememb.	SVRK Mzi DE Mzi DP MKGP MOP	OP EKP za obdobje 2014-2020 načrtuje finančne spodbude, ki se uporabljajo za cilje v zvezi s podnebnimi spremembami, in sicer v okviru prednostne osi: <i>Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile</i> v višini 10 mio EUR in prednostne osi <i>Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost</i> v višini 8 mio EUR sredstev. Razpisov za cilje v zvezi s podnebnimi spremembami v letu 2017 ni bilo. Izobraževanja in usposabljanja potekajo v okviru različnih projektov in programov in ni sistematičnega spremljanja. Na področju stavb so se izvajala naslednja usposabljanja: – upravnikov večstanovanjskih stavb, – za spodbujanje in izvedbo projektov celovite energetske prenoje, – za redne preglede klimatskih sistemov (skupaj v letih 2015-2016 usposabljanje opravilo 14 posameznikov), – za izdelovalce energetskih izkaznic (do 2.2.2018 izdanih 388 licenc neodvisnim strokovnjakom, izdelovalcem energetskih izkaznic), – usposabljanja inženirjev in arhitektov za področje trajnostne gradnje, energetske učinkovitosti,	Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe bodo sofinancirani projekti usposabljanja v letih 2018 v okviru tehnične pomoči. OP EKP je v okviru prednostne naloge <i>Spodbujanje energetske učinkovitosti, pametnega upravljanja z energijo in uporabo obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi, vključno z javnimi stavbami, in stanovanjskem sektorju</i> načrtovana izvedba komplementarnih ukrepov, ki vključujejo tudi: – usposabljanje mikro in MSP podjetij, izvajalcev v gradbeništvu, podpora povezovanju podjetij (npr. v konzorcije), ki izvajajo sanacije in novogradnje za uspešno izvajanje projektov; – neformalno in formalno izobraževanje in usposabljanje izvajalcev energetske sanacije stavb; – usposabljanje izvajalcev skoraj nič-energijske gradnje). Izvajajo se projekti, financirani iz sredstev Sklada za podnebne spremembe. V letu 2018 je predvideno nadaljevanje usposabljanja za izvajanje pregledov klimatskih sistemov. Na področju kmetijstva se bodo v	

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				zelenega javnega naročanja potekajo v okviru Inženirske zbornice Slovenije, Zbornice za arhitekturo in prostor in Slovenskega združenja za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija, – usposabljanja, financirana iz sredstev Podnebnega sklada (dimnikarjev, energetskih svetovalcev mreže ENSVET idr.). V letu 2017 se ni izvajalo usposabljanje inštalaterjev naprav na OVE, tudi ne usposabljanje za preglede ogrevalnih sistemov. Večsektorske oz. horizontalne vsebine: – iz sredstev Sklada za Podnebne spremembe je bilo financirano usposabljanje osnovnošolskih učiteljev, – letno poteka izobraževanje »Evropski energetski menedžer – EUREM« . V sektorju kmetijstvo: Na področju kmetijstva je bilo znotraj Programa razvoja podeželja, ki zajema tudi prenos znanja in dejavnosti informiranja tudi na področju kmetijsko-okoljsko podnebnih vsebin, v letih 2015 in 2016 izvedenih 7 javnih naročil za usposabljanja na področjih kmetijsko-okoljsko-podnebnih plačil, ekološkega kmetovanja in dobrobiti živali. Usposabljanj se je skupaj udeležilo 25 350 udeležencev (glej Kmetijstvo, ukrep z oznako NKM-4).	sklopu PRP še naprej izvajal javna naročila za usposabljanja. Konec leta 2017 je Eko Sklad objavil razpis za sofinanciranje NVO na področju varstva okolja in podnebnih sprememb v višini 0,6 milijona evrov. (50 % iz Eko Sklada, 50 % Sklad za podnebne spremembe). Sofinancirani projekti bodo izvedeni v letu 2018 in januarju 2019.	
Informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti	OP TGP: NU-4 AN URE: H.3	Informiranje in ozaveščanje v gospodinjstvih, kmetijskih gospodarstvih, podjetjih, javnih institucijah idr., ki izvajajo ukrepe za zmanjšanje emisij TGP.	MZI DE MZI DP MKGP MOP	Ukrep se izvaja v okviru programov različnih ministrstev. Poleg navedenih se aktivnosti financirajo še iz drugih nacionalnih in mednarodnih virov. MOP za izvajanje teh aktivnosti izvaja dva ukrepa v okviru Sklada za podnebne spremembe (sofinanciranje projektov nevladnih organizacij,	Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe bodo v letu 2018 sofinancirani projekti: – nevladnih organizacij, ki delujejo na področju podnebnih sprememb in sicer projekti ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja,	

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				tehnična pomoč). Podpora tovrstnim projektom je možna tudi v okviru sofinanciranja projektov iz programa LIFE. – ARSO izdaja tudi publikacije, ki informirajo in ozaveščajo tudi o podnebnih spremembah. – Borzen izvaja aktivnosti ozaveščanja, informiranja in usposabljanja o obnovljivih virih energije in učinkovit rabi energije pod lastno blagovno znamko Trajnostna energija – vzpostavljen je tudi istoimenski spletni portal, ki je v letu 2016 doživel prenovu. – Borzen je pripravil DVD-je s 15 poljudnimi informativnimi oddajami o trajnostni energiji Eko-utrinki, poklonili so jih slovenskim šolam kot učni pripomoček, oddaje so se v letu 2016 predvajale tudi na nacionalni televiziji, v letu 2017 so pripravili risanke Lepši svet za najmlajše o URE, ki so se predvajale na RTV SLO. – MzI vodi izvedbo vsakoletnega projekta Teden mobilnosti, v katerem je leta 2017 sodelovalo 71 občin. – Umanotera je v letih 2015 in 2016 nadaljevala s projektom Slovenija znižuje CO₂. Projekt je evidentiral dobre prakse v Sloveniji, ki pomembno znižujejo izpuste CO₂ in hkrati prispevajo k uveljavitvi načel trajnostnega razvoja. V katalogu so zbrali in predstavili 20 dobrih praks. V letih 2017–2018 MOP financira selitev spletnega mesta www.slovenija-co2.si na novo infrastrukturo ter aktualizacijo vsebin in vsebinske dopolnitve. – V letih 2016–2017 sta bila preko javnega razpisa za nevladne organizacije iz Sklada za podnebne	– projekti ozaveščanja v okviru tehnične pomoči. V OP EKP je v okviru prednostne naloge Spodbujanje energetske učinkovitosti, pametnega upravljanja z energijo in uporabo obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi, vključno z javnimi stavbami, in stanovanjskem sektorju, načrtovana izvedba komplementarnih ukrepov, ki vključujejo tudi informiranje in ozaveščanje. V letu 2018 je predvideno nadaljevanje predvajanj oddaj Eko Utrinki. V okviru OP EKP se izvajajo mehki ukrepi trajnostne mobilnosti, ki predstavljajo izvedbo različnih ukrepov spodbujanja trajnostne mobilnosti na horizontalni ravni na državnem nivoju. Investitor in nosilec projekta je MzI. Med drugimi so za leto 2018 načrtovani: – kampanja za ozaveščanje in promocijo trajnostne mobilnosti (vrednost 1,8 mio EUR), – izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtnice in osnovne šole (v vrednosti 0,3 mio EUR). Projekt Evropski teden mobilnost bo leta 2018 posvečen multimodalnosti. Poteka priprava integralnega projekta LIFE, kjer bo velik del namenjen izobraževanju, osveščanju in usposabljanju. MOP je razpisal poziv za financiranje NVO, ki delujejo na področju ohranjanja narave, okolja in prostora za leta 2018 in 2019 (upravičeni so tudi projekti, ki obravnavajo podnebne spremembe, višina sredstev 0,4 mio EUR).	

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				spremembe financirana projekta o skupnostnem upravljanju z življenjskimi viri (Focus s partnerji) in o trajnostni mobilnosti (CIPRA s partnerji). Aktivnosti Focusa so se nadaljevale v leta 2017 v novem projektu, s sredstvi iz Eko sklada (gradiva so dostopna na www.dovolizavse.si) Projekt CIPRE Trajnostna mobilnost v praksi je združeval informiranje in izobraževanje (medije, učitelje, ravnatelje...) o koristih blaženja podnebnih sprememb na področju mobilnosti ter usposabljanje za prehod v nizkoogljično družbo. – Junija 2017 se je pričel projekt LIFE Podnebna pot 2050, ki bo s številnimi dogodki in dejavnostmi (foto natečaj, podnebni semafor za občine) pripomogel k informiranju in ozaveščanju o podnebnih spremembah. – Projekt LIFE Krepitev zmogljivosti (začetek januar 2016, konec junij 2018), je namenjen krepitevi znanja o pripravi in vodenju projektov program LIFE, eden od treh podprogramov je namenjen tudi podnebnim ukrepom. – Projekt Clear 2.0 (2017, Zveza potrošnikov Slovenije s partnerji), spodbujanje prehoda v NOD; ozaveščanje potrošnikov o pomenu rabe lokalnih obnovljivih virov v gospodinjstvih, prednosti nizkoogljičnih tehnologij, usmerjanje pri izbiri-nakupu in uporabi za ogrevanje in hlajenje v gospodinjstvih. – Konec leta 2017 je Eko Sklad objavil razpis za sofinanciranje NVO na področju varstva okolja in podnebnih sprememb v višini 0,6 milijona evrov. (50 % iz Eko Sklada, 50 % Sklad za podnebne		

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				spremembe). Sofinancirani projekti bodo izvedeni v letu 2018 in januarju 2019. – Društvo za energetske pismenosti EN-LITE je nadaljevalo z objavami v rubriki Energ(et)ično v NG Junior, o energetski pismenosti so govorili tudi na poletni šoli Energetike.net. Opozorilo: Ukrep se izvaja v okviru različnih projektov. Izvajanja ukrepa in učinkov se še ne spremlja dovolj sistematično. Ravno tako ni dovolj sistematičnega načrtovanja ukrepov. V pregledu je navedenih samo nekaj primerov dobre prakse.		
Načrtovanje in razvoj usposabljanja za prehod v NOD	OP TGP: NU-2	OP TGP načrtuje pripravo podrobnega načrta usposabljanja za prehod v konkurenčno nizkoogljično družbo, ki bi tudi podrobno opredelil potrebe po usposabljanju za različne cilje skupne in načrtovanje priprave oz. razvoja dodatnih programov.	MOP in pristojna ministrstva	Opozorilo: Ukrep se ne izvaja. Potrebe po usposabljanju za prehod v nizkoogljično družbo niso sistematično ocenjene, načrt usposabljanja ni izdelan, kljub dejstvu, da so za te namene na voljo znatna finančna sredstva v okviru OP EKP in Sklada. Za podnebne spremembe. Izobraževanje in usposabljanje za zeleno gospodarstvo je med ključnimi horizontalnimi ukrepi Okvirnega programa za prehod v zeleno gospodarstvo.	Priporočilo: Potrebno je zagotoviti usmerjeno in načrtovano izvedbo ukrepa. Analiza potreb po usposabljanju za prehod v NOD ter priprava podrobnega načrta usposabljanja je predvidena v okviru integralnega projekta LIFE (začetek januar 2019), kjer bo velik del namenjen izobraževanju, ozaveščanju in usposabljanju. Projekt je v fazi prijave.	
Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja	OP TGP: NU-5	Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj v Sloveniji na vseh stopnjah izobraževanja.	MZIŠ	Ukrep se izvaja. Sistematičen pregled je bil do sedaj pripravljen le za področje splošne vzgoje in izobraževanja v okviru projekta Zavoda za šolstvo. Celoviti predlogi so pripravljeni za področje splošnega izobraževanja in izobraževanja odraslih. Zavod RS za šolstvo je izvedel analizo učnih načrtov in kurikularnih dokumentov z vidika vključenosti pojmov trajnostnega razvoja in upoštevanja načel vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj in uresničevanje ciljev VITR.	Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepov. Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe bodo lahko leta 2018 sofinancirani projekti s tega področja v okviru tehnične pomoči. OP EKP 2014-2020 v okviru prednostne naloge Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost predvideva 8 milijonov evrov za krepitev znanja, spretnosti vseživljenjsko učenje, ki bi omogočilo hitrejšo prilagajanje spremembam na trgu dela in s tem prehodu v NOD. Predvidena je tudi	

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				Pripravljena so bila priporočila za izobraževanja za prehod v zeleno gospodarstvo. V strokovnem in poklicnem izobraževanju se uvaja kompetenca za trajnostni razvoj. Poteka izvedba projekta »Izvedba programa usposabljanja odraslih za trajnostni razvoj in prehod v zeleno gospodarstvo v povezavi s podnebnimi spremembami«. Osnutek NPVO predvideva vključitev načela trajnostnega razvoja kot enega ključnih načel vzgoje v SLO, da se ljudi opolnomoči za delo in življenje v zelenem gospodarstvu in da je okoljska pismenost ključna sestavina funkcionalne pismenosti. Osnutek predvideva za doseganje ciljev nabor ukrepov na operativni ravni. V letu 2015 za izobraževanje strokovnih delavcev MIZŠ za krepitev kompetenc šolajočih za kakovostnejšo vzgojo in izobraževanje za trajnejši razvoj v ponujenih sedmih programih ni bilo dovolj velikega interesa in je bil realiziran zgolj en program. V letu 2016 je bilo v projektu Popestrimo šolo 2016-2021 izbranih 39 učiteljev, ki so zaposleni v javnih šolah, za potrebe izobraževanja strokovnih delavcev za krepitev kompetenc šolajočih.	prenova sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja, z dopolnitvijo učnih načrtov, poklicnih standardov in katalogov. Izdelava sistematičnega pregleda področja poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter univerzitetnega izobraževanja se načrtuje v okviru LIFE integralnega projekta (projekt je v fazi prijave). V okviru tega projekta se načrtuje tudi sistematična prenova programov, usposabljanje pedagoških delavcev in programi za udeležence izobraževanja s pripravo učnih gradiv.	

6.3 Spremljanje izvajanja OP TGP in mednarodno poročanje

Tabela 10: Pregled izvajanja ukrepov na področjih spremljanja izvajanja, priprave projekcij in mednarodnega poročanja leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Projekcije emisij TGP in poročanje EK	OP TGP: NSP-2	Poročanje EK o projekcijah in ukrepih po Uredbi 535/2013 (MMR) do 15. marca na vsaki dve leti.	MOP	Slovenija je EK poročala v letu 2017 skladno z zahtevami, pri tem so bile osvežene projekcije emisij TGP. V predlogu Uredbe o upravljanju Energetske unije je predvidena nova obveznost poročanja EK. Države članice bodo morale pripraviti Državne energetske podnebne načrte (DEPN) in o njih poročati EK. Slovenija se na novo obveznost pripravlja, čeprav še ni pravno veljavna. V letu 2017 je bila ustanovljena medresorska delovna skupina za pripravo DEPN.	Rok za naslednje poročanje Evropski komisiji v okviru mehanizma MMR je 15. marec leta 2019. Po predlogu Uredbe je rok za izdelavo DEPN 31.12. 2019.	
Poročanje UNFCCC	OP TGP: NSP-3	Izdelava državnih poročil UNFCCC skladno z navodili		Obveznost poročanja za leto 2018 je obsegala: Tretje dvoletno poročilo Slovenije in Sedmo državno poročilo UNFCCC. Obe sta bili posredovani UNFCCC kot enotno poročilo v začetku leta 2018.	V letu 2019 bo pripravljeno Četrto dvoletno poročilo Slovenije UNFCCC.	
Nadgradnja metodologije za izdelavo projekcij v prometu	OP TGP: NSP-4	Nadgradnja metodologije za izdelavo projekcij v prometu: povezava modelov v uporabi v Sloveniji za izdelavo projekcij v prometu. Vzpostavitev zajema podatkov o rabi goriv na področju tranzitnega prometa.		Pri projekcijah rabe energije v prometu so bili uporabljeni rezultati prometnih modelov. V letu 2016 je bila pripravljena študija (COPERT+Tranzit), ki je ocenila vpliv prodaje goriv tujim vozilom na skupno prodajo pogonskih goriv v Sloveniji ter pripravila izboljšani nabor podatkov potrebnih za model COPERT, ki se uporablja za izračun evidenc emisij. Izboljšani podatki so bili v letu 2016	Rezultati študije (COPERT+Tranzit) so bili uporabljeni pri izboljšanju projekcij emisij toplogrednih plinov v letu 2017. V okviru projekta LIFE ClimatePath2050 bodo nadgrajene metodologije za izdelavo projekcij tudi s povezovanjem različnih modelov.	

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor-nost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
				uporabljeni v modelu COPERT, ki ga poganjajo na ARSO. V okviru OP EKP, so v okviru tehnične pomoči za izvajanje ukrepov prednostne osi »Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti« načrtovana sredstva za posodabljanje in nadgradnjo prometnega modela, kar lahko zagotovi bolj kakovostne podatke za pripravo projekcij emisij TGP v prometu.	Priporočilo: Potrebno bo pripraviti podatke za nov model COPERT 5, ki bo omogočal kakovostnejšo oceno emisij toplogrednih plinov in onesnaževal zraka za nazaj (evidence) in (projekcije) naprej. Poleg tega bo potrebno vzpostaviti sistem, ki bo omogočal redno uporabo najnovjših podatkov o prevoženih kilometrih v modelu COPERT.	
Razvoj modelov za pripravo projekcij do leta 2050 in vrednotenja učinkov na zeleno gospodarsko rast	OP TGP: NSP-5	V podporo pogajanjem o novih ciljih v mednarodnem prostoru in razvojnim strategijam države bodo razviti modeli za vrednotenje učinkov do leta 2050.		V letu 2017 so bila pridobljena sredstva za izvedbo projekta LIFE ClimatePath2050, ki se je v tem letu tudi začel izvajati. Projekt je sofinanciran iz sredstev LIFE, finančnega instrumenta Evropske unije in sredstev MOP, Sklada za podnebne spremembe. Namenjen je pripravi strokovnih podlag za Dolgoročno strategijo za nizke emisije za prihodnjih petdeset let, razvoju modelskih orodij za projekcije emisij TGP v Sloveniji in spodbujanju uporabe strokovnih podlag za odločanje.	V okviru projekta LIFE ClimatePath2050 je predviden razvoj modelov za projekcije emisij TGP za prihodnjih petdeset let. Razviti in povezani bodo energetske modeli in modeli za vrednotenje makroekonomskih učinkov ter modeli za projekcije emisij v drugih sektorjih, vključno s ponori emisij TGP.	
Razširjena analiza stroškovne učinkovitosti in učinkov izvajanja ukrepov zmanjšanja emisij TGP	OP TGP: NSP-6	Kot osnovo za programiranje nadaljnjih ukrepov ter optimizacijo že sprejetih ukrepov bodo izdelane razširjene analize izvajanja ukrepov s poudarkom na ekonomski analizi.		Glej prejšnji ukrep.	V okviru navedenega projekta LIFE ClimatePath2050 je v letu 2019 načrtovana analiza stroškovne učinkovitosti ukrepov v okviru priprave Podnebnega ogledala 2019.	
Uskladitev metodologije za ocenjevanje učinka ukrepov na zmanjšanje emisij TGP	OP TGP: NSP-7	Uskladitev metodologije za poročanje in sicer za ocenjevanje ukrepov glede zmanjšanja emisij TGP, zlasti za ukrepe v okviru naslednjih subvencioniranih in obveznih programov oz. shem: AN URE, AN OVE, ukrepov kohezijske politike, izvajanja podporne sheme, subvencij Eko sklada, programov dobaviteljev energije idr.		V letu 2017 je bil sprejet Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o metodah za določanje prihrankov energije, uvedene so bile nove metode za vrednotenje prihrankov energije in emisij TGP z ukrepi: samooskrbe z električno energijo iz OVE, odvečno toploto v industriji, za kolesa z elektromotorjem in elektromotorna kolesa. Prenovljenih pa je bilo 18 metod. V okviru pravilnika se vrednotijo tudi učinki za zmanjšanje emisij CO ₂ .	V okviru projekta LIFE ClimatePath2050 je načrtovana tudi uskladitev in nadgradnja metodologije za vrednotenje učinka ukrepov na zmanjšanje emisij TGP.	

7 Organizacija izvajanja

Tabela 11: Pregled izvajanja ukrepov na področju organizacije izvajanja OP TGP leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Koordinacija izvajanja OP-TGP	OP TGP: NORG-1	Okrepljena bo koordinacija izvajanja ukrepov, zlasti na naslednjih področjih: zelena gospodarska rast – spodbujanje inovacij	MF	Za koordinirano spodbujanje inovacij je bila izdelana Strategija pametne specializacije za Slovenijo »S4«. Izvajajo se projekti v podporo strateškim razvojno inovacijskim partnerstvom (SRIP) na prioritetnih področjih »S4«.		
		• energetska pogodbenišтво	MZI	Ukrep se izvaja v okviru Projektne pisarne za energetska prenova stavb. Glej tudi ukrepe na področju stavb.	Ukrep se bo izvajal skladno z Doplnitvijo DSEPS in Prenovo AN URE.	
		• ukrepi za SME.	MZI	Ukrep se ne izvaja sistematično.	Priporočilo: Potrebna je sistematična priprava ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v SME.	
Krepitev zmogljivosti za izvajanje ukrepov OP-TGP-2020 v okviru pristojnih institucij	OP TGP: NORG-2	Krepitev zmogljivosti za izvajanje ukrepov: kadrovske prerazporeditve in okrepitve	MOP pristojna ministrstva	Opozorilo: Ukrep se ne izvaja. Kadrovske se oddelke za podnebne spremembe na MOP-u od leta 2016 ni okrepil, v oddelku je zaposlenih 6 oseb. So pa imeli v letu 2017 2 dodatni pripravniki.	Priporočilo: Potrebno je zagotoviti prednostno izvedbo ukrepa.	
		• usposabljanje javne uprave za operacionalizacijo zakonodaje in za večjo učinkovitost ter kakovost izvajanja ukrepov podnebne politike.		Opozorilo: Ukrep se še ne izvaja v zadostnem obsegu V lanskem letu sta predstavnici Oddelka za podnebne spremembe v sklopu vsakoletnega izobraževanja za CPVO (pripravljalci politik in izvajalci CPVO) izpeljali izobraževanje na temo podnebnih sprememb (prilagajanje + blaženje). Sistematičnega izvajanja ukrepa ni.		

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2017	Predvideno izvajanje 2018–2019	Viri podatkov
Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov (na področjih: davkov in taks, spodbujanja inovacij, energetske prenove stavb kulturne dediščine, uveljavljanja energetskega pogodbenišтва in energetske prenove večstanovanjskih stavb)	OP TGP: NORG-3	Strukturirani procesi sodelovanja deležnikov pri oblikovanju in izvajanju ukrepov OP-TGP-2020, zlasti za področja: zelena gospodarska rast – davki in takse, zmanjševanje okolju škodljivih subvencij	MF	Izjava se projekt Zelena proračunska reforma. Delovna skupina je koncem leta 2017 obravnavala pregled spodbud, razvrščenih glede na njihov vpliv na okolje. Glej tudi ukrepe in priporočila na področju Zelene rasti gospodarstva.	Priporočilo: Potrebno je zagotoviti participacijo deležnikov v procesu. Glej tudi ukrepe in priporočila na področju Zelene rasti gospodarstva.	
		zelena gospodarska rast – spodbujanje inovacij	MJU SVRK	Opozorilo: Ukrepe se izvaja deloma.	Priporočilo. Pospešiti izvajanje ukrepa. Glej tudi ukrepe in priporočila na področju Zelene rasti gospodarstva.	
		energetsko pogodbenišтво v javnem sektorju	MZI	Ukrepe se izvaja v okviru Projektne pisarne za energetsko prenovo stavb. Glej tudi ukrepe na področju stavb.	Ukrepe se bo izvajal skladno z Dopolnitvijo DSEPS in Prenovo AN URE.	
		URE v stavbah, ki so kulturna dediščina	MZI	Potrjen je bil pilotni projekt za energetsko prenovo stavb, ki so kulturna dediščina. Glej tudi ukrepe na področju stavb.		
		ukrepi v stavbah v stanovanjskem sektorju	MZI MOP	V okviru priprave Stanovanjske politike Slovenije se je razširil nabor ukrepov za spodbujanje naložb v URE v stanovanjskem sektorju, kar bo potrebno še nadgraditi.	Ukrepe se bo izvajal skladno z Dopolnitvijo DSEPS in Prenovo AN URE.	
Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področju trajnostnega prometa	OP TGP: NORG-4	Nadgradnja ukrepov trajnostne prometne politike in njihovo izvajanje.	MZI	V okviru MZI deluje služba za trajnostno mobilnost in prometno politiko. 62 občin je že sprejelo CPS z akcijskim načrtom, obenem poteka tudi sofinanciranje novih CPS. Glej tudi ukrepe v sektorju promet.	Priporočilo: Potrebno je zagotoviti strukturiran proces za participacijo deležnikov za pospešitev oblikovanja in izvajanja ukrepov trajnostne prometne politike. Glej ukrepe v sektorju promet.	

8 Financiranje izvajanja ukrepov

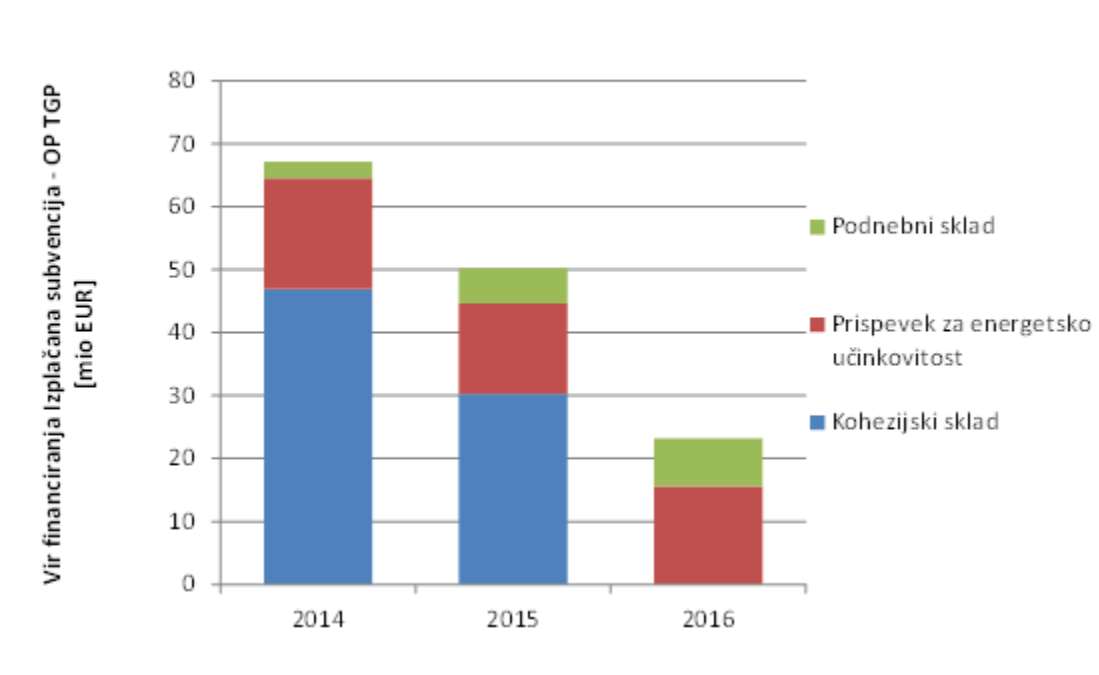
8.1 Viri financiranja

Ključni viri sredstev za financiranje ukrepov OP TGP so:

- sredstva Sklada za podnebne spremembe RS, ki so namenska proračunska sredstva skladno z ZVO-1. Prihodki sklada so prihodki od prodaje emisijskih kuponov na dražbi in so odvisni od tržne cene emisijskih kuponov na evropskem trgu. Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letih 2017 in 2018 načrtuje sredstva za to obdobje;
- sredstva strukturnih in investicijskih skladov EU za izvajanje evropske kohezijske politike v finančni perspektivi 2014–2020. Poraba sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada in Kohezijskega sklada je načrtovana v veljavnem Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP). Program opredeljuje prednostne naložbe, v katere bo Slovenija vlagala sredstva evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020 z namenom doseganja nacionalnih ciljev in ciljev EU 2020. Poraba sredstev Evropskega sklada za razvoj podeželja je načrtovana v sprejetem Programu razvoja podeželja za obdobje 2014–2020;
- proračunska sredstva RS za zagotavljanje slovenske udeležbe pri izvajanju evropske kohezijske politike;
- prispevek za energetske učinkovitost, ki ga plačujejo odjemalci energije na podlagi EZ-1 in zagotavlja sredstva za izvajanje programa za izboljšanje energetske učinkovitosti Eko sklada. Program je del poslovnega in finančnega načrta Eko sklada, nabor ukrepov programa je opredeljen v AN OVE;
- prispevek za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije, ki ga plačujejo končni odjemalci energije na podlagi EZ-1.

Poglavitni vir finančnih sredstev za spodbude v letu 2016 je predstavljal prispevek za učinkovito rabo energije, in sicer 15,6 mio EUR oz. 61 % spodbud izplačanih v tem letu (Slika 1). Preostalih 39 % oz. 7,6 mio EUR je prispeval Sklad za podnebne spremembe. Za razliko od prejšnjih let, spodbud iz sredstev evropskih in infrastrukturnih skladov ni bilo, saj so bile izplačane zadnje spodbude iz prejšnje finančne perspektive v letu 2015, prvi razpisi za sredstva iz nove finančne perspektive pa so bili v letu 2016 šele objavljeni.

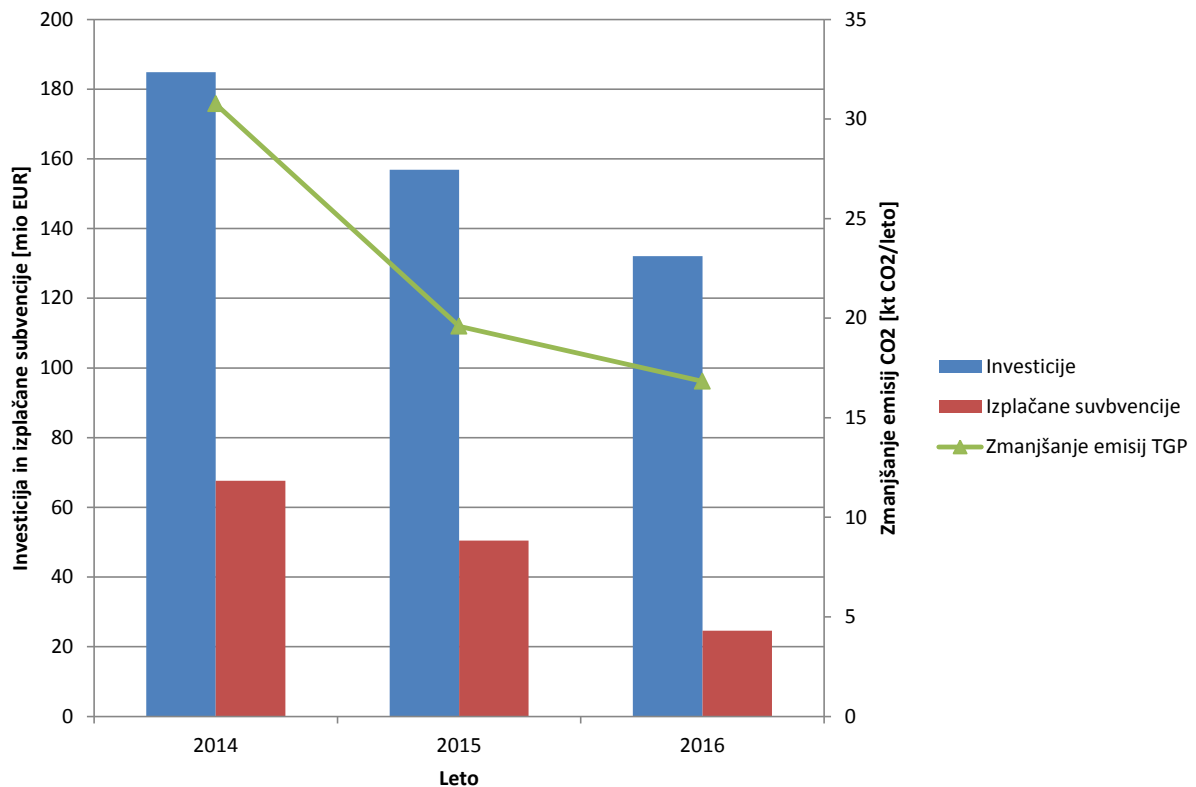
V letih 2014–2016 je bilo mogoče nepovratne investicijske spodbude za URE in OVE pridobiti od Eko sklada, iz sredstev, ki se zbirajo za spodbujanje učinkovite rabe energije na podlagi energetskega zakona oz. *Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije* (Ur. l. RS, št. 96/14) in proračunskega Sklada za podnebne spremembe. Izplačevale so se še spodbude iz sredstev Kohezijskega sklada za ukrepe razvojne prioritete Trajnostna energija v okviru *Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture* (OP ROPI) 2007–2013 ter v okviru programov velikih zavezancev. Sredstva evropskih skladov iz nove finančne perspektive 2014–2020 se v letih od 2014 do 2016 še niso izplačevala.

Slika 1: Viri finančnih sredstev za nepovratne investicijske spodbude za ukrepe zmanjševanja emisij TGP v obdobju 2014–2016 (vir: IJS-CEU)

8.2 Spodbude po sektorjih in njihovi učinki

V tabeli (Tabela 12) je predstavljen pregled izplačanih nepovratnih finančnih spodbud iz javnih sredstev za spodbujanje ukrepov učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, vrednost spodbujenih investicij in učinki ukrepov. V letu 2016 je bilo izvedenih za 132 milijonov evrov naložb. Znesek izplačanih spodbud je znašal 24,6 milijonov evrov, s čimer bo doseženo zmanjšanja emisij TGP za 16,8 kt CO₂ ekv na leto (Slika 2). Opazimo lahko, da se naložbe in izplačane subvencije z leti krčijo, kar se posledično odraža tudi pri zmanjšanju emisij. Izjema je le sektor prometa, kjer lahko opazimo postopno naraščanje naložb, izplačanih sredstev in učinkov na zmanjšanju emisij TGP. V letu 2016 je bilo skupaj za 15,8 % manj naložb, 51,2 % manj izplačil subvencij ter 14,1 % manj zmanjšanja emisij TGP, kot je bilo v letu 2015. Glavni razlog za manjši obseg investicij v letu 2016 je manjši obseg spodbud iz sredstev Kohezijskega sklada zaradi zaključevanja projektov financiranih v prejšnji finančni perspektivi. V letu 2016 se je začel proces odobritev sredstev iz finančne perspektive 2014–2020 z objavo prvih razpisov, izplačil za ukrepe blaženja podnebnih sprememb v tem letu še ni bilo. Poleg tega se je v letu 2015 preoblikoval ukrep zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih v okviru obveznosti dobaviteljev energije, ki se ne izvaja več s spodbudami financiranimi iz javnih sredstev.

Slika 2: Investicije in nepovratne finančne spodbude za ukrepe na področju stavb, prometa in drugih sektorjev (vir: IJS-CEU)

V letu 2016 je bilo, podobno kot v preteklih letih, največ sredstev namenjenih spodbujanju ukrepov v stavbah, s tem, da se je delež spodbud za stavbe nekoliko zmanjšal, a je še vedno izjemno visok, kar 89-odstoten. Spodbude za sektor promet so predstavljale 11% vseh spodbud, za druge sektorje pa jih v letu 2016 ni bilo. V preteklih letih so bile spodbude namenjene tudi drugim sektorjem, a v manj kot 1-odstotnem deležu.

V letu 2016 se je izboljšala učinkovitost spodbud glede na leto 2015 – razmerje med prihrankom emisij TGP in sredstvi za spodbude je boljše. Razlog je predvsem v tem, da v letu 2016 ni bilo ukrepov v javnem sektorju, kjer je bil v preteklost finančni vzvod zelo visok (glej kazalec finančni vzvod). Nekoliko se je zmanjšal tudi specifičen strošek za spodbujanje električnih vozil, kjer so učinki na zmanjšanje emisij TGP še vedno relativno majhni, pomen spodbujanja tega ukrepa je zlasti v podpori uveljavljanju nove tehnologije.

Tabela 12: Pregled dodeljenih finančnih sredstev, spodbujene investicije in učinki ukrepov v letih 2014 – 2016 (vir: IJS-CEU)

Sektor/vir sredstev	Vrednost spodbujenih naložb ⁹ [mio EUR]			Izplačana subvencija [mio EUR]			Zmanjšanje emisij TGP [kt CO ₂ /leto]		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
STAVBE	179,17	148,60	122,44	66,70	47,70	21,83	21,34	18,52	16,67
Javni sektor	73,97	47,02	/	48,60	29,99	/	0,01	3,85	/
Sredstva Kohezijskega sklada ¹⁰	65,13	47,02	/	46,42	29,99	/	7,14	3,85	/
Sredstva iz prispevka za energetsko učinkovitost	8,84	/	/	2,17	/	/	0,41	/	/
Gospodinjstva	105,20	101,57	122,44	18,10	17,71	21,83	21,34	14,67	16,67
Prispevek za energetsko učinkovitost	94,41	84,26	91,41	15,11	13,64	14,51	14,42	8,33	9,65
Sredstva sklada za podnebne spremembe	10,79	17,32	27,86	2,51	3,85	5,95	2,08	1,81	3,08
Sredstva iz prispevka za energetsko učinkovitost/ sklada za podnebne spremembe ¹¹	/	/	3,18	/	/	0,79	/	/	0,35
Prispevek za energetsko učinkovitost (ukrep EN SVET)	/	/	/	0,48	0,22	0,58	4,84	4,52	3,58
PROMET	4,19	7,52	9,65	0,39	2,53	2,79	0,03	0,07	0,15
Sredstva iz prispevka za energetsko učinkovitost	3,99	5,28	7,13	0,26	0,73	1,13	0,03	0,07	0,15
Sredstva sklada za podnebne spremembe	0,20	2,25	2,52	0,13	1,80	1,67	/	/	/
INDUSTRIJA	1,47	0,73	/	0,52	0,27	/	1,84	1,00	/
Sredstva Kohezijskega sklada	1,47	0,73	/	0,52	0,27	/	1,84	1,00	/
SKUPAJ VSI SEKTORJI	184,83	156,86	132,09	67,61	50,49	24,63	23,21	19,58	16,82

⁹ Vrednost investicije in učinki na zmanjšanje emisij TGP so navedeni v letu zadnjega izplačila subvencije.

¹⁰ Vključena je tudi vrednost proračunskih sredstev RS za zagotavljanje slovenske udeležbe pri izvajanju evropske kohezijske politike.

¹¹ Financirano iz obeh virov.

Za določene ukrepe OP TGP v tabeli sredstva za spodbude niso navedena:

- za ukrepe s področja odpadkov, javnega potniškega prometa in železniške infrastrukture, ter za nekatere ukrepe s področja kmetijstva je značilno to, da so primarno namenjeni doseganju drugih ciljev (ciljev na področju ravnanja z odpadki, mobilnosti idr.). Za te ukrepe bo potrebna posebna metodologija, da bi ločili stroške za zmanjševanje emisij TGP od stroškov za doseganje drugih ciljev;
- za nekatere ukrepe s področja kmetijstva je značilno to, da se izvajajo v okviru večjih razpisov in se zaenkrat ukrepov za zmanjšanje emisij TGP še ne spremlja ločeno od ostalih ukrepov, podobno velja za razpise na področju spodbujanja raziskav in inovacij in razvoja podjetništva;
- za pregled spodbud na področju promocije in usposabljanja bi bila potrebna posebna analiza, ker se ti programi izvajajo zelo razpršeno, sistematično spremljanje teh spodbud in njihovih učinkov pa ni vzpostavljeno;
- nekateri ukrepi se še ne izvajajo ali pa so bila sredstva v letu 2016 razpisana oz. dodeljena in bodo finančni učinki vidni šele v naslednjih letih.

9 Oznake, slike in tabele

9.1 Seznam oznak in kratic

AN OVE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije
AN sNES	Akcijski načrt za skoraj nič-energijske stavbe za obdobje do leta 2020
AN URE	Akcijski načrt za učinkovito rabo energije
ANi OPZG	Akcijski načrt izvajanja Okvirnega programa za prehod v zeleno gospodarstvo
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BDP	bruto domači proizvod
COPERT	Računalniški program Evropske okoljske agencije za izračunavanje emisij iz cestnega prometa (Computer programme to calculate emissions from road transport)
CPS	Celostna prometna strategija
CSD	Center za socialno delo
CTN	Celostna teritorialna naložba
DE	Direktorat za energijo
DEPN	Državni energetske podnebni načrt
DSEPS	Dolgoročna strategija za spodbujanje naložb energetske prenove stavb
EED	Direktiva 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (Energy Efficiency Directive)
EK	Evropska komisija
EKS	Energetski koncept Slovenije
ELENA	tehnična pomoč Evropske investicijske banke na področju energetske učinkovitosti (European Local Energy Assistance)
ENSVET	Energetsko svetovalna mreža za občane
EO	enota obremenitve
ERTMS	Evropski sistem za upravljanje železniškega prometa (The European Railway Traffic Management System)
ES	Evropski svet
ESD	Direktiva 2006/32/ES o učinkovitosti končne rabe energije in energetskih storitvah (Energy Service Directive)
ETCS	Evropski sistem za vodenje vlakov (European Train Control System)
ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
EU	Evropska unija (European Union)
EU-28	države članice EU (28 držav)
EU-ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
EZ-1	Energetski zakon (glej vire in literaturo)
IPCC	Medvladni forum za spremembo podnebja (Intergovernmental Panel on Climate Change)
JPP	javni potniški promet
KOPOP	Kmetijsko okoljska in kmetijsko podnebna plačila
LEK	lokalni energetski koncept
LIFE	Evropski program - instrument financiranja na področju okolja
MF	Ministrstvo za finance

MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MSP	mala in srednje velika podjetja
Mz	Ministrstvo za zdravje
MzI	Ministrstvo za infrastrukturo
NAMVS	Načrt aktivnosti ministrstev in vladnih služb
neETS	naprave, emisije ali sektorji zunaj sheme EU-ETS
NOD	nizkoogljična družba
OP EKP	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
OPN	občinski prostorski načrt
OP TGP-2020	Operativni program ukrepov za zmanjševane emisij toplogrednih plinov do leta 2020
OPZG	Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo
OVE	obnovljivi viri energije
P&R	parkiraj in se odpelji (Park and ride)
POO	Program preprečevanja odpadkov
PRP	Program razvoja podeželja
1PRzO	Program ravnanja z odpadki
ReNPRP30	Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030
ReNSP15–25	Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu 2015–2025
RRI	raziskovalno-razvojni in inovacijski
SPIRIT	SPIRIT Slovenija, javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije.
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SRP	Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SVRK	Služba vlade razvoj in kohezijsko politiko
TEN-T	vseevropsko prometno omrežje (The trans-European transport network)
TGP	toplogredni plini
TRL	stopnja tehnološke razvitosti (technology readiness level)
UL	Uradni list
UNFCCC	Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (United Nations Framework Convention on Climate Change)
URE	učinkovita raba energije
ZeJN	zeleno javno naročanje
ZVO	Zakon o varstvu okolja

9.2 Seznam slik

Slika 1:	Viri finančnih sredstev za nepovratne investicijske spodbude za ukrepe zmanjševanja emisij TGP v obdobju 2014–2016 (vir: IJS-CEU).....	66
Slika 2:	Investicije in nepovratne finančne spodbude za ukrepe na področju stavb, prometa in drugih sektorjev (vir: IJS-CEU)	67

9.3 Seznam tabel

Tabela 1:	Pregled izvajanja ukrepov na področju zelene gospodarske rasti leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019.....	6
Tabela 2:	Pregled izvajanja ukrepov v stavbah leta 2017 in predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019	11
Tabela 3:	Pregled izvajanja ukrepov v sektorju promet leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019.....	25
Tabela 4:	Pregled izvajanja ukrepov v sektorju kmetijstvo leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019.	38
Tabela 5:	Pregled izvajanja ukrepov v sektorju industrija neETS leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019	45
Tabela 6:	Pregled izvajanja ukrepov v sektorju odpadki leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019	48
Tabela 7:	Pregled izvajanja ukrepov v sektorju energetika neETS leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019	50
Tabela 8:	Pregled izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019.....	52
Tabela 9:	Pregled izvajanja ukrepov na področjih usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019.....	55
Tabela 10:	Pregled izvajanja ukrepov na področjih spremljanja izvajanja, priprave projekcij in mednarodnega poročanja leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019	61
Tabela 11:	Pregled izvajanja ukrepov na področju organizacije izvajanja OP TGP leta 2017 ter predvideno izvajanje v letih 2018 in 2019	63
Tabela 12:	Pregled dodeljenih finančnih sredstev, spodbujene investicije in učinki ukrepov v letih 2014 – 2016 (vir: IJS-CEU)	68

9.4 Seznam ukrepov OP TGP

V pregledu ukrepov so uporabljena za nekatere ukrepe nekoliko drugačna imena. Glavni razlog je ta, da smo ukrepe OP TGP pregledovali skupaj z drugimi ukrepi zmanjševanja emisij toplogrednih plinov iz najnovejših strateških in programskih dokumentov in z ukrepi, ki se izvajajo na podlagi veljavne zakonodaje. Nekateri ti, dodatni ukrepi so sorodni ukrepom OP TGP, ne pa enaki in uporabljeno je bilo ime, ki vsebinsko ustreza obema sorodnima ukrepoma. Nekaj ukrepov je razbitih na več ukrepov, npr. na področjih javnega potniškega prometa. Nekaj imen ukrepov je poenostavljenih na način, kot je zahtevano v navodilih za mednarodno poročanje. Odpravili smo tudi nekaj pomanjklivosti pri imenih ukrepov v OP TGP.

V pomoč pri branju tega dokumenta je zato pripravljena tabela imen ukrepov iz OP TGP in imen, uporabljenih v tem poročilu.

Oznaka	Instrument/ukrep OP TGP	Poglavje poročila	Ime instrumenta/ukrepa v poročilu
NR-1	Finančne spodbude za izboljšanje infrastrukture za raziskave in inovacije ter povezovanje v centre znanja	Zelena gospodarska rast	Spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD
NR-2	Finančne spodbude (več instrumentov) za naložbe podjetij v inovacije in raziskave: za eko inovacije in razvoj novih zelenih izdelkov, storitev, poslovnih modelov idr. ukrepe		
NR-3	Finančne spodbude za podjetništvo: tehnološko posodabljanje podjetij, zagon podjetij, vključno z investicijskimi in razvojnimi vlaganji za izboljšanje snovne in energetske učinkovitosti podjetij		Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD
OR-1	Revizija in dopolnitev zakonodaje o proizvodih, ki izhaja iz direktive o okoljsko primerni zasnovi izdelkov, direktive v zvezi z energijskim označevanjem in Uredbe o znaku za okolje.	Večsektorski	Energijsko in okoljsko označevanje in minimalni standardi za izdelke in naprave
OR-2	Postopno zmanjševanje subvencij fosilnim gorivom	Zelena gospodarska rast Promet	nespremenjeno
OR-4 OS-13 OP-6	Razširitev in nadgradnja sistema zelenega javnega naročanja, vključno z uvajanjem javnega naročanja inovacij	Zelena gospodarska rast Promet	nespremenjeno
NS-5 NI-5 NKM-4	Demonstracijski projekti	Zelena gospodarska rast Industrija	nespremenjeno
OS-1 OP-7	Energetska učinkovitost v okviru trajnostnega prostorskega načrtovanja	Večsektorski ukrepi	nespremenjeno
OS-5 OI-3	Shema podpor za proizvodnjo električne energije iz OVE in SPTE z visokim izkoristkom	Večsektorski ukrepi	nespremenjeno
OS-4	Shema podpor za proizvodnjo toplote iz OVE	Stavbe	nespremenjeno
OR-3 OO-1	Revizija okoljskih dajatev na področju odlaganja odpadkov	Odpadki	nespremenjeno
OP-9	Spodbujanje učinkovitosti vozil v okviru davka za motorna vozila	Promet	Spodbujanje učinkovitosti vozil in rabe goriv z nizkimi emisijami v okviru davka na motorna vozila in drugih dajatev
OS-2	Spodbujanje URE in OVE v stavbah	/	/
NS-1	Spremembe in dopolnitve predpisov za energetska učinkovitost stavb	Stavbe	nespremenjeno
NS-2a	Sheme povratnih sredstev za	Stavbe	Sheme povratnih sredstev

	energetsko učinkovitost v gospodinjstvih: posojila Eko sklada in spodbude drugim ponudnikom zelenih posojil za stanovanjski sektor.	Večsektorski	za energetsko učinkovitost v gospodinjstvih: posojila Eko sklada in spodbude drugim ponudnikom zelenih posojil za stanovanjski sektor Posojila Eko sklada s subvencionirano obrestno mero za okoljske naložbe
NP-1	Proces oblikovanja in uveljavljanja instrumentov za spodbujanje konkurenčnosti javnega potniškega prometa	Promet	Subvencioniranje prevozov v javnem potniškem prometu Koncesije za izvajanje gospodarske javne službe potniškega prometa Sistem Integriranega javnega potniškega prometa (IJPP) Drugi ukrepi upravljanja mobilnosti za izboljšanje storitev JPP Spodbude za ureditev infrastrukture za javni potniški promet
NP-2	Shema subvencij za nova tovorna vozila v povezavo s prostovoljnimi obveznostmi za tovorni promet	Promet	<i>nespremenjeno</i>
NP-3	Nepovratne finančne spodbude za trajnostno mobilnost v obdobju 2014–2020	Promet	Spodbujanje izgradnje kolesarske infrastrukture
NP-4	Nepovratne finančne spodbude za železniško prometno infrastrukturo v obdobju 2014–2020	Promet	Izboljšanje železniške infrastrukture
NP-5	Spodbujanje trajnostne izbire transporta v okviru obračuna potnih stroškov	Promet	<i>nespremenjeno</i>
OP-1	Označevanje vozil	Promet	Informacije o rabi goriva za vozila in označevanje pnevmatik
OP-2	Subvencije za nakup novih vozil	Promet	Finančne spodbude za vozila z nizkimi emisijami
OP-4	Obvezni delež OVE za pogon motornih vozil	Promet	Obvezni delež obnovljivih virov energije v motornem prometu
OP-5	Spodbujanje varčne vožnje	Promet	<i>Nespremenjeno</i>
NKM-1	Nepovratne investicijske finančne spodbude za naložbe v osnovna sredstva, ki izboljšajo splošno učinkovitost kmetijskega gospodarstva in za infrastrukturo, povezano z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	Kmetijstvo	<i>nespremenjeno</i>
NKM-2	Spodbude za izvajanje nadstandardnih načinov kmetovanja, ki prispevajo k zmanjšanju emisij didušikovega oksida	Kmetijstvo	<i>nespremenjeno</i>
NKM-3	Izvajanje nadstandardnih načinov	Kmetijstvo	<i>nespremenjeno</i>

	kmetovanja, ki prispevajo k zmanjšanju emisij metana		
NKM-4	Programi usposabljanja, svetovanja in demonstracijski projekti	Kmetijstvo	<i>nespremenjeno</i>
NKM-5	Raziskave in inovacije v kmetijstvu	Kmetijstvo	<i>nespremenjeno</i>
NKM-6	Lokalne akcijske skupine	Kmetijstvo	<i>nespremenjeno</i>
OKM-1	Izvajanje Skupnega temeljnega rejskega programa za pasme goved in drobnice	Kmetijstvo	<i>nespremenjeno</i>
OKM-2	Javna svetovalna služba	Kmetijstvo	<i>nespremenjeno</i>
NI-1	Nepovratne finančne spodbude za URE in OVE, posebej namenjene malim in srednjim podjetjem	Drugi ESD sektorji	Nepovratne finančne spodbude za URE in OVE za SME
NI-2	Zagotavljanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih v okviru obveznosti dobaviteljev energije	Večsektorski Drugi ESD sektorji	Spodbude za ukrepe URE in OVE v okviru obveznosti dobaviteljev energije
NI-4	Spremembe in dopolnitve predpisov, ki urejajo emisije F-plinov	Drugi ESD sektorji	Zmanjšanje emisij F-plinov iz stacionarnih virov Zmanjšanje emisij F-plinov iz mobilnih klimatskih naprav
OI-1	Nepovratne investicijske spodbude za URE in OVE v industriji	Drugi ESD sektorji	Nepovratne finančne spodbude za ukrepe URE in OVE v industriji
OI-2	Subvencije za uvajanje sistemov za upravljanje z energije	Drugi ESD sektorji	Spodbude za uvajanje sistemov za upravljanje z energijo
OI-4	Posojila Eko sklada z ugodno obrestno mero za ukrepe URE in OVE	Večsektorski Drugi ESD sektorji	Posojila Eko sklada z ugodno obrestno mero za okoljske naložbe
NO-1	Nepovratna finančna sredstva za izgradnjo manjkajoče infrastrukture	Drugi ESD sektorji	Izgradnja manjkajoče infrastrukture (financiranje)
NO-1	Pilotni projekti za ozaveščanje	Drugi ESD sektorji	Pilotni projekti za ozaveščanje na področju odpadkov
OO-2	Nepovratna finančna sredstva za investicije v sisteme za zbiranje in za ustrezno stopnjo čiščenja komunalnih odpadnih voda v večjih aglomeracijah ter Investicije v stroškovno ter okoljsko upravičene male čistilne naprave.	/	/
NG-1	Nadgradnja in izvedba gozdne inventure	/	/
NG-2	Razvoj metodologije za spremljanje ponorov	/	/
NG-3	Nadaljnja vključitev ukrepov v sektorsko politiko	/	/
OG-1	Poročanje UNFCCC in EK	/	/
NU-1	Subvencije za usposabljanje za krepitev kadrovskih potencialov za prehod v NOD		<i>nespremenjeno</i>

NU-2	Načrtovanje in razvoj usposabljanja za prehod v NOD		<i>nespremenjeno</i>
NU-3 OS-14	Izobraževanje in usposabljanje		/
NU-4 OS-15 OP-8	Informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti		<i>nespremenjeno</i>
OU-1	Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj v Sloveniji na vseh stopnjah izobraževanja		Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja
NORG-1	Koordinacija izvajanja OP-TGP-2020		<i>nespremenjeno</i>
NORG-2	Krepitev zmogljivosti za izvajanje ukrepov OP-TGP-2020 v okviru pristojnih institucij		<i>nespremenjeno</i>
NORG-3	Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področjih: davkov in taks, spodbujanja inovacij, energetske prenove stavb kulturne dediščine, uveljavljanja energetskega pogodbeništva in energetske prenove večstanovanjskih stavb		<i>nespremenjeno</i>
NORG-4	Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področju trajnostnega prometa		<i>nespremenjeno</i>
NSP-1	Poročanje Vladi RS o izvajanju OP-TGP-2020		<i>nespremenjeno</i>
NSP-2	Projekcije emisij TGP in poročanje EK		<i>nespremenjeno</i>
NSP-3	Poročanje UNFCCC		<i>nespremenjeno</i>
NSP-4	Nadgradnja metodologije za izdelavo projekcij v prometu		<i>nespremenjeno</i>
NSP-5	Razvoj modelov za pripravo projekcij do leta 2050 in vrednotenja učinkov na zeleno gospodarsko rast		<i>nespremenjeno</i>
NSP-6	Razširjena analiza stroškovne učinkovitosti in učinkov izvajanja ukrepov zmanjšanja emisij TGP		<i>nespremenjeno</i>
NSP-7	Uskladitev metodologije za ocenjevanje učinka ukrepov na zmanjšanje emisij TGP		<i>nespremenjeno</i>